

629**ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW**

z dnia 21 kwietnia 2009 r.

w sprawie wprowadzenia na 2009 r. programów zwalczania i kontroli gruźlicy bydła i enzootycznej białaczki bydła oraz zwalczania gąbczastej encefalopatii bydła i wścieklizny, a także programu mającego na celu wykrycie występowania zakażeń wirusami wywołującymi grypę ptaków oraz poszerzenie wiedzy na temat ryzyka wystąpienia tej choroby

Na podstawie art. 57 ust. 7 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342) zarządza się, co następuje:

§ 1. Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wprowadza się w 2009 r. program:

1) zwalczania i kontroli:

- a) gruźlicy bydła (Bovine tuberculosis), który jest określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia,
- b) enzootycznej białaczki bydła (Enzootic bovine leucosis — EBL), który jest określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia;

2) zwalczania:

- a) gąbczastej encefalopatii bydła (Bovine spongiform encephalopathy — BSE), który jest określony w załączniku nr 3 do rozporządzenia,
- b) wścieklizny (Rabies), który jest określony w załączniku nr 4 do rozporządzenia;

3) mający na celu wykrycie występowania zakażeń wirusami wywołującymi grypę ptaków (Avian influenza) oraz poszerzenie wiedzy na temat ryzyka wystąpienia tej choroby, który jest określony w załączniku nr 5 do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: *D. Tusk*

Załączniki do rozporządzenia Rady Ministrów
z dnia 21 kwietnia 2009 r. (poz. 629)

Załącznik nr 1

PROGRAM KONTROLI I ZWALCZANIA GRUŻLICY BYDŁA (BOVINE TUBERCULOSIS)

1. Identyfikacja programu

Państwo członkowskie: Rzeczpospolita Polska

Choroba: Gruźlica bydła (Bovine tuberculosis)

2. Dane historyczne dotyczące sytuacji epizootycznej w zakresie gruźlicy bydła

Działania w zakresie zwalczania gruźlicy bydła zostały zapoczątkowane w Polsce wraz z wejściem w życie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 sierpnia 1927 r. o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych (Dz. U. Nr 77, poz. 673, z późn. zm.).

Skutkiem prowadzonych po 1945 r. działań było uzyskanie przez poszczególne województwa statusu województwa urzędowo wolnego od gruźlicy bydła. Ostatnie województwo uzyskało ten status w 1975 r. Z dniem 1 grudnia 1975 r. terytorium państwa uznano za wolne od gruźlicy bydła [Komunikat Ministra Rolnictwa z dnia 24 grudnia 1975 r. (nr WETgb-641-8/75) w sprawie uznania obszaru Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej za wolny od gruźlicy bydła (Dz. Urz. Min. Rol. z 1976 r. nr 2, poz. 7)].

Po uznaniu terytorium Polski za wolne od gruźlicy bydła, zapoczątkowano w 1975 r. badanie bydła według schematu: 1/3 pogłowia bydła rocznie na terenie każdego województwa, zgodnie z przyjętym przez Ministra Rolnictwa programem kontroli gruźlicy bydła.

Wspomniany program kontroli, aktualizowany w ramach „Rocznych założeń dla kontroli chorób zakaźnych zwierząt”, obowiązywał do 1999 r., kiedy kwestię monitoringu gruźlicy bydła uregulowało rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 12 października 1999 r. w sprawie określenia rodzaju prób, zakresu badań i sposobu prowadzenia dokumentacji przy badaniach

kontrolnych występowania zakażeń zwierząt oraz pozostałości chemicznych, biologicznych, leków i skażeń promieniotwórczych w tkankach zwierząt, mięsie, środkach spożywczych pochodzenia zwierzęcego i niejadalnych surowcach zwierzęcych (Dz. U. Nr 93, poz. 1080, z późn. zm.).

Zgodnie z regulacją zawartą w wyżej wymienionym rozporządzeniu, w każdym roku należało przeprowadzić badanie testem tuberkulinowym 1/3 pogłowia bydła w wieku powyżej 6. tygodnia życia znajdującego się na terenie każdego powiatu, tak aby w 3 kolejnych latach zbadać całe pogłowie bydła na obszarze powiatu.

Następnie kwestia monitoringu gruźlicy bydła uregulowana została w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 4 kwietnia 2003 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli, zakresu badań oraz zasady ich finansowania (Dz. U. Nr 62, poz. 571). Zmiana, w porównaniu z wcześniejszą regulacją, polegała na sprecyzowaniu, że badania odbywają się przy zastosowaniu metody tuberkulinizacji śródskórnej.

Od grudnia 2004 r. kwestię badań kontrolnych w kierunku gruźlicy bydła reguluje rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt (Dz. U. Nr 282, poz. 2813, z późn. zm.). Rozporządzenie to stanowi, że w celu kontroli występowania gruźlicy bydła corocznie tuberkulinizacją śródskórną obejmuje się 1/3 stad bydła na obszarze powiatu, tak aby w okresie 3 lat poddać badaniu wszystkie stada bydła znajdujące się na obszarze tego powiatu. Badaniu poddaje się bydło powyżej 6. tygodnia życia. Zmiana, w porównaniu z wcześniejszą regulacją, polega na określeniu, że badania obejmują 1/3 stad bydła, a nie 1/3 pogłowia bydła na terenie każdego powiatu.

3. Opis programu

W Rzeczypospolitej Polskiej jest obecnie prowadzony program kontroli gruźlicy bydła zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt.

Badaniami jest objęte całe terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Corocznie bada się 1/3 stad bydła, znajdujących się na obszarze powiatu, co umożliwia zbadanie wszystkich stad bydła w okresie 3 lat. Badaniom jest poddawane bydło powyżej 6. tygodnia życia.

Zgodnie z informacjami przesłanymi przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa liczba stad utrzymujących bydło oraz stan pogłowia bydła na dzień 31 grudnia 2007 r. (raport z dnia 25 stycznia 2008 r.) przedstawiały się następująco:

Bydło ogółem		Liczba stad liczących 1 sztukę bydła	Stada liczące 2 - 5 sztuk bydła		Stada liczące powyżej 5 sztuk bydła	
liczba stad	liczba zwierząt		liczba stad	liczba zwierząt	liczba stad	liczba zwierząt
743 692	6 394 782	196 134	300 088	896 044	247 470	5 302 604

Zgodnie z powyższymi danymi, program objąłby 2 131 380 sztuk bydła, w 247 872 stadach (1/3 z ogólnej liczby stad).

Badaniem objęte zostanie bydło powyżej 6. tygodnia życia.

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa liczba stad utrzymujących bydło powyżej 6. tygodnia życia oraz stan pogłowia bydła w tych stadach na dzień 31 grudnia 2007 r. (raport z dnia 25 stycznia 2008 r.) przedstawiały się następująco:

Bydło ogółem		Liczba stad liczących 1 sztukę bydła	Stada liczące 2 - 5 sztuk bydła		Stada liczące powyżej 5 sztuk bydła	
liczba stad	liczba zwierząt		liczba stad	liczba zwierząt	liczba stad	liczba zwierząt
743 592	6 284 260	199 063	299 478	892 881	245 051	5 192 316

Zgodnie z powyższymi danymi programem zostanie objętych 2 094 543 zwierząt, w 247 839 stadach (1/3 z ogólnej liczby stad utrzymujących bydło powyżej 6. tygodnia życia).

Sposób postępowania w przypadku wystąpienia podejrzenia lub stwierdzenia gruźlicy bydła reguluje rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 listopada 2004 r. w sprawie zwalczania gruźlicy bydła (Dz. U. Nr 258, poz. 2585).

W przypadku podejrzenia choroby powiatowy lekarz weterynarii podejmuje niezwłocznie czynności mające na celu potwierdzenie lub wykluczenie choroby.

Organ ten przeprowadza dochodzenie epizootyczne, badanie kliniczne zwierząt lub badanie poubojowe albo sekcję zwłok, wykonuje test diagnostyczny albo pobiera próby do badań diagnostycznych. Obejmuje stado nadzorem i nakłada na nie restrykcję w postaci zakazu przemieszczania bydła do stada oraz ze stada, z wyłączeniem przemieszczania dokonywanego w celu przeprowadzenia natychmiastowego uboju. Sztuki podejrzane o chorobę zostają odizolowane od reszty stada. Ponadto, powiatowy lekarz weterynarii podejmuje inne niezbędne czynności zmierzające do zapobieżenia rozprzestrzenianiu się gruźlicy bydła.

Zgodnie z art. 51 ust. 5 pkt 2 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt oraz § 5 ust. 3 pkt 3 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 listopada 2004 r. w sprawie zwalczania gruźlicy bydła, w przypadku stwierdzenia gruźlicy bydła, powiatowy lekarz weterynarii powiadamia państwowego inspektora sanitarnego oraz podmiot skupujący mleko. Wyznacza ognisko choroby oraz zakazuje przemieszczania bydła do oraz z chorego stada (dozwolone jest jedynie przemieszczanie w celu dokonania natychmiastowego uboju). Mleko chorych zwierząt może zostać wykorzystane jedynie, po odpowiedniej obróbce cieplnej, do skarmiania zwierząt w danym gospodarstwie. Powiatowy lekarz weterynarii nakazuje oznakowanie i izolację w stadzie chorych sztuk do czasu ich zabicia.

Powiatowy lekarz weterynarii podejmuje również inne czynności, zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 listopada 2004 r. w sprawie zwalczania gruźlicy bydła.

Ognisko choroby uznaje się za wygasłe, jeżeli wszystkie sztuki chore zostały zabite lub padły, przeprowadzone zostało oczyszczenie i odkażanie, a wyniki dwóch kolejnych testów tuberkulinizacji porównawczej, przeprowadzonych w określonym czasie u pozostałych sztuk w stadzie są ujemne. Pierwszy test przeprowadza się nie wcześniej niż po upływie 60 dni, drugi zaś nie wcześniej niż w czwartym i nie później niż w dwunastym miesiącu od dnia usunięcia ostatniego chorego zwierzęcia z ogniska.

Warunki konieczne do uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne od gruźlicy bydła zostały uregulowane w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub

gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. Nr 126, poz. 1058).

Program nie wprowadza dodatkowych wymagań co do przemieszczania bydła w związku ze statusami epizootycznymi poszczególnych regionów.

Gruźlica bydła jest chorobą niepodlegającą leczeniu, nie wykonuje się także szczepień przeciwko tej chorobie.

Celem długofalowym realizacji programu jest uznanie całego terytorium Rzeczypospolitej Polskiej za urzędowo wolne od tej jednostki chorobowej. Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej będzie mogło zostać uznane za urzędowo wolne od choroby, jeżeli zostaną spełnione następujące warunki:

- 1) odsetek stad zakażonych gruźlicą bydła nie przekroczył w okresie 6 kolejnych lat 0,1 % wszystkich stad bydła;
- 2) przynajmniej 99,9 % stad bydła zostało uznane za urzędowo wolne od gruźlicy bydła w okresie 6 lat;
- 3) możliwa jest identyfikacja stada pochodzenia i stada przejściowego dla każdej sztuki bydła;
- 4) wszystkie zwierzęta rzeźne z gatunku bydło pochodzące z danego obszaru są poddawane badaniu poubojowemu;
- 5) są przestrzegane przepisy w sprawie zawieszania i uchylania statusu stada urzędowo wolnego od gruźlicy bydła;
- 6) nie szczepi się bydła przeciwko gruźlicy oraz nie leczy się bydła chorego na tę chorobę;
- 7) bydło wprowadzane na to terytorium, do chowu lub hodowli, pochodzi wyłącznie z państw lub regionów uznanych za wolne od gruźlicy bydła oraz uzyskało wynik ujemny w indywidualnym teście tuberkulinizacji.

4. Środki przewidziane programem

4.1. Podsumowanie środków przewidzianych programem

Działania podejmowane w związku z realizacją programu:

☒ kontrola	☒ zwalczanie
☒ badania	☒ badania
☒ ubój zwierząt z dodatnim wynikiem badań	☒ ubój zwierząt z dodatnim wynikiem badań

☒ zabicie zwierząt z dodatnim wynikiem badań	☒ zabicie zwierząt z dodatnim wynikiem badań
☐ szczepienia	☐ rozszerzony ubój lub zabicie
☐ leczenie	☒ niszczenie produktów
☒ zniszczenie produktów	
☒ kontrola i nadzór	
☐ inne środki (wymienić)	

4.2. Władza centralna odpowiedzialna za nadzór i koordynację realizowanego programu

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację programu kontroli i zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, a w przypadku programu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, informuje Komisję Europejską o postępach w jego realizacji zgodnie z przepisami obowiązującymi w Unii Europejskiej.

Odpowiedzialność terenowych organów Inspekcji Weterynaryjnej za realizację programów określona została w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 2007 r. Nr 121, poz. 842, z późn.zm.) oraz ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

4.3. Opis i określenie obszarów geograficznych i administracyjnych, na których program będzie realizowany

Program będzie realizowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Programem będzie objętych 16 województw, w skład których wchodzi 314 powiatów oraz 65 miast na prawach powiatów.

4.4. Najważniejsze akty prawne w zakresie objętym programem

4.4.1. Regulacje prawne dotyczące rejestracji gospodarstw

- 1) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 2) ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów,

ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności (Dz. U. z 2004 r. Nr 10, poz. 76, z późn. zm.);

- 3) ustawa z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt (Dz. U. z 2008 r. Nr 204, poz. 1281);
- 4) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu danych zamieszczanych w rejestrze zwierząt gospodarskich oznakowanych (Dz. U. Nr 152, poz. 1605).

4.4.2. Regulacje prawne dotyczące identyfikacji i rejestracji zwierząt

- 1) ustawa z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt ;
- 2) rozporządzenie Komisji (WE) nr 911/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 1760/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie kolczyków, paszportów i rejestrów gospodarstw (Dz. Urz. WE L 163 z 30.04.2004, str. 65, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 46, str. 242);
- 3) rozporządzenie Komisji (WE) nr 494/98 z dnia 27 lutego 1998 r. ustanawiające szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 820/97 w odniesieniu do stosowania minimalnych sankcji administracyjnych w ramach systemu identyfikacji i rejestracji bydła (Dz. Urz. WE L 60 z 28.02.1998, str. 78, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 46, str.12);
- 4) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 listopada 2007 r. w sprawie sposobu oznakowania bydła, owiec i kóz oraz świń, określenia wzorów znaków identyfikacyjnych oraz wymagań i warunków technicznych kolczyków dla zwierząt gospodarskich (Dz. U. Nr 220, poz. 1635);
- 5) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 czerwca 2007 r. w sprawie wzoru paszportu bydła (Dz. U. Nr 112, poz. 772);
- 6) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 lipca 2005 r. w sprawie księgi rejestracji bydła, świń, owiec lub kóz (Dz. U. Nr 151, poz. 1268, z późn. zm.).

4.4.3. Regulacje prawne dotyczące powiadamiania o gruźlicy bydła

- 1) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 listopada 2005 r. w sprawie zakresu, sposobu i terminów przekazywania informacji o występowaniu

chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania i rejestracji oraz o wynikach monitorowania chorób odzwierzęcych i odzwierzęcych czynników chorobotwórczych, a także związanej z nimi oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe (Dz. U. Nr 242, poz. 2045).

4.4.4. Regulacje prawne dotyczące działań podejmowanych w przypadku stwierdzenia wystąpienia gruźlicy bydła, mających na celu zwalczanie gruźlicy bydła

- 1) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 listopada 2004 r. w sprawie zwalczania gruźlicy bydła;
- 3) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 26 sierpnia 2005 r. w sprawie sposobu i warunków wprowadzania czasowych zakazów opuszczania ogniska choroby zakaźnej zwierząt oraz czasowych ograniczeń w ruchu osobowym lub pojazdów (Dz. U. Nr 169, poz. 1423);
- 4) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt.

4.4.5. Regulacje prawne dotyczące kwalifikacji zwierząt i stad na podstawie kryterium występowania lub zagrożenia wystąpienia gruźlicy bydła

- 1) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 listopada 2004 r. w sprawie zwalczania gruźlicy bydła;
- 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt.

4.4.6. Regulacje prawne dotyczące w szczególności zasady przemieszczania zwierząt narażonych na kontakt lub zakażenie gruźlicą bydła

- 1) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 listopada 2004 r. w sprawie zwalczania gruźlicy bydła;

- 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 26 sierpnia 2005 r. w sprawie sposobu i warunków wprowadzania czasowych zakazów opuszczania ogniska choroby zakaźnej zwierząt oraz czasowych ograniczeń w ruchu osobowym lub pojazdów.

4.4.7. Regulacje prawne dotyczące kontroli występowania gruźlicy bydła

- 1) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt.

4.4.8. Regulacje prawne dotyczące odszkodowań dla posiadaczy zwierząt zabitych z nakazu właściwych organów w związku z kontrolą i zwalczaniem gruźlicy bydła:

- 1) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

5. Ogólny opis kosztów i korzyści

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 sierpnia 2004 r. w sprawie warunków i wysokości wynagrodzenia za wykonywanie czynności przez lekarzy weterynarii i inne osoby wyznaczone przez powiatowego lekarza weterynarii (Dz. U. Nr 178, poz. 1837, z późn. zm.), część podstawowa wynagrodzenia za badanie alergiczne (tuberkulinizację) przeprowadzone przez prywatnie praktykującego lekarza weterynarii, wyznaczonego do wykonywania czynności urzędowych w imieniu organów Inspekcji Weterynaryjnej zgodnie z art. 16 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej, wynosi:

- 1) 15,00 zł - za pierwszą sztukę w stadzie;
- 2) 7,50 zł - od 2 do 5 sztuk - za każde zwierzę;
- 3) 6,00 zł - powyżej 5 sztuk - za każde następne zwierzę.

W celu określenia kwot wynagrodzenia za przeprowadzenie badań wstępnie przyjęto na potrzeby programu, że w trakcie jego realizacji zostanie przebadanych 247 839 sztuk bydła, o których mowa w pkt 1, i 565 527 sztuk bydła, o których mowa w pkt 2, oraz 1 281 177 sztuk bydła, o których mowa w pkt 3.

Całkowite koszty związane z realizacją programu są przewidziane na kwotę **27 163 610** zł (7 572 793,4 euro według średniego kursu Narodowego Banku Polskiego na dzień 14 lutego 2008 r., który wynosił: 1 euro - 3,5870 zł).

Główną korzyścią z realizacji programu dla właścicieli stad oraz podmiotów prowadzących obrót bydłem będzie prowadzenie swobodnego handlu bydłem wewnątrz wspólnoty, dzięki uzyskaniu statusów regionów urzędowo wolnych od gruźlicy bydła. Po uznaniu danego stada i regionu za urzędowo wolne od gruźlicy bydła, będzie możliwy swobodny handel bydłem, bez przeszkód o charakterze sanitarnym, co zwiększy konkurencyjność polskiego bydła i producentów bydła na rynku unijnym, jak również na rynkach państw trzecich.

Dodatkową korzyścią płynącą z realizacji programu, będzie możliwość uniknięcia strat bezpośrednich – kosztów wynikających ze zmniejszenia produkcji. W celu utrzymania statusu stada uznanego za urzędowo wolne od gruźlicy bydła wystarczy wykonywać badania w kierunku tej jednostki chorobowej jedynie co trzy lata. Ponadto, w regionach uznanych za urzędowo wolne od gruźlicy bydła, będzie można zmniejszyć częstotliwość badań po osiągnięciu statusu, dzięki czemu zostaną obniżone całkowite koszty wykonywanych badań. Później będzie możliwa dalsza redukcja częstości badań, jednak dopiero wtedy, gdy sytuacja epizootyczna w zakresie gruźlicy bydła poprawi się na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, dzięki czemu zostaną obniżone całkowite koszty wykonywanych badań.

6. Dane dotyczące sytuacji epizootycznej w ostatnich latach**6.1. Rozwój choroby****6.1.1. Dane dotyczące rozwoju choroby****6.1.1.1. Dane dotyczące stad Choroba: gruźlica bydła Gatunek zwierząt: bydło****Rok: 2003**

Region	Całkowita liczba stad ^(a)	Liczba stad objętych programem	Liczba stad zbadanych ^(b)	Liczba stad z wynikiem dodatnim badań ^(c)	Liczba nowych stad z wynikiem dodatnim badań ^(d)	Liczba stad, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Odsetek stad z dodatnim wynikiem badań, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Wskaźniki		
								Odsetek stad objętych programem	Odsetek stad z wynikiem dodatnim badań	Odsetek nowych stad z wynikiem dodatnim badań
1	2	3	4	5	6	7	$8 = (7/5) \times 100$	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (5/4) \times 100$	$11 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	898464	898464	268884	22	22	0	0	30,00	0,008	0,008

Rok 2004

Region	Całkowita liczba stad ^(a)	Liczba stad objętych programem	Liczba stad zbadanych ^(b)	Liczba stad z wynikiem dodatnim badań ^(c)	Liczba nowych stad z wynikiem dodatnim badań ^(d)	Liczba stad, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Odsetek stad z dodatnim wynikiem badań, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Wskaźniki		
								Odsetek stad objętych programem	Odsetek stad z wynikiem dodatnim badań	Odsetek nowych stad z wynikiem dodatnim badań
1	2	3	4	5	6	7	$8 = (7/5) \times 100$	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (5/4) \times 100$	$11 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	882761	282752	260907	134	123 (*)	20	14,9	92,27	0,051	0,047

(*) zgodnie z sugestiami przedstawicieli Komisji Europejskiej od 2004 roku w sprawozdawczości jako stado z wynikiem dodatnim odnotowuje się stado, w którym wystąpił dodatni wynik tuberkulinizacji porównawczej. We wcześniejszych latach za wynik dodatni był uznawany wynik potwierdzony mikrobiologicznie.

Rok 2005

Region	Całkowita liczba stad ^(a)	Liczba stad objętych programem	Liczba stad zbadanych ^(b)	Liczba stad z wynikiem dodatnim badań ^(c)	Liczba stad z wynikiem dodatnim badań ^(d)	Liczba stad, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Odsetek stad z dodatnim wynikiem badań, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Wskaźniki		
								Odsetek stad objętych programem	Odsetek stad z wynikiem dodatnim badań	Odsetek nowych stad z wynikiem dodatnim badań
1	2	3	4	5	6	7	8 = (7/5)×100	9 = (4/3)×100	10 = (5/4)×100	11 = (6/4)×100
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	930436	312244	267720 (*)	124	78	18	14,52	85,741	0,046	0,029

(*) jest to liczba stad, w których przeprowadzono kontrole. Natomiast liczba stad, w których przeprowadzono badania, to 229712. Odnotowano 38008 stad pustych (brak zwierząt).

Rok: 2006

Region	Całkowita liczba stad ^(a)	Liczba stad objętych programem	Liczba stad zbadanych ^(b)	Liczba stad z wynikiem dodatnim badań ^(c)	Liczba stad z wynikiem dodatnim badań ^(d)	Liczba stad, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Odsetek stad z dodatnim wynikiem badań, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Wskaźniki		
								Odsetek stad objętych programem	Odsetek stad z wynikiem dodatnim badań	Odsetek nowych stad z wynikiem dodatnim badań
1	2	3	4	5	6	7	8 = (7/5)×100	9 = (4/3)×100	10 = (5/4)×100	11 = (6/4)×100
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	909544	320701	251407 (*)	105	73	15	14,29	78,39 (*)	0,042 (*)	0,029 (*)

(*) jest to liczba stad, w których przeprowadzono badania. Stad skontrolowanych w ramach programu zostało 310 502. Odnotowano 59 095 stad pustych (brak zwierząt).

Mając powyższe na uwadze, należy zaznaczyć, iż % stad:

- faktycznie objętych programem wynosi 96,82%
- z wynikiem dodatnim wynosi 0,034%
- nowych z wynikiem dodatnim wynosi 0,024%

Rok: 2007

Region	Całkowita liczba stad ^(a)	Liczba stad objętych programem	Liczba stad zbadanych ^(b)	Liczba stad z wynikiem dodatnim badań ^(c)	Liczba stad z wynikiem dodatnim badań ^(d)	Liczba stad, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Odsetek stad z dodatnim wynikiem badań, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Wskaźniki		
								Odsetek stad objętych programem	Odsetek stad z wynikiem dodatnim badań	Odsetek nowych stad z wynikiem dodatnim badań
1	2	3	4	5	6	7	$8 = (7/5) \times 100$	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (5/4) \times 100$	$11 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	860215	268734	224747	84	79	19	22,6	83,6	0,03	0,035

- (a) Łączna liczba stad w regionie łącznie ze stadami objętymi i nieobjętymi programem
 (b) Badanie oznacza przeprowadzenie testów na poziomie stada w obrębie programu w celu utrzymania lub poprawienia statusu
 (c) Stada co najmniej z jednym zwierzęciem reagującym dodatnio w programie niezależnie od liczby badań przeprowadzonych w stadach
 (d) Stada, których status w poprzednim okresie był nieznanym, niewolnym – ujemnym, wolnym, urzędowo wolny lub zawieszony i które mają obecnie przynajmniej jedno dodatnio reagujące zwierzę

6.1.1.2. Dane dotyczące zwierząt**Choroba: gruźlica bydła****Gatunek zwierząt: bydło****Rok: 2003**

Region	Łączna liczba zwierząt ^(a)	Liczba zwierząt do zbadania w ramach programu ^(b)	Liczba zwierząt zbadanych ^(c)	Liczba zwierząt zbadanych indywidualnie ^(d)	Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badań	Ubój		Wskaźniki	
						Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim ubojowi lub zabitych	Łączna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych ^(f)	Odsetek zwierząt objętych programem	Odsetek zwierząt z wynikiem dodatnim badań
1	2	3	4	5	6	7	8	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	5652154	5652154	1724936	1724936	108	108	309	31,00	0,006

Rok: 2004

Region	Łączna liczba zwierząt ^(a)	Liczba zwierząt do zbadania w ramach programu ^(b)	Liczba zwierząt zbadanych ^(c)	Liczba zwierząt zbadanych indywidualnie ^(d)	Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badań	Ubój		Wskaźniki	
						Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badań ubojowi lub zabitych	Łączna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych ^(f)	Odsetek zwierząt objętych programem	Odsetek zwierząt z wynikiem dodatnim badań
1	2	3	4	5	6	7	8	9=(4/3)x100	10=(6/4)x100
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	5649362	1760436	1674775	1674775	536 (*)	548	548	95,13 (**)	0,03

Rok: 2005

Region	Łączna liczba zwierząt ^(a)	Liczba zwierząt do zbadania w ramach programu ^(b)	Liczba zwierząt zbadanych ^(c)	Liczba zwierząt zbadanych indywidualnie ^(d)	Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badań	Ubój		Wskaźniki	
						Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badań ubojowi lub zabitych	Łączna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych ^(f)	Odsetek zwierząt objętych programem	Odsetek zwierząt z wynikiem dodatnim badań
1	2	3	4	5	6	7	8	9=(4/3)x100	10=(6/4)x100
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	6146623	1972141	1584421	1584421	538 (*)	530	567	80,34 (**)	0,034

Rok: 2006

Region	Łączna liczba zwierząt ^(a)	Liczba zwierząt do zbadania w ramach programu ^(b)	Liczba zwierząt zbadanych ^(c)	Liczba zwierząt zbadanych indywidualnie ^(d)	Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badań	Ubój		Wskaźniki	
						Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badań ubojowi lub zabitych	Łączna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych ^(f)	Odsetek zwierząt objętych programem	Odsetek zwierząt z wynikiem dodatnim badań
1	2	3	4	5	6	7	8	9=(4/3)x100	10=(6/4)x100
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	6108318	2012023	1802060	1802060	457 (*)	304	492	89,56 (**)	0,025

Rok: 2007

Region	Łączna liczba zwierząt ^(a)	Liczba zwierząt zbadania w ramach programu ^(b)	Liczba zwierząt zbadanych indywidualnie ^(c)	Liczba zwierząt zbadanych (e)	Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badań	Ubój		Wskaźniki	
						Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badań ubojowi lub zabitych	Łączna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych ^(f)	Odsetek zwierząt objętych programem	Odsetek zwierząt z wynikiem dodatnim badań
1	2	3	4	5	6	7	8	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	6313523	1904043	1773306	1773306	291(*)	285	294	93,1(**)	0,01

(*) zgodnie z sugestiami przedstawicieli Komisji Europejskiej od 2004 roku w sprawozdawczości jako stado z wynikiem dodatnim odnotowuje się stado, w którym uzyskano dodatni wynik tuberkulinizacji porównawczej. We wcześniejszych latach za wynik dodatni był uznawany wynik potwierdzony mikrobiologicznie – dlatego liczba ta jest większa niż w poprzednich latach

(**) przez procent objętych zwierząt rozumie się tu ilość zwierząt zbadanych w stosunku do ilości objętych programem

(a) Całkowita liczba zwierząt w regionie (w stadach kwalifikujących się i niekwalifikujących się do programu)

(b) Obejmuje zwierzęta badane indywidualnie i zbiorowo

(c) Obejmuje tylko zwierzęta zbadane indywidualnie

(d) Obejmuje zwierzęta zbadane indywidualnie

(f) Obejmuje zwierzęta z wynikiem dodatnim, a także zwierzęta z wynikiem ujemnym poddane ubojowi lub zabite w ramach programu

6.2. Dane dotyczące nadzoru i badań laboratoryjnych

6.2.1. Dane dotyczące nadzoru i testów laboratoryjnych

Gatunek zwierząt: bydło

Choroba: gruźlica bydła

Opis zastosowanych testów serologicznych: nie dotyczy

Opis zastosowanych testów mikrobiologicznych lub wirusologicznych: izolacja *Mycobacterium bovis*

Opis innych zastosowanych testów: test tuberkulinizacji śródskórnej pojedynczej z użyciem tuberkuliny bydłowej oraz porównawczej z użyciem tuberkuliny bydłowej i ptasiej.

Rok: 2003

Region	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: test tuberkulinowy	
	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	0	0	309	108	1724936	309

Rok: 2004

Region	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: test tuberkulinowy	
	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	0	0	536	206	1674775	536

Rok: 2005

Region	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: test tuberkulinowy	
	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	0	0	538	284	1584421	538

Rok: 2006

Region	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: test tuberkulinowy	
	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	0	0	457	207	1802060	457

Rok: 2007

Region	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: test tuberkulinowy	
	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	0	0	291	105	1773306	291

6.3. Dane dotyczące zakażeń **Choroba: gruźlica bydła** **Gatunek zwierząt: bydło**

Rok: 2003

Region	liczba zakażonych stad	liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	22	108

Rok: 2004

Region	liczba zakażonych stad	liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	75	206

Rok: 2005

Region	liczba zakażonych stad	liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	42	284

Rok: 2006

Region	liczba zakażonych stad	liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	41	207

Rok: 2007

Region	liczba zakazanych stad	liczba zakazanych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	27	105

6.4. Dane dotyczące statusu zwierząt na koniec roku Choroba: gruźlica bydła Gatunek zwierząt: bydło

Rok: 2007

Region	Status stad i zwierząt objętych programem ^(a)													
	Całkowita liczba stad i zwierząt objętych programem		Nieznanymi ^(b)		Niewolne i nie urzędowo wolne		Wolne lub urzędowo wolne zawieszono ^(c)		Wolne ^(h)		Urzędowo wolne ⁽ⁱ⁾			
	Stada	Zwierzęta ^(j)	Stada	Zwierzęta ^(j)	Ostatni wynik dodatni ^(e)	Ostatni wynik ujemny ^(f)	Stada	Zwierzęta ^(j)	Stada	Zwierzęta ^(j)	Stada	Zwierzęta ^(j)		
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	224747	1773306	0	0	19	229	4	127	15	436	0	0	224709	1772514

(a) Na koniec roku

(b) Status nieznanymi: brak wyników poprzednich badań

(c) Niewolne i wynik ostatniego badania dodatni: zbadane, co najmniej z jednym wynikiem dodatnim w ostatnim badaniu

(d) Niewolne i wynik ostatniego badania dodatni: zbadane, co najmniej z wynikami ujemnymi w ostatnim badaniu, ale niebędące urzędowo wolne

(g) Zawieszono zgodnie z definicją w prawodawstwie wspólnotowym.

(h) Wolne zgodnie z definicją w prawodawstwie wspólnotowym

(i) Urzędowo wolne zgodnie z definicją w prawodawstwie wspólnotowym

(j) Dotyczy zwierząt objętych programem w stadach o określonym statusie

7. Cele:

7.1. Cele testów diagnostycznych

7.1.1. Cele w odniesieniu do testów diagnostycznych

7.1.1.1. Liczba testów Choroba: gruźlica bydła Gatunek zwierząt: bydło

Region	Typ testu	Populacja docelowa	Typ próbki	Cel	Liczba planowanych testów
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	test tuberkulinowy	bydło powyżej 6 tygodnia	-	kontrola	2094543

7.1.1.2. Plany testów¹⁾

W przypadku gruźlicy bydła badanie odbywa się poprzez prowadzenie testów tuberkulinizacji śródskórnej pojedynczej oraz porównawczej.

Tuberkulinizację pojedynczą i porównawczą wykonuje się poprzez śródskórna iniekcję tuberkuliny bydłowej lub bydłowej i ptasiej zgodnie z metodyką badania i standardami dla tuberkuliny określonymi w Załączniku B do dyrektywy Rady 64/432/EWG z dnia 26 czerwca 1964 r. w sprawie problemów zdrowotnych zwierząt wpływających na handel wewnątrzwspólnotowy bydłem i trzodą chlewną (Dz. Urz. WE L 121 z 29.07.1964, str. 1977, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 1, str. 13, z późn. zm.).

Szczegółowy sposób prowadzenia badań zawarty jest w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 listopada 2004 r. w sprawie zwalczania gruźlicy bydła.

¹⁾ Opis planów testów zgodnie ze stosownymi różnymi kategoriami (dotyczącymi stad i zwierząt, liczby zwierząt w stadzie, częstotliwości i przerw w pobieraniu próbek) w odpowiednim przypadku z odniesieniem do stosownego prawodawstwa krajowego i wspólnotowego.

7.1.2. Cele testowania stad i zwierząt

7.1.2.1 Cele testowania stad Choroba: gruźlica bydła Gatunek zwierząt: bydło

Region	Łączna liczba stad	Łączna liczba stad objętych programem	Łączna liczba stad, które zostaną zbadane	Przewidywana liczba stad z wynikiem dodatnim badań	Przewidywana liczba nowych stad z wynikiem dodatnim badań	Przewidywana liczba stad do usunięcia wszystkich zwierząt	Przewidywany odsetek stad do usunięcia wszystkich zwierząt	Docelowe wskaźniki		
								Przewidywany odsetek stad objętych badaniami	Przewidywany odsetek stad z dodatnim wynikiem badań	Przewidywany odsetek nowych stad z dodatnim wynikiem badań
1	2	3	4	5	6	7	$8 = (7/5) \times 100$	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (5/4) \times 100$	$11 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	743 592	247839	235447	75	71	15	20	95	0,03	0,03

(*) należy brać pod uwagę możliwość wystąpienia stad, w których nie ma zwierząt (stada puste)

7.1.2.2. Cele testowania zwierząt Choroba: gruźlica bydła Gatunek zwierząt: bydło

Region	Łączna liczba zwierząt	Łączna liczba stad objętych programem	Łączna liczba zwierząt do zbadania	Łączna liczba zwierząt zbadania indywidualnego	Łączna liczba przewidywana liczba zwierząt z dodatnim badaniami	Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badaniami	Uboj		Docelowe wskaźniki	
							Liczba zwierząt do zbadania	Liczba zwierząt do uboju	Przewidywany odsetek zwierząt objętych badaniami	Odsetek zwierząt z dodatnim badaniami
1	2	3	4	5	6	7	8	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (6/4) \times 100$	
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	6284260	2 094543	1989875	11989875	240	240	240	94	0,012	

7.2. Cele testowania w zakresie kwalifikacji Choroba: gruźlica bydła Gatunek zwierząt: bydło

Region	Cele w zakresie statusu stad i zwierząt objętych programem ^(a)													
	Łączna liczba stad i zwierząt objętych programem		Przewidywany nieznan status ^(b)		Przewidywane nie wolne i nie urzędowo wolne badania ^(c)		Przewidywane wolne badania ^(d)		Przewidywane wolne lub urzędowo wolne zawieszono		Przewidywane wolne			
	Stada	Zwierzęta ^(e)	Stada	Zwierzęta ^(e)	Stada	Zwierzęta ^(e)	Stada	Zwierzęta ^(e)	Stada	Zwierzęta ^(e)	Stada	Zwierzęta ^(e)		
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	235447	1989815	0	0	18	150	3	80	12	300	0	0	235414	1989285

- (a) Na koniec roku
 (b) Status nieznan: brak wyników poprzednich badań
 (c) Niewolne i wynik ostatniego badania dodatni: zbadane co najmniej z jednym wynikiem dodatnim w ostatnim badaniu
 (d) Niewolne i wynik ostatniego badania dodatni: zbadane co najmniej z wynikami ujemnymi w ostatnim badaniu, ale niebędące urzędowo wolne
 (e) Dotyczy zwierząt objętych programem w stadach o określonym statusie

8. Szczegółowa analiza kosztów programu

Koszty:	Specyfikacja	Ilość jednostek	Koszt jednostkowy	Koszt całościowy w zł (*)	Finansowanie wspólnotowe (tak/nie)
1. Testów					
1.1. Koszt analizy	Test: tuberkulinowy - wykonanie	247 839 565 527 1 281 177	15,00 7,50 6,00	3717585 4241452 7687062 razem: 15646099	tak
1.2. Koszt pobierania próbek	Test tuberkulinowy – tuberkulina	2 094 543	0,89	1864143	tak
1.3. Inne koszty	Koszty dojazdów - km	10 766 960	0,8	8 613 568	tak
2. Szczepienia i leczenia					
2.1. Zakup szczepionki	nie dotyczy				
2.2. Koszty zastosowania					
3. Uboju i unieszkodliwienia					
3.1. Odszkodowania za zwierzęta		300	3000	900 000	tak
3.2. Koszty transportu		13 500	0,8	10 800	tak
3.3. Koszty unieszkodliwienia		300	190	57 000	tak
3.4. Koszt strat w przypadku uboju		nie dotyczy			

3.5 Koszt obróbki produktów		nie dotyczy			
4. Czyszczenia i odkazania	100m2	450	160	72 000	tak
5. Wynagrodzeń (pracownicy zatrudnieni wyłącznie na cele programu)	nie dotyczy				
6. Towarów konsumpcyjnych i specjalnego sprzętu	nie dotyczy				
7. Inne koszty	nie dotyczy				
Ogółem				27 163 610 (7 572 793,4 euro)	tak

(*) są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości środków zaplanowanych na zwalczanie chorób zakaźnych przewidzianych w ustawie budżetowej na rok 2009 Według średniego kursu NBP na dzień 14 lutego 2008 r. 1 euro = 3,5870 zł

PROGRAM ZWALCZANIA I KONTROLI ENZOOTYCZNEJ BIAŁACZKI BYDŁA
(ENZOOTIC BOVINE LEUCOSIS — EBL)

1. Identyfikacja programu

Państwo członkowskie: Rzeczpospolita Polska

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła (Enzootic bovine leucosis – EBL)

2. Dane historyczne dotyczące sytuacji epizootycznej w zakresie enzootycznej białaczki bydła

Zwalczanie enzootycznej białaczki bydła prowadzi się w Polsce od 1979 r. Pierwotnie zwalczanie tej jednostki chorobowej prowadzono na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 sierpnia 1927 r. o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych oraz rozporządzenia Ministra Rolnictwa z dnia 28 marca 1979 r. w sprawie obowiązku zgłaszania oraz zwalczania enzootycznej białaczki bydła (Dz. U. Nr 8, poz. 51), na podstawie którego w § 1 włączono enzootyczną białaczkę bydła do chorób podlegających zwalczaniu, a jej postać guzowatą do zaraźliwych chorób zwierzęcych podlegających obowiązkowi zgłaszania zgodnie z art. 20 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 sierpnia 1927 r. o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych. Zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa z dnia 28 marca 1979 r. w sprawie obowiązku zgłaszania oraz zwalczania enzootycznej białaczki bydła, zwierzę, u którego podejrzewano białaczkę guzowatą, powinno być zabite po uprzednim odosobnieniu i oznakowaniu przez wycięcie trójkątnego otworu w lewej małżowinie usznej, a jego zwłoki poddane badaniu histopatologicznemu w kierunku enzootycznej białaczki bydła. Jeżeli badanie potwierdziło wystąpienie tej jednostki chorobowej, wojewoda wydawał decyzję o uznaniu gospodarstwa za zapowietrzone enzootyczną białaczką bydła.

W decyzji tej wojewoda mógł:

- 1) nakazać poddanie zwierząt okresowym badaniom w kierunku enzootycznej białaczki bydła;
- 2) nakazać odosobnienie lub zabicie zwierząt, u których stwierdzono tę chorobę;
- 3) nakazać oczyszczenie i odkażenie pomieszczeń dla zwierząt;

4) zakazać wyprowadzania bydła z gospodarstwa, z wyjątkiem zwierząt przeznaczonych do uboju lub kierowanych do izolacji.

Za bydło zabite przysługiwało odszkodowanie w wysokości wartości rynkowej zwierzęcia.

Jednocześnie, zgodnie z § 3 ww. rozporządzenia, gospodarstwo było uznawane za wolne od enzootycznej białaczki bydła, jeżeli:

- 1) były prowadzone systematyczne badania laboratoryjne, na podstawie których nie wykryto choroby w okresie ostatnich dwu lat, lub
- 2) nie wykryto postaci guzowatej enzootycznej białaczki bydła w okresie ostatnich pięciu lat, a ponadto
- 3) w razie uprzedniego uznania gospodarstwa za zapowietrzone, jeżeli zostały spełnione nakazy i zakazy określone w decyzji wojewody, a zwierzęta nowo wprowadzone do gospodarstwa pochodziły z gospodarstw uznanych za wolne od enzootycznej białaczki bydła.

Obszar województwa był uznawany za wolny od enzootycznej białaczki bydła, jeżeli:

- 1) w okresie ostatnich 5 lat w pogłowie bydła wykryto nie więcej niż 0,03 promile zwierząt dotkniętych białaczką guzowatą;
- 2) były usuwane wszystkie zwierzęta, u których stwierdzono enzootyczną białaczkę bydła w wyniku powszechnych okresowych badań laboratoryjnych;
- 3) zwierzęta wprowadzane na teren województwa pochodziły z gospodarstw uznanych za wolne od enzootycznej białaczki bydła.

Uznanie gospodarstwa lub obszaru województwa za wolne od tej choroby stwierdzał, zgodnie z ww. rozporządzeniem, wojewódzki zakład weterynarii. Wojewoda mógł zarządzić badanie bydła w kierunku enzootycznej białaczki bydła oraz rejestrację zwierząt dotkniętych tą chorobą na obszarze całego województwa, określonych gmin lub gospodarstw oraz wprowadzić ograniczenie lub całkowity zakaz wwozu, wywozu, rozprowadzania bydła do chowu i hodowli oraz do innych celów z obszarów lub gospodarstw nieuznanych za wolne od enzootycznej białaczki bydła. Wojewodowie korzystali z tych możliwości prawnych, jednakże niewystarczające środki budżetowe przeznaczone na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt nie pozwalały na zwalczanie tej choroby na terytorium całego państwa.

Od dnia wejścia w życie rozporządzenia Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 3 października 1989 r. w sprawie obowiązku

zgłaszania oraz zwalczania enzootycznej białaczki bydła (Dz. U. Nr 57, poz. 341), na podstawie którego do zaraźliwych chorób zwierzęcych podlegających obowiązkowi zgłaszania oraz zwalczania włączono enzootyczną białaczkę bydła, rozpoczęto bardziej intensywne działania mające na celu zwalczenie tej choroby. Przepisy prawa pozwalały w tym czasie na wprowadzenie dodatkowych środków zwalczania, gdyż w razie podejrzenia lub stwierdzenia enzootycznej białaczki bydła mogły zostać zastosowane następujące środki:

- 1) odosobnienie, obserwowanie, rejestrowanie i znakowanie zwierząt dotkniętych enzootyczną białaczką bydła;
- 2) uznanie gospodarstwa lub jego części za zamknięte dla wyprowadzania i wprowadzania do niego zwierząt chorych, podejrzanych bądź wrażliwych na chorobę oraz określenie sposobu zużycia surowców ze zwierząt dotkniętych enzootyczną białaczką bydła;
- 3) zakaz obrotu bydłem dotkniętym enzootyczną białaczką bydła lub podejrzany o tę chorobę w celach chowu lub hodowli;
- 4) badanie przez lekarza weterynarii zwierząt podejrzanych i wrażliwych na enzootyczną białaczkę bydła oraz wykonywanie sekcji zwłok zwierząt zabitych i padłych;
- 5) pobieranie próbek części narządów i krwi zwierząt w celach rozpoznawczych;
- 6) zabijanie zwierząt dotkniętych enzootyczną białaczką bydła, gdy można przypuszczać, że tylko w ten sposób zostanie opanowane rozprzestrzenianie się choroby;
- 7) oczyszczanie i odkażanie pomieszczeń, w których przebywały zwierzęta dotknięte enzootyczną białaczką bydła;
- 8) ogłaszanie informacji o wybuchu i wygaśnięciu enzootycznej białaczki bydła.

Za bydło zabite w wyniku decyzji terenowego organu administracji państwowej o właściwości szczególnej do spraw weterynarii stopnia wojewódzkiego, posiadaczowi przysługiwało odszkodowanie w wysokości wartości szacunkowej zwierzęcia, pomniejszonej o wartość sprzedanego mięsa.

Enzootyczną białaczkę bydła uznawano za wygaśłą i następowało uchylenie zastosowanych wymienionych powyżej restrykcji, gdy w gospodarstwie lub jego części:

- 1) nie wykryto tej choroby w okresie ostatnich 2 lat;

- 2) uzyskano dwukrotnie ujemny wynik badania serologicznego w kierunku enzootycznej białaczki bydła, którym objęto całe pogłowie bydła w wieku powyżej 2 lat i badania wykonano w okresie ostatnich 12 miesięcy, a przerwa między badaniami nie była mniejsza niż 4 miesiące;
- 3) wprowadzane bydło pochodziło z gospodarstw, w których nie stwierdzono enzootycznej białaczki bydła, a zwierzęta w wieku powyżej 2 lat uzyskały ujemny wynik badania serologicznego.

Dany obszar administracyjny państwa uznawano za wolny od enzootycznej białaczki bydła, jeżeli:

- 1) równocześnie w 99,9% gospodarstw nie stwierdzono enzootycznej białaczki bydła;
- 2) usunięto wszystkie zwierzęta, u których stwierdzono tę chorobę.

Po wejściu w życie ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 1999 r. Nr 66, poz. 752, z późn. zm.), zwalczanie enzootycznej białaczki bydła było nadal prowadzone zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 3 października 1989 r. w sprawie obowiązku zgłaszania oraz zwalczania enzootycznej białaczki bydła.

Do 1998 r. w Polsce obowiązywał podział administracyjny na 49 województw. W tym okresie wiele województw uzyskało status wolnych od enzootycznej białaczki bydła, na podstawie wydanych przez wojewodów rozporządzeń o uzyskaniu przez województwa statusu wolnych od tej choroby.

Od dnia 1 stycznia 1999 r., w wyniku reformy państwa i powstania nowych województw i powiatów, niektóre były rejony objęte akcją zwalczania enzootycznej białaczki bydła, nie uzyskały statusu powiatów lub ich terytorium rozdzielono pomiędzy nowo powstałe powiaty i województwa. Zmiana podziału administracyjnego państwa spowodowała sytuację, że w wielu obecnie funkcjonujących województwach i powiatach doszło do zmiany odsetka stad wolnych.

W 1999 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 12 października 1999 r. w sprawie określenia rodzaju prób, zakresu badań i sposobu prowadzenia dokumentacji przy badaniach kontrolnych występowania zakażeń zwierząt oraz pozostałości chemicznych, biologicznych, leków i skażeń promieniotwórczych w tkankach zwierząt, mięsie, środkach spożywczych pochodzenia zwierzęcego i niejadalnych surowcach zwierzęcych (Dz. U. Nr 93, poz.

1080), które precyzowało sposób postępowania przy zwalczaniu enzootycznej białaczki bydła, a w szczególności sposób prowadzenia badań kontrolnych w kierunku tej jednostki chorobowej. Zasady te były zgodne z przepisami prawa wspólnotowego.

Jednakże, należy stwierdzić, że do dnia 1 maja 2004 r. gospodarstwa były traktowane jako pojedyncze jednostki epizootyczne, zatem nie prowadzono monitoringu w odniesieniu do stad, tylko w odniesieniu do gospodarstw na danym obszarze. W zależności od sytuacji epizootycznej powiatów, zwierzęta do badania typowano w taki sposób, aby:

- 1) na obszarze powiatu, gdzie poziom zakażonych zwierząt nie przekraczał 99,8%, zbadać 1/3 pogłowia w gospodarstwach, przy czym powiaty dzielono na mniejsze jednostki – gminy;
- 2) typowanie w przybliżeniu odpowiadało około 1/3 liczebności pogłowia na danym obszarze.

W związku z powyższym, na obszarach, które otrzymały status wolnych od enzootycznej białaczki bydła, prowadzono badania kontrolne zgodnie z przedstawionymi wyżej założeniami, a w gospodarstwach, w których wystąpiło podejrzenie enzootycznej białaczki bydła lub stwierdzono wystąpienie tej choroby, prowadzono zwalczanie enzootycznej białaczki bydła według przepisów prawa. Jednakże, ze względu na zbyt małą ilość środków budżetowych przeznaczonych w szczególności na wykup bydła z dodatnimi wynikami badań w kierunku enzootycznej białaczki bydła, Inspekcja Weterynaryjna nie mogła we właściwy sposób zwalczać choroby.

Po dniu 1 maja 2004 r., w stadach uznanych wcześniej za wolne od enzootycznej białaczki bydła, nadal prowadzono badania kontrolne oraz zwalczanie choroby w stadach uznanych za zakażone, ze szczególnym położeniem nacisku na wykupienie wszystkich sztuk bydła z dodatnimi wynikami w kierunku enzootycznej białaczki bydła.

Enzootyczną białaczkę bydła zwalcza się na podstawie przepisów ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt oraz rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 marca 2008 r. w sprawie zwalczania enzootycznej białaczki bydła (Dz. U. Nr 47, poz. 278).

Badania kontrolne w kierunku enzootycznej białaczki bydła prowadzi się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia

2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt (Dz. U. Nr 282, poz. 2813, z późn. zm.). Od tego czasu rozpoczęto prowadzenie badań monitoringowych w kierunku enzootycznej białaczki bydła w odniesieniu do stad bydła.

Od 2007r. rozpoczęto realizację programu zwalczania enzootycznej białaczki bydła współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej. W 2007 r. programem objęto 16 województw, w skład których wchodziło 314 powiatów oraz 65 miast na prawach powiatu, z czego na obszarze 15 województw było prowadzone zwalczanie choroby. Na obszarze województwa śląskiego, które zostało uznane przez Komisję Europejską za urzędowo wolne od enzootycznej białaczki bydła w decyzji Komisji 2007/174/WE z dnia 20 marca 2007 r. zmieniającej decyzję 2003/467/WE w odniesieniu do uznania niektórych prowincji lub regionów we Włoszech za oficjalnie wolne od gruźlicy bydła, brucelozy bydła i enzootycznej białaczki bydła oraz uznania jednego regionu w Polsce za oficjalnie wolny od enzootycznej białaczki bydła (Dz. Urz. UE L 80 z 21.03.2007, str. 11), było prowadzone postępowanie zgodnie z przepisami § 9 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt.

W roku 2008 na mocy decyzji Komisji 2008/816/WE z dnia 20 października 2008 r. zmieniającej decyzję 2003/467/WE w odniesieniu do uznania niektórych regionów administracyjnych Polski za oficjalnie wolne od enzootycznej białaczki bydła (Dz. Urz. UE L 283 z 28.10.2008, str. 46) uznano następujące regiony :

1) w województwie dolnośląskim powiaty:

bolesławiecki, dzierzoniowski, głogowski, górski, jaworski, jeleniogórski, Jelenia Góra, kamiennogórski, kłodzki, legnicki, Legnica, lubański, lubiński, lwówecki, milicki, oleśnicki, oławski, polkowicki, strzeliński, średzki, świdnicki, trzebnicki, wałbrzyski, Wałbrzych, wołowski, wrocławski, Wrocław, ząbkowicki, zgorzelecki, złotoryjski;

2) w województwie lubelskim powiaty:

bialski, Biała Podlaska, biłgorajski, chełmski, Chełm, hrubieszowski, janowski, krasnostawski, kraśnicki, lubartowski, lubelski, Lublin, łęczyński, łukowski, opolski, parczewski, puławski, radzyński, rycki, świdnicki, tomaszowski, włodawski, zamojski, Zamość;

3) w województwie kujawsko-pomorskim powiaty:

aleksandrowski, chełmiński, golubsko-dobrzyński, grudziądzki, Grudziądz, toruński, Toruń, wąbrzeski;

4) w województwie łódzkim powiaty:

bełchatowski, brzeziński, kutnowski, łaski, łęczycki, łowicki, łódzki, Łódź, opoczyński, pabianicki, pajęczański, piotrkowski, Piotrków Trybunalski, poddębicki, radomszczański, rawski, sieradzki, skierniewicki, Skierniewice, tomaszowski, wieluński, wieruszowski, zduńskowolski, zgierski;

5) w województwie małopolskim powiaty:

brzeski, bocheński, chrzanowski, dąbrowski, gorlicki, krakowski, Kraków, limanowski, miechowski, myślenicki, nowosądecki, nowotarski, Nowy Sącz, oświęcimski, olkuski, proszowicki, suski, tarnowski, Tarnów, tatrzański, wadowicki, wielicki;

6) w województwie mazowieckim powiaty:

białobrzeski, garwoliński, grójecki, gostyniński, grodziski, kozienicki, lipski, Płock, płocki, przyski, przyski, Radom, radomski, sochaczewski, szydlowiecki, warszawski zachodni, zwoleński, zyrardowski;

7) w województwie opolskim powiaty:

brzeski, głubczycki, kędzierzyńsko-kozielski, kluczborski, krapkowicki, namysłowski, nyski, oleski, opolski, Opole, prudnicki, strzelecki;

8) w województwie podkarpackim powiaty:

bieszczadzki, brzozowski, dębicki, jarosławski, jasielski, kolbuszowski, krośnieński, Krosno, leski, leżajski, lubaczowski, łańcucki, mielecki, nizański, przemyski, Przemyśl, przeworski, ropczycko-sędziszowski, rzeszowski, Rzeszów, sanocki, stalowowolski, strzyżowski, Tarnobrzeg, tarnobrzeki;

9) w województwie podlaskim powiaty:

augustowski, bielski, hajnowski, siemiatycki, sokólski, wysokomazowiecki, zambrowski;

10) w województwie śląskim powiaty:

będziński, bielski, Bielsko-Biała, bieruńsko-lędziński, Bytom, Chorzów, cieszyński, częstochowski, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, gliwicki, Gliwice, Jastrzębie-Zdrój, Jaworzno, Katowice, kłobucki, lubliniecki, mikołowski, Mysłowice, myszkowski, Piekary Śląskie, pszczyński, raciborski, Ruda Śląska, rybnicki, Rybnik, Siemianowice Śląskie, Sosnowiec, świętochłowice, tarnogórski, Tychy, wodzisławski, Zabrze, zawierciański, Żory, żywiecki;

11) w województwie świętokrzyskim powiaty:

buski, jędrzejowski, kazimierski, kielecki, Kielce, konecki, opatowski, ostrowiecki, pińczowski, sandomierski, skarżyski, starachowicki, staszowski, włoszczowski;

12) w województwie warmińsko-mazurskim powiaty:

elcki, giżycki, gołdapski, olecki;

13) w województwie wielkopolskim powiaty:

jarociński, kaliski, Kalisz, kępiński, kolski, koniński, Konin, krotoszyński, ostrzeszowski, słupecki, turecki, wrzesiński.

Liczbę badań w kierunku enzootycznej białaczki bydła wraz z liczbą wyników dodatnich w okresie 2000 – 2007 ilustruje tabela 1.

Tabela 1.

	Rok	Liczba zwierząt/stad* przebadanych	Liczba zwierząt/stad* zakażonych
Rzeczpospolita Polska	2000	1747205	29144
	2001	1775688	22630
	2002	1435412	20805
	2003	1662467	12853
	2004	1867864	4927*
	2005*	369701*	2001*
	2006*	600196*	4247*
	2007**	232580**	2660**

* - odpowiednio liczba zwierząt lub liczba stad,

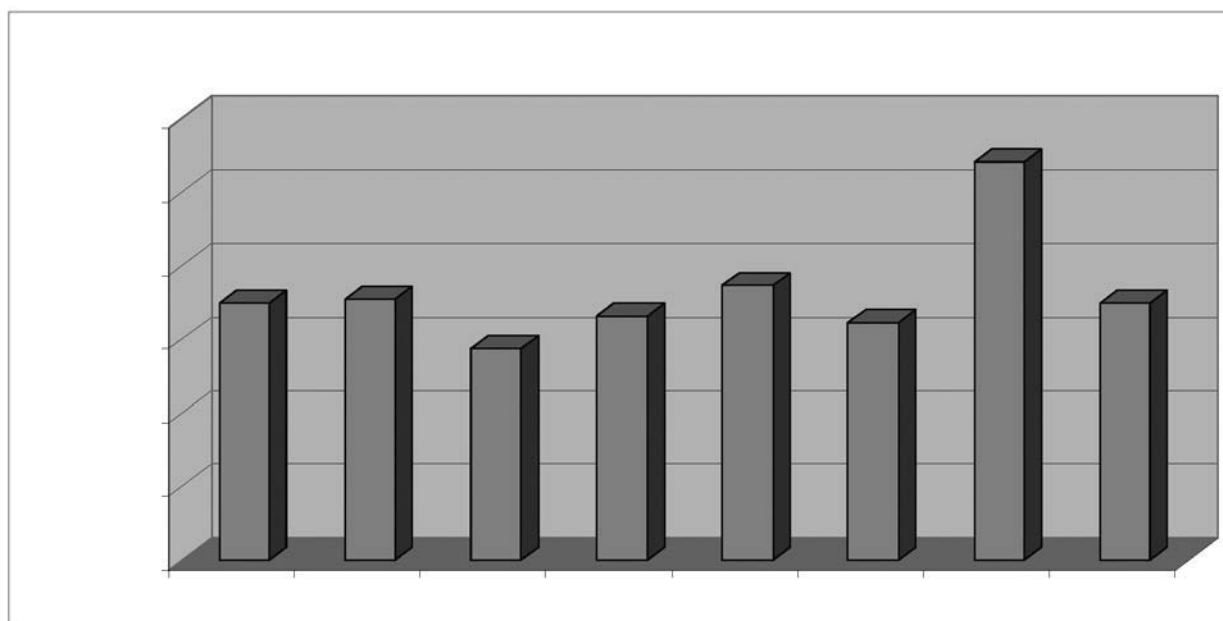
** - za 2007 rok przedstawiono dane dotyczące stad w regionach, w których jest prowadzone zwalczanie enzootycznej białaczki bydła (nieposiadających statusu urzędowo wolnego od enzootycznej białaczki bydła).

Graficzne odzwierciedlenie tabeli 1 przedstawiają wykresy 1 – 3.

Wykres 1.

Liczba zwierząt przebadanych w kierunku enzoptycznej białaczki bydła w latach 2000 – 2007**.

** - za 2007 rok przedstawiono dane z regionów, w których jest prowadzone zwalczanie enzoptycznej białaczki bydła (nieposiadających statusu urzędowo wolnego od enzoptycznej białaczki bydła).

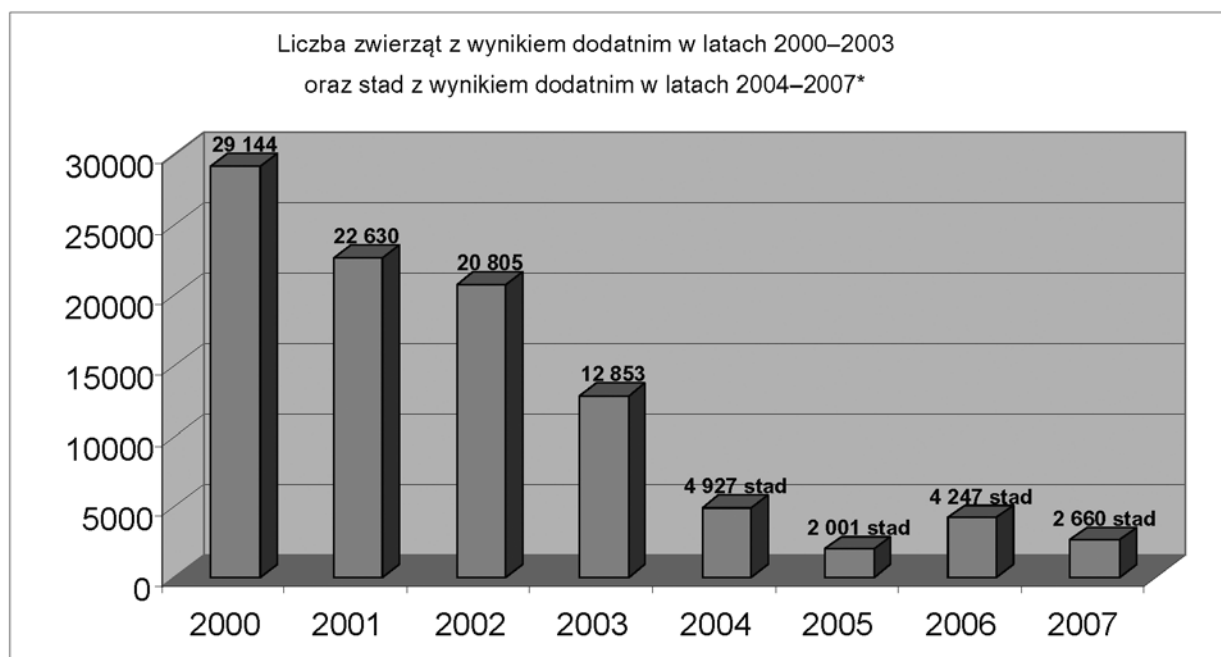

Wykres 2.

Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim w kierunku enzootycznej białaczki bydła w latach 2000 – 2003 oraz stad z wynikiem dodatnim w latach 2004 – 2007**

* - odpowiednio liczba zwierząt lub liczba stad,

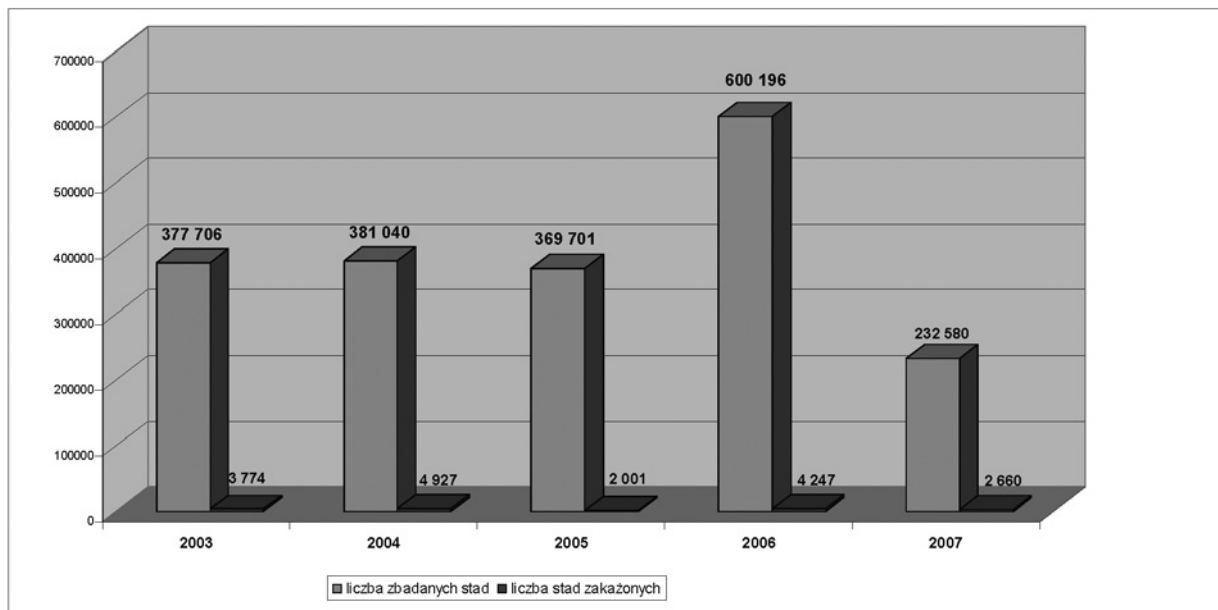
** - za rok 2007 przedstawiono dane dotyczące stad w regionach, w których jest prowadzone zwalczanie enzootycznej białaczki bydła (nieposiadających statusu urzędowo wolnego od enzootycznej białaczki bydła).

Wykres 3.

Porównanie liczby stad przebadanych w kierunku enzootycznej białaczki bydła do liczby stad zakażonych w latach 2003 – 2007**.

** - za rok 2007 przedstawiono dane dotyczące stad w regionach, w których jest prowadzone zwalczanie enzootycznej białaczki bydła (nieposiadających statusu urzędowo wolnego od enzootycznej białaczki bydła).

Większość przypadków enzootycznej białaczki bydła jest diagnozowana na etapie przedklinicznym. W tym celu do diagnostyki wykorzystuje się metody badania serologicznego. Opisywane w programie wielkości odnoszą się do tego etapu przebiegu choroby.

Guzowata postać białaczki bydła występuje w Polsce bardzo rzadko. W 2004 r. odnotowano 12 potwierdzonych przypadków, natomiast w 2005 r. - 16 przypadków, przede wszystkim w województwach warmińsko-mazurskim i kujawsko-pomorskim. W roku 2006 stwierdzono 32, a w 2007** r. stwierdzono 2 wyniki dodatnie badań próbek pobranych ze zmian guzowatych nasuwających podejrzenie choroby. [** - za rok 2007 przedstawiono dane z regionów, w których jest prowadzone zwalczanie enzootycznej białaczki bydła (nieposiadających statusu oficjalnie wolnego od enzootycznej białaczki bydła)].

3. Opis programu

Program zwalczania enzootycznej białaczki bydła do 2006 r. był prowadzony w Polsce wyłącznie ze środków własnych budżetu państwa. Natomiast w 2007 r. na realizację programu zwalczania tej choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zostało przewidziane współfinansowanie ze środków budżetowych Unii Europejskiej w wysokości 4 600 000 euro.

W 2006 r. programem objęto 16 województw, w skład których wchodziło 314 powiatów oraz 65 miast na prawach powiatu.

W roku 2007 program zwalczania i kontroli enzootycznej białaczki bydła był realizowany również na obszarze 16 województw, z czego na obszarze 15 województw było prowadzone zwalczanie choroby. Na obszarze województwa śląskiego, które zostało uznane przez Komisję Europejską za urzędowo wolne od enzootycznej białaczki bydła w decyzji Komisji 2007/174/WE z dnia 20 marca 2007 r. zmieniającej decyzję 2003/467/WE w odniesieniu do uznania niektórych prowincji lub regionów we Włoszech za oficjalnie wolne od gruźlicy bydła, brucelozy bydła i enzootycznej białaczki bydła oraz uznania jednego regionu w Polsce za oficjalnie wolny od enzootycznej białaczki bydła (Dz. Urz. UE L 80 z 21.03.2007, str. 11), było prowadzone postępowanie zgodnie z przepisami § 9 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt.

W regionach uznanych za urzędowo wolne od enzootycznej białaczki bydła, w 2009 r. będzie prowadzone postępowanie zgodnie z § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 marca 2008 r. w sprawie zwalczania enzootycznej białaczki bydła implementującym przepisy zawarte w załączniku D w rozdziale I, lit. F dyrektywy Rady 64/432/EWG z dnia 26 czerwca 1964 r. w sprawie problemów zdrowotnych zwierząt wpływających na handel wewnątrzspółnotowy bydłem i trzodą chlewną (Dz. Urz. WE L 121 z 29.07.1964, str. 1977, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 1, str. 13, z późn. zm.). Na pozostałym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w 2009 r. będzie prowadzone zwalczanie choroby.

Celem realizacji programu zwalczania i kontroli enzootycznej białaczki bydła jest:

- 1) doprowadzenie do uznania poszczególnych regionów za oficjalnie wolne od enzootycznej białaczki bydła, poprzez uzyskanie przez minimum 99,8 % stad na ich obszarze statusu stad urzędowo wolnych od enzootycznej białaczki bydła;
- 2) stałe monitorowanie sytuacji epizootycznej w zakresie enzootycznej białaczki bydła oraz niezwłoczna likwidacja ewentualnych ognisk choroby w regionach uznanych za oficjalnie wolne od enzootycznej białaczki bydła w celu zachowania statusu oficjalnie wolnego od enzootycznej białaczki bydła.

Ostatecznym celem jest umożliwienie uznania całego terytorium Rzeczypospolitej Polskiej za oficjalnie wolne od tej choroby.

4. Środki przewidziane programem

Sposób postępowania w przypadku wystąpienia podejrzenia lub stwierdzenia enzootycznej białaczki bydła w stadzie jest określony w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 marca 2008 r. w sprawie zwalczania enzootycznej białaczki bydła oraz w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. Nr 126, poz. 1058), które implementują postanowienia dyrektywy Rady 64/432/EWG z dnia 26 czerwca 1964 r. w sprawie problemów zdrowotnych zwierząt wpływających na handel wewnątrzspółnotowy bydłem i trzodą chlewną (Dz. Urz. WE L 121 z 29.07.1964, str. 1977, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 1, str. 13, z późn. zm.).

Warunki, jakie muszą zostać spełnione w celu uzyskania przez region położony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej statusu urzędowo wolnego od enzootycznej białaczki bydła, są określone w § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 marca 2008 r. w sprawie zwalczania enzootycznej białaczki bydła.

Warunki, jakie muszą zostać spełnione w celu zachowania przez region położony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej statusu urzędowo wolnego od enzootycznej białaczki bydła, są określone w § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 marca 2008 r. w sprawie zwalczania enzootycznej białaczki bydła.

4.1. Wykaz środków przewidzianych programem:

Okres trwania programu:

kontrola

zwalczanie

badanie

badanie

ubój zwierząt chorych

ubój zwierząt chorych

zabijanie zwierząt chorych

zabijanie zwierząt chorych

szczepienie

rozszerzenie zabijania lub ubojów

leczenie

niszczenie produktów

niszczenie produktów

monitorowanie lub nadzór

inne środki (wymienić)

4.2. Władza centralna odpowiedzialna za nadzór i koordynację realizowanego programu

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację programu zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, a w przypadku programu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, informuje Komisję Europejską o postępach w jego realizacji, zgodnie z przepisami obowiązującymi w Unii Europejskiej.

Odpowiedzialność terenowych organów Inspekcji Weterynaryjnej za realizację programów została określona w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej oraz ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

4.3. Opis i określenie obszarów geograficznych i administracyjnych, na których będzie realizowany program

W 2009 r. program zwalczania i kontroli enzootycznej białaczki bydła będzie realizowany na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, tj. na obszarze 16 województw, w skład których wchodzi 314 powiatów ziemskich oraz 65 miast na prawach powiatu.

4.4. Najważniejsze akty prawne w zakresie objętym programem

4.4.1. Regulacje prawne dotyczące rejestracji gospodarstw

Stada i gospodarstwa w Rzeczypospolitej Polskiej, gdzie są utrzymywane zwierzęta gospodarskie, są ewidencjonowane w Centralnej Bazie Danych Systemu Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt (IRZ) prowadzonego przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, zgodnie z poniższymi przepisami:

- 1) ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności;
- 2) ustawa z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 3) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 4) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu danych zamieszczanych w rejestrze zwierząt gospodarskich oznakowanych (Dz. U. Nr 152, poz. 1605).

Wymienione powyżej akty prawne zawierają szczegółowe zasady dotyczące identyfikacji i rejestracji zwierząt oraz gospodarstw, w których są utrzymywane zwierzęta gospodarskie.

4.4.2. Regulacje prawne dotyczące identyfikacji i rejestracji zwierząt

- 1) ustawa z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 2) rozporządzenie (WE) nr 1760/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 lipca 2000 r. ustanawiające system identyfikacji i rejestracji bydła i dotyczące etykietowania wołowiny i produktów z wołowiny oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 820/97 (Dz. Urz. WE L 204 z 11.08.2000, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 30, str. 248);
- 3) rozporządzenie Komisji (WE) nr 911/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 1760/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie kolczyków, paszportów i rejestrów gospodarstw (Dz. Urz. WE L 163 z 30.04.2004, str. 65, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 46, str. 242);
- 4) rozporządzenie Komisji (WE) nr 494/98 z dnia 27 lutego 1998 r. ustanawiające szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 820/97 w odniesieniu do stosowania minimalnych sankcji administracyjnych w ramach systemu identyfikacji i rejestracji bydła (Dz. Urz. WE L 60 z 28.02.1998, str. 78; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 46, str. 12);
- 5) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 lipca 2005 r. w sprawie księgi rejestracji bydła, świń, owiec lub kóz (Dz. U. Nr 151, poz. 1268, z późn. zm.);
- 6) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 czerwca 2007 r. w sprawie wzoru paszportu bydła;

- 7) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 listopada 2007 r. w sprawie sposobu oznakowania bydła, owiec i kóz oraz świń, określenia wzorów znaków identyfikacyjnych oraz wymagań i warunków technicznych kolczyków dla zwierząt gospodarskich;
- 8) rozporządzenie Komisji (WE) nr 499/2004 z dnia 17 marca 2004 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1082/2003/WE w zakresie terminu i wzoru sprawozdań w sektorze bydła (Dz. Urz. WE L 80, z 18.03.2004, str. 24; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 43, str. 226).

Bydło w Rzeczypospolitej Polskiej podlega obowiązkowi oznakowania za pomocą pary kolczyków oraz podlega rejestracji w Centralnej Bazie Danych Systemu Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt. Każdy kolczyk zawiera indywidualny numer identyfikacyjny zwierzęcia oraz zakodowane w kodzie kreskowym inne dodatkowe informacje. Posiadacz bydła ma obowiązek zakolczykować nowo narodzone cielę niezwłocznie po urodzeniu i przesłać zgłoszenie o urodzeniu do Centralnej Bazy Danych. Na wykonanie tych czynności posiadacz zwierzęcia ma 7 dni.

Wszystkie sztuki bydła są zaopatrzone w paszporty, które towarzyszą zwierzętom od urodzenia do śmierci. Wszystkie zdarzenia, tj. przemieszczenie z gospodarstwa do gospodarstwa, rzeźni, zakładu przetwórczego, padnięcie, są zgłaszane do Centralnej Bazy Danych.

Siedziby stada są zarejestrowane w Centralnej Bazie Danych Systemu Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt, a każda z nich posiada indywidualny numer. W każdym gospodarstwie posiadacz bydła prowadzi rejestr stada bydła. Wszystkie sztuki bydła znajdujące się w gospodarstwie są wpisane do tego rejestru. Rejestr zawiera informacje dotyczące: daty urodzeń, zakupów, sprzedaży, padnięć bydła, płci i rasy zwierząt.

Zastosowanie możliwości wynikających z funkcjonowania Centralnej Bazy Danych pozwala na skuteczne odtwarzanie historii zwierząt, ich przemieszczeń pomiędzy stadami o określonych statusach epizootycznych, a tym samym na śledzenie potencjalnych dróg zakażenia wirusem enzootycznej białaczki bydła. Ponadto, oznakowanie bydła zgodnie z przyjętym systemem pozwala na jednoznaczną identyfikację zwierząt podejrzanych o zakażenie oraz zakażonych.

4.4.3. Regulacje prawne dotyczące powiadamiania o enzootycznej białaczce bydła

Zgodnie z art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, enzootyczna białaczka bydła podlega obowiązkowi zwalczania.

Zgodnie z art. 42 wyżej wymienionej ustawy, w przypadku wystąpienia podejrzenia enzootycznej białaczki bydła, posiadacz jest obowiązany do niezwłocznego zawiadomienia o tym organu Inspekcji Weterynaryjnej, najbliższego podmiotu świadczącego usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej, albo wójta (burmistrza, prezydenta miasta). Ponadto, posiadacz zwierzęcia jest obowiązany do pozostawienia zwierząt w miejscu ich przebywania i niewprowadzania tam innych zwierząt, uniemożliwienia osobom postronnym dostępu do pomieszczeń lub miejsc, w których znajdują się zwierzęta podejrzane o zakażenie lub chorobę lub zwłoki zwierzęce, wstrzymania się od wywożenia, wynoszenia i zbywania produktów, w szczególności mięsa, zwłok zwierzęcych, środków żywienia zwierząt, wody, ściółki, nawozów naturalnych w rozumieniu przepisów o nawozach i nawożeniu i innych przedmiotów znajdujących się w miejscu, w którym wystąpiła choroba, udostępnienia organom Inspekcji Weterynaryjnej zwierząt i zwłok zwierzęcych do badań i zabiegów weterynaryjnych, a także udzielania pomocy przy ich wykonywaniu, udzielania organom Inspekcji Weterynaryjnej oraz osobom działającym w imieniu tych organów wyjaśnień i podawania informacji, które mogą mieć znaczenie dla wykrycia choroby i źródeł zakażenia lub zapobiegania jej szerzeniu.

4.4.4. Regulacje prawne dotyczące działań podejmowanych w przypadku uzyskania dodatnich wyników badań w kierunku enzootycznej białaczki bydła

- 1) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 marca 2008 r. w sprawie zwalczania enzootycznej białaczki bydła;
- 3) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt;
- 4) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2007 r. w sprawie wprowadzenia programu zwalczania enzootycznej białaczki bydła (Dz. U. Nr 249, poz. 1852).

4.4.5. Regulacje prawne stanowiące podstawę do kwalifikacji zwierząt i stad na podstawie kryterium występowania lub zagrożenia wystąpienia enzootycznej białaczki bydła

- 1) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt;
- 2) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2007 r. w sprawie wprowadzenia programu zwalczania enzootycznej białaczki bydła.

4.4.6. Regulacje prawne dotyczące warunków przemieszczania zwierząt narażonych na kontakt lub zakażenie enzootyczną białaczką bydła

Sposób przeprowadzania kontroli w zakażonych stadach i warunków przemieszczania zwierząt jest określony w:

- 1) ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 2) rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 marca 2008 r. w sprawie zwalczania enzootycznej białaczki bydła;
- 3) rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt;
- 4) rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2007 r. w sprawie wprowadzenia programu zwalczania enzootycznej białaczki bydła.

4.4.7. Regulacje prawne dotyczące kontroli występowania choroby i przeprowadzania testów

Rodzaje badań oraz sposoby i warunki ich wykonywania są określone w:

- 1) rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 marca 2008 r. w sprawie zwalczania enzootycznej białaczki bydła;
- 2) rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt;

- 3) rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt;
- 4) rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2007 r. w sprawie wprowadzenia programu zwalczania enzootycznej białaczki bydła.

W odniesieniu do kontroli prowadzonej w kierunku wykrywania i nadzoru nad enzootyczną białaczką bydła, zgodnie z obowiązującymi przepisami wykorzystuje się następujące metody badawcze:

- 1) test immunoenzymatyczny (ELISA) z serwatką mleka;
- 2) test immunoenzymatyczny (ELISA) z krwią;
- 3) test immunodyfuzji w żelu agarowym (AGID).

Badania diagnostyczne potwierdzające wystąpienie enzootycznej białaczki bydła:

- 1) badanie histopatologiczne;
- 2) reakcja polimeryzacji łańcuchowej (PCR) – wykrywanie kwasu nukleinowego wirusa.

4.4.8. Regulacje prawne stanowiące podstawę do uzyskania odszkodowań przez posiadaczy zwierząt zabitych w związku z kontrolą i zwalczaniem enzootycznej białaczki bydła

- 1) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt .

Zgodnie z przepisami ww. ustawy, za bydło zabite lub poddane ubojowi z nakazu organów Inspekcji Weterynaryjnej albo za zwierzęta padłe w wyniku zastosowania zabiegów nakazanych przez te organy, przy zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania, przysługuje odszkodowanie ze środków budżetu państwa.

Odszkodowanie przysługuje w wysokości wartości rynkowej zwierzęcia. Wartość rynkową zwierzęcia określa się na podstawie średniej z 3 kwot oszacowania przyjętych przez powiatowego lekarza weterynarii oraz 2 rzeczoznawców wyznaczonych przez tego lekarza z prowadzonej przez niego listy.

W przypadku zwierzęcia poddanego ubojowi, którego mięso jest zdatne do spożycia przez ludzi, odszkodowanie pomniejsza się o kwoty uzyskane ze sprzedaży mięsa i ubocznych produktów zwierzęcych pozyskanych od tego zwierzęcia.

Odszkodowanie ze środków budżetu państwa przysługuje również za zniszczone z nakazu organu Inspekcji Weterynaryjnej przy zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania produkty pochodzenia zwierzęcego, w rozumieniu przepisów o produktach pochodzenia zwierzęcego, pasze oraz sprzęt, które nie mogą być poddane odkażaniu.

Odszkodowanie przysługuje w wysokości wartości rynkowej zniszczonych produktów pochodzenia zwierzęcego w rozumieniu przepisów o produktach pochodzenia zwierzęcego, pasz oraz sprzętu, określonej na podstawie średniej z 3 kwot oszacowania przyjętych przez powiatowego lekarza weterynarii oraz 2 rzeczoznawców wyznaczonych przez tego lekarza z prowadzonej przez niego listy rzeczoznawców.

Decyzja w sprawie odszkodowania wydana przez powiatowego lekarza weterynarii jest ostateczna. Posiadacz zwierzęcia niezadowolony z tej decyzji może, w terminie miesiąca od dnia jej doręczenia, wnieść powództwo do sądu rejonowego.

Osobom, którym nie przysługuje odszkodowanie, a które przyczyniły się do szybkiej likwidacji choroby zakaźnej, wojewódzki lekarz weterynarii, na wniosek powiatowego lekarza weterynarii, może przyznać nagrodę ze środków budżetu państwa.

Wyplacone odszkodowania nie podlegają zajęciu na pokrycie należności publicznych, jeżeli zostaną wykorzystane na odtworzenie wcześniej posiadanego stanu zwierząt.

5. Ogólny opis kosztów i korzyści

Katalog wydatków związanych z realizacją programu obejmuje wydatki ponoszone na:

- 1) zakup odczynników, testów i innych materiałów do badań laboratoryjnych;
- 2) zakup produktów leczniczych weterynaryjnych i wyrobów stosowanych w medycynie weterynaryjnej, a także sprzętu jednorazowego użytku, niezbędnych do wykonywania zabiegów profilaktycznych lub diagnostycznych oraz pobierania próbek do badań laboratoryjnych;
- 3) dojazd w celu pobrania próbek oraz dowóz próbek do laboratorium;
- 4) transport zwierząt do rzeźni w celu poddania ich ubojowi związanemu ze zwalczaniem chorób zakaźnych zwierząt, dokonanie takiego uboju, odkażanie

- rzeźni po takim uboju, zastosowanie odpowiednich technologii przetwarzania mięsa oraz unieszkodliwianie ubocznych produktów zwierzęcych;
- 5) unieszkodliwianie przez wyspecjalizowane podmioty gospodarcze odpadów powstałych przy badaniach laboratoryjnych chorób zakaźnych i zoonoz;
 - 6) odkażanie przez wyspecjalizowane podmioty gospodarcze pomieszczeń, miejsc przebywania i utrzymywania zwierząt, środków transportu oraz miejsc załadunku i miejsc przeprowadzania zwierząt, zarządzane przez powiatowego lekarza weterynarii;
 - 7) odszkodowania, zapomogi i nagrody za zwierzęta zabite lub poddane ubojowi z nakazu powiatowego lekarza weterynarii lub padłe z powodu zachorowania na chorobę zakaźną podlegającą obowiązkowi zwalczania, odszkodowania za zniszczone z nakazu powiatowego lekarza weterynarii produkty pochodzenia zwierzęcego, pasze i sprzęt, które nie mogą być poddane odkażeniu;
 - 8) wynagrodzenia i dojazdy rzeczoznawców powołanych do oszacowania wartości rynkowej zwierząt, produktów pochodzenia zwierzęcego, pasz i sprzętu, niezbędnych do ustalenia wysokości odszkodowań, o których mowa w pkt 7;
 - 9) badania laboratoryjne zlecone do wykonania laboratoriom innym niż zakłady higieny weterynaryjnej;
 - 10) wynagrodzenia lekarzy weterynarii i innych osób wyznaczonych przez powiatowego lekarza weterynarii do wykonywania określonych czynności związanych ze zwalczaniem chorób zakaźnych zwierząt, zoonoz lub biologicznych czynników chorobotwórczych wywołujących te choroby, zwrot kosztów dojazdu do miejsca wykonania czynności oraz użytych produktów leczniczych weterynaryjnych i wyrobów stosowanych w medycynie weterynaryjnej.

Wszystkie wyżej wymienione wydatki są ponoszone przez Inspekcję Weterynaryjną. Wynika to z faktu zaszeregowania enzootycznej białaczki bydła do chorób podlegających obowiązkowi zwalczania wymienionych w załączniku nr 2 do ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt. Przy realizacji programu nie przewiduje się kosztów, które mieliby ponosić posiadacze zwierząt.

Do bezpośrednich korzyści wynikających z realizacji programu należy zaliczyć :

- 1) eliminację ze stad bydła zakażonego wirusem enzootycznej białaczki bydła;
- 2) uzyskanie lub odzyskanie przez stada statusu stad urzędowo wolnych od enzootycznej białaczki bydła;

- 3) eliminację wirusa enzootycznej białaczki bydła z populacji bydła w takim stopniu, który umożliwi uzyskanie przez poszczególne regiony Rzeczypospolitej Polskiej statusu regionów urzędowo wolnych od enzootycznej białaczki bydła;
- 4) utrzymanie przez regiony statusu regionów urzędowo wolnych od enzootycznej białaczki bydła i docelowe uzyskanie przez Rzeczpospolitą Polską statusu państwa oficjalnie wolnego od enzootycznej białaczki bydła.

Do korzyści wynikających pośrednio z realizacji programu należy zaliczyć:

- 1) umożliwienie posiadaczom stad, w związku z uzyskaniem przez stado statusu stada urzędowo wolnego od enzootycznej białaczki bydła, wprowadzania do handlu zwierząt pochodzących z tych stad, a tym samym zwiększenia opłacalności prowadzonej działalności;
- 2) zmniejszenie ilości stad zakażonych wirusem enzootycznej białaczki bydła, co pozwoli na zmianę cyklu programu monitoringowego, polegającą na zmniejszeniu liczby próbek do badań i co za tym idzie na obniżenie kosztów prowadzonego monitoringu;
- 3) zmianę sposobu pobrania próbki poprzez eliminację próbek krwi na rzecz badania próbek zbiorczych mleka – nieinwazyjna metoda pobierania próbek.

Szczegółowe wyliczenie kosztów zawarto w ust. 8.

6. Dane dotyczące sytuacji epizootycznej w ostatnich latach

Ze względu na obowiązujące zasady prowadzenia i zbierania informacji dotyczących monitoringu enzootycznej białaczki bydła, brak jest danych za lata poprzednie, wobec czego są dostępne jedynie dane za okres 2004 - 2007 r.

Dane za 2007 r., zawarte w tabelach 6.1.1., 6.1.2., 6.2.1 oraz 6.3, obejmują regiony, objęte programem, w których jest prowadzone zwalczanie enzootycznej białaczki bydła, tj. następujące województwa lub części województw:

- 1) z województwa kujawsko-pomorskiego: powiaty: brodnicki, bydgoski, Bydgoszcz, inowrocławski, lipnowski, mogileński, nakielski, radziejowski, rypiński, sępoleński, świecki, tucholski, włocławski, Włocławek, zniński;
- 2) wszystkie powiaty województwa lubuskiego;
- 3) wszystkie powiaty województwa mazowieckiego;
- 4) wszystkie powiaty województwa podlaskiego;

- 5) wszystkie powiaty województwa pomorskiego;
- 6) wszystkie powiaty województwa warmińsko-mazurskiego;
- 7) z województwa wielkopolskiego z powiatów: chodzieskiego, czarnkowsko-trzcianeckiego, gnieźnieńskiego, gostyńskiego, grodziskiego, kościańskiego, leszczyńskiego, Leszno, międzychodzkiego, nowotomyskiego, obornickiego, ostrowskiego, pilskiego, pleszewskiego, poznańskiego, Poznań, rawickiego, szamotulskiego, średzkiego, śremskiego, wągrowieckiego, wolsztyńskiego, złotowskiego;
- 8) wszystkie powiaty województwa zachodniopomorskiego.

6.1.1. Dane dotyczące stad (jedna tabela / jeden rok / jeden gatunek)

Rok: 2004**Stan na dzień:** 31 grudnia 2004**Choroba:** Enzootyczna białaczka bydła**Gatunek zwierząt:** bydło

Region	Ogólna liczba stad	Ogólna liczba stad objętych programem	Liczba stad przebadanych	Liczba stad zakażonych	Liczba nowych stad zakażonych	Liczba stad poddanych likwidacji	Odsetek stad zakażonych poddanych likwidacji	Wskaźniki		
								Odsetek stad objętych programem	Odsetek zakażonych stad	Odsetek nowo zakażonych stad
1	2	3	4	5	6	7	8 = $(7/5) \times 100$	9 = $(4/3) \times 100$	10 = $(5/4) \times 100$	11 = $(6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	882761	882761	381040	4927	brak danych	brak danych	brak danych	43,16	1,29	brak danych

Stan na dzień: 31 grudnia 2005

Rok: 2005

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła Gatunek zwierząt: bydło

Region	Ogólna liczba stad	Ogólna liczba stad objętych programem	Liczba stad przebadanych	Liczba stad zakażonych	Liczba nowych stad zakażonych	Liczba stad poddanych likwidacji	Odsetek stad zakażonych poddanych likwidacji	WSKAŹNIKI		
								Odsetek stad objętych programem	Odsetek zakażonych stad Przewaga stad w okresie	Odsetek nowo zakażonych stad
1	2	3	4	5	6	7	8 = $(7/5) \times 100$	9 = $(4/3) \times 100$	10 = $(5/4) \times 100$	11 = $(6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	928809	928809	369701	2001	brak danych	brak danych	brak danych	39,80	0,54	brak danych

Stan na dzień: 31 grudnia 2006

Rok: 2006

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła Gatunek zwierząt: bydło

Region	Ogólna liczba stad	Ogólna liczba stad objętych programem	Liczba stad przebadanych	Liczba stad zakażonych	Liczba nowych stad zakażonych	Liczba stad poddanych likwidacji	Odsetek stad zakażonych poddanych likwidacji	WSKAŹNIKI		
								Odsetek stad objętych programem	Odsetek zakażonych stad Przewaga stad w okresie	Odsetek nowo zakażonych stad Częstość występowania w stadach
1	2	3	4	5	6	7	8 = $(7/5) \times 100$	9 = $(4/3) \times 100$	10 = $(5/4) \times 100$	11 = $(6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	909544	654572	600196	4247	1880	3357	62,47	91,69	0,71	0,31

Stan na dzień: 31 grudnia 2007

Rok: 2007

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła Gatunek zwierząt: bydło

Region	Ogólna liczba stad objętych programem	Liczba stad przebadanych	Liczba stad zakażonych	Liczba nowych stad zakażonych	Liczba stad poddanych likwidacji	Odsetek stad zakażonych poddanych likwidacji	WSKAŹNIKI		
							Odsetek stad objętych programem	Odsetek zakażonych stad Przewaga stad w okresie	Odsetek nowo zakażonych stad Częstość występowania w stadach
1	3	4	5	6	7	8 = $(7/5) \times 100$	9 = $(4/3) \times 100$	10 = $(5/4) \times 100$	11 = $(6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	288477	232580	2660	686	435	16,37	85,88	2,48	0,53

6.1.2. Dane dotyczące zwierząt (jedna tabela / jeden rok / jeden gatunek)

Rok: 2004 Stan na dzień: 31 grudnia

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła Gatunek zwierząt: bydło

Region	Ogólna liczba zwierząt	Liczba zwierząt do zbadania w ramach programu	Liczba zwierząt przebadanych	Liczba zwierząt przebadanych indywidualnie	Liczba zwierząt zakażonych	Ubój		Wskaźniki	
						Liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badań poddanych ubojowi lub zabitych	Ogólna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych	Odsetek zwierząt objętych programem	Odsetek zwierząt z dodatnim wynikiem badań Częstość występowania u zwierząt
1	2	3	4	5	6	7	8	9= $(4/3) \times 100$	10= $(6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	5650399	1867864	1867864	1853395	brak danych	brak danych	brak danych	100	brak danych

Rok: 2005**Stan na dzień:** 31 grudnia 2005**Choroba:** Enzootyczna białaczka bydła**Gatunek zwierząt:** bydło

Region	Ogólna liczba zwierząt	Liczba zwierząt do zbadania w ramach programu	Liczba zwierząt przebadanych	Liczba zwierząt przebadanych indywidualnie	Liczba zwierząt zakażonych	Ubój		WSKAŹNIKI	
						Liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badań poddanych ubojowi lub zabitych	Ogólna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych	Odsetek zwierząt objętych programem	Odsetek zwierząt z dodatnim wynikiem badań Częstość występowania u zwierząt
1	2	3	4	5	6	7	8	$9 = \frac{(4/3) \times 100}{10} = (6/4) \times 100$	100
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	6 142 251	1 613 575	1 613 575	1 600 234	9 912	Brak danych	Brak danych	100	0,61

Rok: 2006 **Stan na dzień:** 31 grudnia 2006

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła **Gatunek zwierząt:** bydło

Region	Ogólna liczba zwierząt	Liczba zwierząt do zbadania w ramach programu	Liczba zwierząt przebadanych	Liczba zwierząt przebadanych indywidualnie	Liczba zwierząt zakażonych	Ubój		WSKAŹNIKI	
						Liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badań poddanych ubojowi lub zabitych	Ogólna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych	Odsetek zwierząt objętych programem	Odsetek zwierząt z dodatnim wynikiem badań Częstość występowania u zwierząt
1	2	3	4	5	6	7	8	$9=(4/3) \times 100$	$10=(6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	6065644	3195927	2705608	2705608	21972	18429	20648	84,66	0,81

Rok: 2007**Stan na dzień:** 31 grudnia 2007**Choroba:** Enzootyczna białaczka bydła**Gatunek zwierząt:** bydło

Region	1	2	3	4	5	6	Ubój		WSKAŹNIKI	
							Liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badań poddanych ubojowi lub zabitych	Liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badań poddanych ubojowi lub zabitych	Odsetek zwierząt objętych programem	Odsetek zwierząt z dodatnim wynikiem badań Częstość występowania u zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	3410645	2020789	1748855	1748855	1748855	13526	12062	18582	87,70	1,61
							7	8	$9=(4/3) \times 100$	$10=(6/4) \times 100$

6.2. Dane dotyczące nadzoru i testów laboratoryjnych

6.2.1. Dane rozwarstwione dotyczące nadzoru i testów laboratoryjnych (jedna tabela dla choroby/gatunku)

Rok: 2004

Stan na dzień: 31 grudnia 2004

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła

Gatunek zwierząt: bydło

Region	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy	
	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim badań	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim badań	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim badań
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	1867864	brak danych			137	53

Rok: 2005**Stan na dzień:** 31 grudnia 2005**Choroba:** **Enzootyczna białaczka bydła****Gatunek zwierząt:** **bydło**

Region	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy	
	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim badań	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim badań	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim badań
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	1613575	9912			26	20

Rok: 2006**Stan na dzień:** 31 grudnia 2006**Choroba:** **Enzootyczna białaczka bydła****Gatunek zwierząt:** **bydło**

Region	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy	
	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim badań	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim badań	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim badań
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	3083481	22226			33	32

Rok: 2007 **Stan na dzień:** 31 grudnia 2007

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła **Gatunek zwierząt:** bydło

Region	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy	
	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim badań	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim badań	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim badań
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	1900108	13668	0	0	6	2

Rok: 2005**Stan na dzień: 31 grudnia 2005****Choroba: Enzootyczna białaczka bydła****Gatunek zwierząt: bydło**

Status stad i zwierząt objętych programem												
Region	Łączna liczba stad i zwierząt objętych programem		Status nieznany		Stado nie jest wolne lub nie jest urzędowo wolne		Stado wolne lub urzędowo wolne zawieszona		Stado wolne		Stado urzędowo wolne	
	Stada	Zwierzęta	Ostatni dodatni wynik badania	Ostatni ujemny wynik badania	Stada	Zwierzęta	Stada	Zwierzęta	Stada	Zwierzęta	Stada	Zwierzęta
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	928809	6142251	0	0	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych	858185	Brak danych	12775	Brak danych

Rok: 2006**Stan na dzień: 31 grudnia 2006****Choroba: Enzootyczna białaczka bydła****Gatunek zwierząt: bydło**

Status stad i zwierząt objętych programem														
Region	Łączna liczba stad i zwierząt objętych programem		Status nieznan		Stado nie jest wolne lub nie jest urzędowo wolne		Stado wolne lub urzędowo wolne zawieszony		Stado wolne		Stado urzędowo wolne			
	Stada	Zwierzęta	Stada	Zwierzęta	Ostatni dodatni wynik badania	Ostatni ujemny wynik badania	Stada	Zwierzęta	Stada	Zwierzęta	Stada	Zwierzęta		
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	600196	2705608	0	0	2855	78250	306464	1492317	443	6057	0	0	290434	1232689

Rok: 2007**Stan na dzień: 31 grudnia 2007****Choroba: Enzootyczna białaczka bydła****Gatunek zwierząt: bydło**

Status stad i zwierząt objętych programem														
Region	Łączna liczba stad i zwierząt objętych programem		Status nieznanymi		Stado nie jest wolne lub nie jest urzędowo wolne		Stado wolne lub urzędowo wolne zawieszono		Stado wolne		Stado urzędowo wolne			
	Stada	Zwierzęta	Stada	Zwierzęta	Ostatni dodatni wynik badania	Ostatni ujemny wynik badania	Stada	Zwierzęta	Stada	Zwierzęta	Stada	Zwierzęta		
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	232580	1748855	1	178	1661	36214	77675	457758	979	25432	0	0	152264	1229273

7. Cele do realizacji**7.1. Cele do osiągnięcia w odniesieniu do badań**

Obecnie badania w kierunku enzoptycznej białaczki bydła w Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadza się, badając próbkę krwi przy zastosowaniu testu immunoenzymatycznego (ELISA). Margines badań stanowi badanie pułowanych próbek mleka oraz test immunodyfuzji w żelu agarowym. Długofalowym celem jest uzyskanie znaczącej poprawy sytuacji epizootycznej w stadach bydła i przesunięcie punktu ciężkości z badań krwi na badanie mleka. Działanie takie znajdzie szerokie poparcie wśród właścicieli zwierząt oraz pozwoli na nieinwazyjne pobieranie próbek do badań.

Choroba: Enzoptyczna białaczka bydła **Gatunek zwierząt:** bydło

<i>Region</i>	<i>Rodzaj testu</i>	<i>Docelowa populacja</i>	<i>Rodzaj próby</i>	<i>Cel</i>	<i>Liczba planowanych testów</i>
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	ELISA	Żywe zwierzęta w stadach	krew lub mleko	- stada posiadające status urzędowo wolnych od enzoptycznej białaczki bydła	885276
				- stada wymagające 1 badania do uzyskania statusu urzędowo wolnych	249208
				- stada wymagające 2 badań do uzyskania statusu urzędowo wolnych	303770
- stada zakażone					30234
OGÓLEM:					1 468 488

7.1.1. Cele do osiągnięcia poprzez badanie stad i zwierząt

Osiągnięcie przez stada statusu stad urzędowo wolnych od enzootycznej białaczki bydła w takiej liczbie lub procencie, które pozwolą na wystąpienie Rzeczypospolitej Polskiej do Komisji Europejskiej o uznanie regionów za urzędowo wolne od tej choroby

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła Gatunek zwierząt: bydło

Region	Łączna liczba stad	Łączna liczba stad objętych programem	Przewidywana liczba stad do zbadania	Przewidywana liczba stad z wynikiem dodatnim badania	Przewidywana liczba stad z wynikiem dodatnim badania	Przewidywana liczba stad do likwidacji	Przewidywany odsetek stad z dodatnim wynikiem badania do likwidacji	WSKAŹNIKI DOCELOWE		
								Przewidywana liczba stad z wynikiem dodatnim badania	Przewidywany odsetek stad objętych programem	Przewidywany odsetek stad z dodatnim wynikiem badania
1	2	3	4	5	6	7	8 = $(7/5) \times 100$	9 = $(4/3) \times 100$	10 = $(5/4) \times 100$	11 = $(6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	293121	260862	232668	942	285	650	59,74	94,49	0,82	0,18

7.1.2. Cele do osiągnięcia poprzez badanie zwierząt

Wykrycie, a następnie wyeliminowanie zwierząt zakażonych wirusem enzootycznej białaczki bydła. Celem tego działania jest zapobieżenie szerzeniu się choroby w stadach i w regionach oraz umożliwienie wszczęcia procedury uzyskania przez stado statusu stad urzędowo wolnych od enzootycznej białaczki bydła.

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła Gatunek zwierząt: bydło

Region	2	3	4	5	6	Ubój		Wskaźniki docelowe	
						Liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badania przeznaczo- na do uboju lub zabicia	Łączna liczba zwierząt do uboju	Przewidywany odsetek zwierząt objętych programem	Odsetek zwierząt z dodatnim wynikiem badania Częstotliwość występowania u zwierząt
1						7	8	$9=(4/3) \times 100$	$10=(6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	3258174	1924966	1748427	1668389	3222	3214	4133	93,67	0,33

7.2. Cele kwalifikacji stad i zwierząt

Wyliminowanie stad posiadających zawieszenie statusu stada urzędowo wolnego od enzootycznej białaczki bydła oraz osiągnięcie przez stada wolne od tej choroby (udokumentowany brak występowania choroby przy niepełnej procedurze dla uzyskania uznania) statusu stad urzędowo wolnych od enzootycznej białaczki bydła.

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła **Gatunek zwierząt:** bydło

Region: Rzeczpospolita Polska

Łączna liczba stad lub zwierząt objętych programem		Cele w zakresie statusu stad i zwierząt objętych programem											
		Przewidywany nieznan status		Przewidywane niewolne lub urzędowo niewolne		Przewidywane wolne lub urzędowo wolne zawieszono		Przewidywane wolne		Przewidywane urzędowo wolne			
Stada	Zwierzęta	Stada	Zwierzęta	Ostatni dodatni wynik badania	Ostatni ujemny wynik badania	Stada	Zwierzęta	Stada	Zwierzęta	Stada	Zwierzęta	Stada	Zwierzęta
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
232668	1748427	0	0	556	15649	12774	126531	2163	34957	0	0	217205	1571163

8. Szczegółowa analiza kosztów programu

<i>Koszty</i>	<i>Wyszczególnienie</i>	<i>Liczba jednostek</i>	<i>Jednostkowy koszt w zł</i>	<i>Suma ogółem* w zł</i>	<i>Finansowanie wspólnotowe (tak/nie)</i>
1. Testy					
1.1. Koszt analizy					
	<i>Test: ELISA</i>	1 468 488	3,00	4 405 464	TAK
	<i>Test:</i>				
	<i>Test:</i>				
1.2. Koszt próbek					
		1 468 488	8,00	11 747 904	TAK
1.3. Inne koszty					
	- dojazd w celu pobrania próbek	1 468 488	0,80	1 174 790,4	TAK
	- jednorazowy przyrząd do pobrania krwi	1 468 488	1,20	1 762 185,6	TAK
2. Szczepienie lub leczenie					
2.1. Zakup szczepionki lub koszt leczenia					
2.2. Koszt zastosowania					

5. Wynagrodzenia <i>(pracownicy zatrudnieni wyłącznie na cele programu)</i>									
- rzeczoznawcy (praca lub dojazd)	6 444	30,46	196 284,24	TAK					
6. Towary konsumpcyjne <i>i specjalny sprzęt</i>									
7. Inne koszty									
OGÓLEM			26 380 298,24						

* Są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości środków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2009.

PROGRAM ZWALCZANIA GĄBCZASTEJ ENCEFALOPATII BYDŁA
(BOVINE SPONGIFORM ENCEPHALOPATHY - BSE)

1. Identyfikacja programu

Państwo członkowskie: Rzeczpospolita Polska

Choroba: Gąbczasta encefalopatia bydła (Bovine Spongiform Encephalopathy-BSE)

2. Opis programu

Celem realizacji programu jest wykrycie każdego przypadku gąbczastej encefalopatii bydła, zwanej dalej „BSE”, w populacji bydła w Rzeczypospolitej Polskiej. Wykrywanie jest pierwszym krokiem zapobiegającym przedostaniu się czynnika przenośnych gąbczastych encefalopatii (TSE) do łańcucha pokarmowego ludzi i zwierząt.

Środki zapobiegawcze oraz zwalczanie polega na usuwaniu zwierząt ze stad, w których stwierdzono przypadki BSE, zabiciu kohorty oraz potomstwa, aktywnym nadzorze nad grupą bydła powyżej 30. miesiąca życia przeznaczonego do uboju w celu spożycia przez ludzi, innych grup ryzyka bydła powyżej 24. miesiąca życia oraz bydła padłego, zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001 z dnia 22 maja 2001 r. ustanawiającym zasady dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych przenośnych gąbczastych encefalopatii (Dz. Urz. WE L 147 z 31.05.2001, str.1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 32, str. 289, z późn. zm.).

3. Opis sytuacji epidemiologicznej BSE

Regularny monitoring BSE, zgodny z wymaganiami Unii Europejskiej, rozpoczął się w listopadzie 2001 r. W pierwszych dwóch miesiącach monitoringu zbadano 30 309 sztuk bydła. Odpowiednio w 2002 r. zostało zbadanych 286 592, w 2003 r. – 455 413, w 2004 r. – 481 116, w 2005 r. – 515 976, w 2006 r. – 594 121, a w 2007 r. 603 803 sztuki bydła.

Dane z podziałem na grupy objęte monitoringiem są przedstawione w tabeli 1.1.

Tabela 1.1.

Okres	Ubój bydła powyżej 30. mies. życia	Bydło poddane ubojowi z konieczności powyżej 24. mies. życia	Bydło poddane ubojowi sanitarnemu powyżej 24. mies. życia	Bydło padłe powyżej 24. mies. Życia	Bydło podejrzane o chorobę	Ogółem
2001 XI - XII	29882	347	0	80	0	30309
2002 I - XII	278709	4709	1183	1944	47	286592
2003 I - XII	428452	9401	2757	14715	88	455413
2004 I - XII	445198	9259	2134	24449	76	481116
2005 I - XII	472028	10495	648	32552	253	515976
2006 I - XII	540148	10035	382	43328	228	594121
2007 I - XII	546303	9522	188	47696	94	603803

Pierwszy przypadek BSE wykryto w drugim roku prowadzenia monitoringu (w 2002 r.). W tym też roku wykryto 4 przypadki BSE. W 2003 r. wykryto dalszych 5 przypadków, w 2004 r. obserwowano dalszy wzrost tej liczby; do końca 2004 r. wykryto 11 przypadków BSE. W 2005 r. wykryto ogółem 20 przypadków BSE, co stanowi największa roczną liczbę przypadków w Polsce. W 2006 r. wykryto ogółem 10 przypadków, a w 2007 r. wykryto 9 przypadków.

Zestawienie występowania przypadków BSE z podziałem na lata oraz województwa przedstawia tabela 1.2.

Tabela 1.2.

	02	04	06	08	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32
	Dolnośląskie	Kujawsko - pomorskie	Lubelskie	Lubuskie	Łódzkie	Małopolskie	Mazowieckie	Opolskie	Podkarpackie	Podlaskie	Pomorskie	Śląskie	Świętokrzyskie	Warmińsko - mazurskie	Wielkopolskie	Zachodniopomorskie
2002. styczeń																
luty																
marzec																
kwiecień																
maj						1										
czerwiec																
lipiec																
sierpień			1													
wrzesień								1								
październik			1													
listopad																
grudzień																
	0	0	2	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
	suma: 4															
2003. styczeń																
luty														1		
marzec																
kwiecień																
maj																
czerwiec																
lipiec																
sierpień						1	1									
wrzesień		1														
październik																
listopad							1									
grudzień																
	0	1	0	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0
	suma: 5															

lipiec																		
sierpień							1											
wrzesień																		
październik																		
listopad																		
grudzień																		
	0	1	1	0	1	0	1	0	0	2	0	0	1	1		2	0	
	suma: 10																	

2007. styczeń																		
luty																		
marzec																		
kwiecień							1	1										
maj															1			
czerwiec					1	1	1											
lipiec															1			
sierpień							1											
wrzesień																		
październik																		
listopad																		
grudzień										1								
	0	0	0	0	1	1	3	1	1	0	0	0	0	0	2	0	0	
	suma: 9																	

2002 – 2007

suma / woj.:	3	2	4	1	6	5	10	2	3	7	0	0	1	5	9	1		
	suma: 59																	

Największą liczbę przypadków wykryto w ramach tzw. „aktywnego nadzoru” w grupie zdrowego bydła kierowanego do uboju. W ramach „nadzoru pasywnego” wykryto zaledwie kilka przypadków BSE. Poszczególne grupy, w których stwierdzono przypadki BSE, przedstawia tabela 1.3.

Tabela 1.3.

Rok	Liczba przypadków BSE	Poddane ubojowi jako zdrowe	Poddane ubojowi z konieczności	Z objawami klinicznymi	Padłe	Kohorta
2002	4	3		1		
2003	5	4		1		
2004	11	8	2		1	
2005	20	16		1	2	1
2006	10	7	0	0	3	0
2007	9	6	1	0	2	0
Suma	59	44	3	3	8	1

Wszystkie sztuki bydła, u których wykryto BSE, były polskiego pochodzenia. Dochodzenia epizootyczne prowadzone w celu wyjaśnienia dróg zakażeń wskazywały, iż najbardziej prawdopodobną drogą było zakażenie przez spożycie paszy zawierającej białko pochodzące od ssaków lub preparatów mleko zastępczych zawierających tłuszcz zwierzęcy.

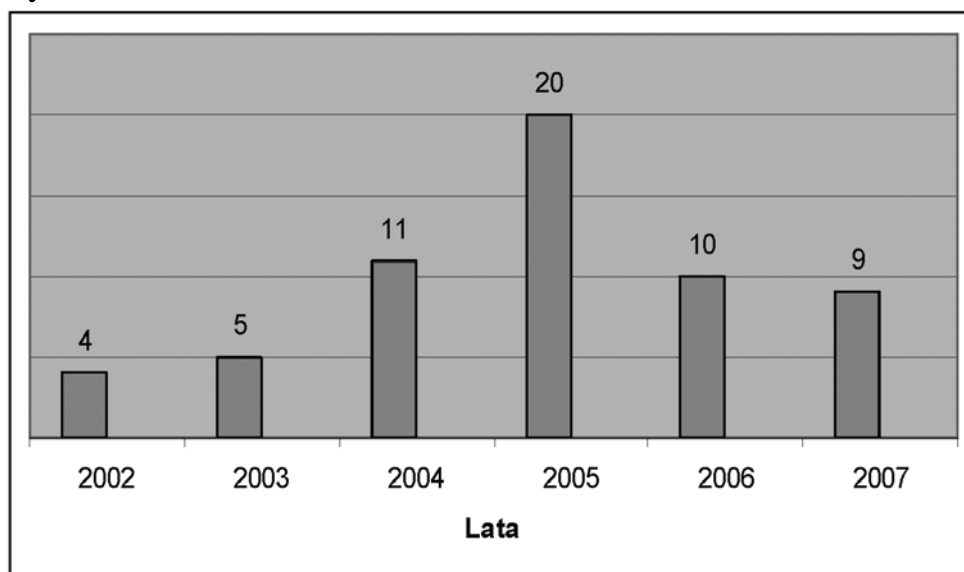
W ostatnich 4 latach sytuacja w zakresie BSE stale podlegała zmianom, przy utrzymującej się przez pewien okres (2002–2005) tendencji wzrostowej. Wprowadzenie programu monitoringu, zgodnego z wytycznymi Unii Europejskiej, pozwoliło na wykrycie zwierząt zakażonych. Od 2002 r. występował wzrost liczby tych przypadków, co przedstawia się następująco w latach:

- 1) 2002 – 2003 wzrost wynosił 25 %;
- 2) 2003 - 2004 wzrost wynosił 120 %;
- 3) 2004 – 2005 wzrost wynosił 82 %.

W 2006 r. zaznaczyła się pierwsza tendencja spadkowa, liczba zakażeń BSE osiągnęła poziom niższy niż w 2004 r.

Liczbę przypadków BSE w latach 2002 – 2007 odzwierciedlającą tendencję wzrostową lub spadkową ilustruje wykres 2.1.

Wykres 2.1.

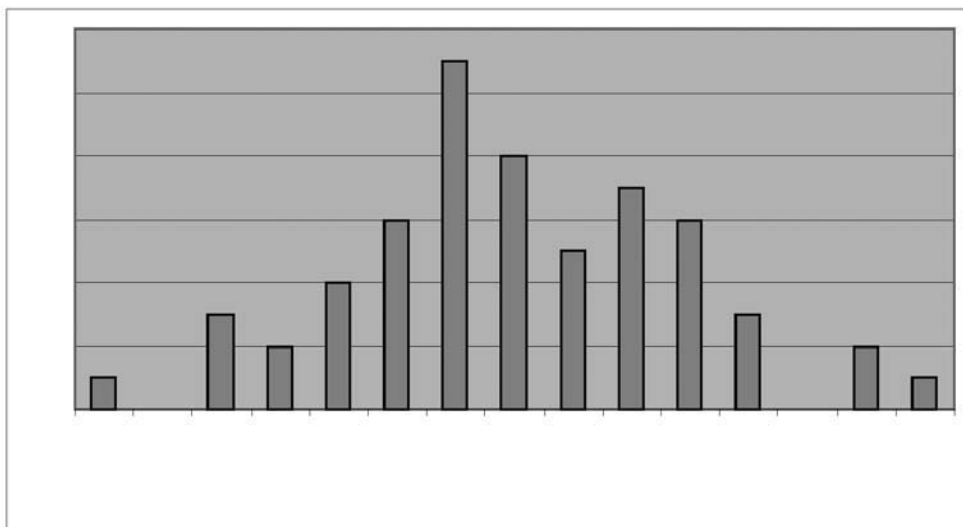

Biorąc pod uwagę wiek krów, u których stwierdzono BSE, można zauważyć, że najwyższą liczbę przypadków zaobserwowano u bydła urodzonego od 1994 r. do 2000 r. Najwyższy odsetek zakażeń dotyczy zwierząt urodzonych w 1996 i 1997 r. Najliczniej zakażoną grupę stanowi bydło mające od 5 do 9 lat życia. Zestawienie ilości przypadków w odniesieniu do roku urodzenia przedstawia tabela 1.4. oraz wykres 2.2.

Tabela 1.4.

Rok urodzenia	Przypadki
1990	1
1991	0
1992	3
1993	2
1994	4
1995	6
1996	11
1997	8
1998	5
1999	7
2000	6
2001	3
2002	0
2003	2
2004	1
SUMA:	59

Wykres 2.2.

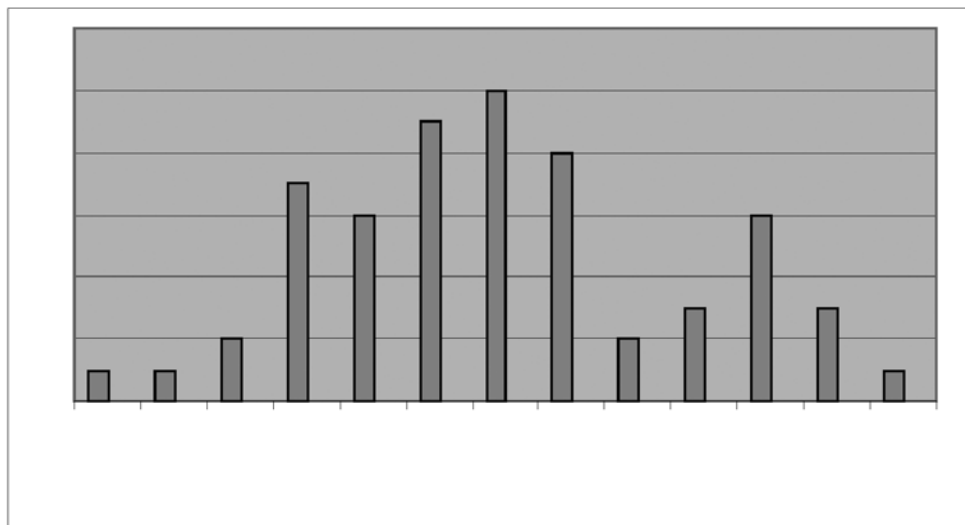

Zestawienie ilości przypadków w odniesieniu do wieku zwierząt przedstawia tabela 1.5. oraz wykres 2.3.

Tabela 1.5.

Wiek	Liczba sztuk
2	1
3	1
4	2
5	7
6	6
7	9
8	10
9	8
10	2
11	3
12	6
13	3
14	1
SUMA	59

Wykres 2.3.

4. Środki przewidziane w programie

kontrola

zwalczanie

badanie

badanie

ubój zwierząt chorych

ubój zwierząt chorych

zabijanie zwierząt chorych

zabijanie zwierząt chorych

szczepienie

rozszerzenie zabijania lub ubojów

leczenie

niszczenie produktów

niszczenie produktów

monitorowanie lub nadzór

inne środki (wymienić)

4.1. Władza centralna odpowiedzialna za nadzór i koordynację w województwach, na obszarze których będzie realizowany program

Organy Inspekcji Weterynaryjnej szczebla powiatowego i wojewódzkiego będą odpowiedzialne za realizację programu.

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, organ szczebla centralnego – Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację programu zwalczania chorób zakaźnych zwierząt.

Ponadto, w przypadku programu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, Główny Lekarz Weterynarii informuje Komisję Europejską o postępach w jego realizacji zgodnie z przepisami obowiązującymi w Unii Europejskiej.

4.2. Opis i określenie obszarów geograficznych i administracyjnych, na terenie których będzie realizowany program

Program monitorowania i zwalczania (BSE) będzie realizowany na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Na obszarze tym funkcjonuje 16 organów Inspekcji Weterynaryjnej szczebla wojewódzkiego (wojewódzcy lekarze weterynarii) oraz 308 organów Inspekcji Weterynaryjnej szczebla powiatowego (powiatowi lekarze weterynarii).

Podział na województwa ilustruje rys. 4.2.1.

Rys. 4.2.1. – Rzeczypospolita Polska – podział na województwa.

4.3. Regulacje prawne dotyczące rejestracji gospodarstw

Gospodarstwa w Rzeczypospolitej Polskiej są rejestrowane w Centralnej Bazie Danych prowadzonej przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Kwestię tę regulują poniższe przepisy:

- 1) ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności;
- 2) ustawa z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 3) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Wymienione powyżej akty prawne określają szczegółowe zasady dotyczące identyfikacji i rejestracji zwierząt, gospodarstw oraz osób zajmujących się utrzymywaniem zwierząt gospodarskich.

4.4. Regulacje prawne dotyczące identyfikacji i rejestracji zwierząt

Identyfikacja i rejestracja bydła w Polsce są prowadzone zgodnie z następującymi przepisami:

- 1) ustawą z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt ;

- 2) rozporządzeniem (WE) nr 1760/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 lipca 2000 r. ustanawiające system identyfikacji i rejestracji bydła i dotyczące etykietowania wołowiny i produktów z wołowiny oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 820/97 (Dz. Urz. WE L 204 z 11.08.2000, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 30, str. 248);
- 3) rozporządzeniem Komisji (WE) nr 911/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 1760/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie kolczyków, paszportów i rejestrów gospodarstw (Dz. Urz. WE L 163 z 30.04.2004, str. 65, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 46, str. 242);
- 4) rozporządzeniem Komisji (WE) nr 494/98 z dnia 27 lutego 1998 r. ustanawiające szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 820/97 w odniesieniu do minimalnych sankcji administracyjnych w ramach systemu identyfikacji i rejestracji bydła (Dz. Urz. WE L 60 z 28.02.1998, str. 78; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 46, str. 12);
- 5) rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 lipca 2005 r. w sprawie księgi rejestracji bydła, świń, owiec lub kóz (Dz. U. Nr 151, poz. 1268, z późn. zm.);
- 6) rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 czerwca 2007 r. w sprawie wzoru paszportu bydła (Dz. U. Nr 112, poz. 772);
- 7) rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 listopada 2007 r. w sprawie sposobu oznakowania bydła, owiec i kóz oraz świń, określenia wzorów znaków identyfikacyjnych oraz wymagań i warunków technicznych kolczyków dla zwierząt gospodarskich (Dz. U. Nr 220, poz. 1635);

- 8) rozporządzeniem Komisji (WE) nr 499/2004 z dnia 17 marca 2004 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1082/2003/WE w zakresie terminu i wzoru sprawozdań w sektorze bydła (Dz. Urz. WE L 80 z 18.03.2004, str. 24; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 43, str. 226).

Bydło w Rzeczypospolitej Polskiej podlega obowiązkowi oznakowania za pomocą pary kolczyków oraz podlega rejestracji w Centralnej Bazie Danych. Każdy kolczyk zawiera indywidualny numer rejestracyjny zwierzęcia oraz zakodowane inne dodatkowe informacje. Posiadacz bydła ma obowiązek zakolczykować nowo narodzone cielę niezwłocznie po urodzeniu i przesłać zgłoszenie o urodzeniu do Centralnej Bazy Danych. Na wykonanie tych czynności posiadacz ma 7 dni.

Wszystkie sztuki bydła są zaopatrzone w paszporty, które towarzyszą zwierzętom od urodzenia do śmierci. Wszystkie zdarzenia, w tym przemieszczenie z gospodarstwa do gospodarstwa, rzeźni, zakładu przetwórczego i padnięcie, są zgłaszane do Centralnej Bazy Danych.

Gospodarstwa są zarejestrowane w Centralnej Bazie Danych i każde z nich posiada indywidualny numer siedziby stada. W każdym gospodarstwie posiadacz bydła prowadzi rejestr stada. Wszystkie sztuki bydła znajdujące się w gospodarstwie są wpisane do tego rejestru. Rejestr zawiera następujące informacje: daty urodzeń, zakupów, sprzedaży i padnięć bydła.

Informacje o wszystkich zdarzeniach są także przekazywane do Centralnej Bazy Danych.

Wszystkie wyżej wymienione środki są ustanowione zgodnie z zasadami określonymi w przepisach UE, nie tylko ze względu na identyfikację i rejestrację zwierząt, ale także ochronę zdrowia zwierząt. Istniejący system, w przypadku wystąpienia choroby zakaźnej, może zostać użyty do śledzenia przemieszczeń zwierząt.

4.5. Regulacje prawne dotyczące obowiązku zgłaszania BSE

W Rzeczypospolitej Polskiej BSE jest chorobą podlegającą obowiązkowi zgłaszania. Obowiązek ten wynika bezpośrednio z następujących przepisów:

- 1) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001 z dnia 22 maja 2001 r. ustanawiającego zasady dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych przenośnych

gąbczastych encefalopatii (Dz. Urz. WE L 147 z 31.05.2001, str.1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 32, str. 289, z późn. zm.);

- 2) ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Nie naruszając prawa wspólnotowego, w ww. ustawie określono obowiązek zgłaszania podejrzenia wystąpienia chorób zakaźnych zwierząt, w tym BSE.

Nie przewiduje się kar za zgłoszenie, w wyniku którego nie zostanie potwierdzona choroba. Osoba zgłaszająca podejrzenie wystąpienia choroby nie ponosi kosztów w przypadku, gdy podejrzenie to nie potwierdzi się.

4.6. Regulacje prawne stanowiące podstawę wypłaty odszkodowań dla posiadaczy zwierząt zabitych w związku z kontrolą i zwalczaniem BSE

Obecnie obowiązujące akty prawne stanowiące podstawę do uzyskania odszkodowania za zabite bydło:

- 1) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001 z dnia 22 maja 2001 r. ustanawiające zasady dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych przenośnych gąbczastych encefalopatii;
- 2) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

4.7. Regulacje prawne stanowiące podstawę do przeprowadzania badań kontrolnych

Monitorowanie BSE odbywa się zgodnie z przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 999/2001 z dnia 22 maja 2001 r. ustanawiającego zasady dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych przenośnych gąbczastych encefalopatii, a w szczególności z art. 6 oraz załącznikiem III, rozdział A tego rozporządzenia oraz zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt (Dz. U. Nr 282, poz. 2813, z późn. zm.).

4.7.1. Regulacje prawne dotyczące kontroli występowania choroby i przeprowadzanych testów

Szacunkową liczbę testów, którą należy wykonać w ramach realizacji programu monitoringu bydła, zawarto w poniższej tabeli:

	szacunkowa liczba testów
Zwierzęta określone w załączniku III, w rozdziale A w części I w pkt 2.1, pkt 3 oraz pkt 4 rozporządzenia (WE) nr 999/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady	58 850
Zwierzęta określone w załączniku III, w rozdziale A w części I w pkt 2.2 rozporządzenia (WE) nr 999/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady	600 000
Inne: zwierzęta podejrzane o BSE	60
Suma testów:	658 910

4.8. Regulacje prawne stanowiące podstawę do zwalczania BSE

4.8.1. Środki podejmowane w przypadku stwierdzenia BSE

Działania urzędowych lekarzy weterynarii związane z wystąpieniem przypadku BSE na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej regulują następujące przepisy:

- 1) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001 z dnia 22 maja 2001 r. ustanawiające zasady dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych przenośnych gąbczastych encefalopatii;
- 2) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

W przypadku otrzymania wyniku dodatniego badania na BSE, w zależności od sytuacji, są podejmowane w szczególności następujące środki:

- 1) wszystkie części tuszy zakażonego zwierzęcia są unieszkodliwiane;
- 2) wszystkie części tuszy zwierząt sąsiadujących z zakażoną tuszą na linii ubojowej (co najmniej jedna tusza przed i dwie tusze po) są unieszkodliwiane;
- 3) jest prowadzone dochodzenie epizootyczne.

Dochodzenie epizootyczne ma na celu:

- 1) określić liczbę i zidentyfikować wszystkie sztuki przeżuwaczy w gospodarstwie pochodzenia zakażonego zwierzęcia;

- 2) ustalić historię krów i miejsce pobytu potomstwa chorej krowy;
- 3) ustalić kohortę dla tego przypadku;
- 4) ustalić możliwą drogę przeniesienia choroby;
- 5) ustalić inne zwierzęta, zarówno przebywające w gospodarstwie, w którym stwierdzono chorobę, jak i przebywające w innych gospodarstwach, które mogły mieć kontakt z tym samym źródłem zakażenia co chora krowa;
- 6) ustalić przemieszczenia potencjalnie zakażonej paszy lub innych czynników mogących być przyczyną zakażenia w tym lub innym gospodarstwie.

Wszystkie zwierzęta, które zostały w trakcie dochodzenia uznane za potencjalnie zakażone, podlegają zabiciu, a produkty z nich pozyskane poddaje się unieszkodliwieniu.

Sposób postępowania organów Inspekcji Weterynaryjnej szczegółowo reguluje Instrukcja Głównego Lekarza Weterynarii nr giwz.VI.401/BSE – 60/05 z dnia 31 sierpnia 2005 r. w sprawie postępowania przy zgłaszaniu i zwalczaniu gąbczastej encefalopatii bydła – BSE.

4.8.2. Regulacje prawne dotyczące zwalczania ogniska BSE

Szacunkową liczbę testów, którą należy wykonać u zwierząt zabitych w ramach zwalczania ognisk BSE, zawarto w poniższej tabeli:

	szacunkowa liczba testów
Zwierzęta, które należy zabić zgodnie z załącznikiem VII rozdział A pkt 2.1 do rozporządzenia (WE) nr 999/2001	120

5. Koszty

5.1. Analiza kosztów

Analiza kosztów zakłada monitorowanie choroby przy zastosowaniu szybkich testów, o których mowa w załączniku X do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001 z dnia 22 maja 2001 r. ustanawiającego zasady dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych przenośnych gąbczastych encefalopatii. Szybkie testy są przeprowadzane w Rzeczypospolitej Polskiej przez 5 pracowni szybkiej diagnostyki TSE. W przypadku uzyskania nieujemnego wyniku próbka, z badania której uzyskano taki wynik, jest przesyłana do Krajowego Laboratorium Referencyjnego. Laboratorium to wykonuje badania

rozstrzygające, z użyciem metod wymienionych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001, w załączniku X, w rozdziale C, w pkt 3.1, w lit. a – czyli odpowiednio:

- 1) histopatologicznej (*histopathology*);
- 2) immunocytochemicznej (*immunocytochemistry*);
- 3) immunoblotingowej (*immuno-blotting*) lub
- 4) przy zastosowaniu mikroskopu elektronowego w celu stwierdzenia obecności charakterystycznych fibrylli (*demonstration of characteristic fibrils by electron microscopy*).

W styczniu 2008 r. populacja bydła w Rzeczypospolitej Polskiej wynosiła 6 394 782 sztuki. Struktura populacji bydła w ostatnich kilku latach podlegała niewielkim zmianom, co pozwala przypuszczać, że również w najbliższym czasie nie będą one gwałtownie następować.

Analizując liczbę bydła zbadanego w ostatnich latach, widać stopniowy, ale stały wzrost. Wzrost tej liczby w latach:

- 1) 2003 - 2004 wyniósł 5,6 %;
- 2) 2004 - 2005 wyniósł 7,2 %;
- 3) 2005 - 2006 wyniósł 15,1 %;
- 4) 2006 – 2007 wyniósł 1,5 %.

Jednakże, biorąc pod uwagę utrzymujący się wysoki popyt na mięso wołowe na rynkach państw członkowskich Unii Europejskiej oraz państw trzecich i związany z tym wzrost zapotrzebowania sektora przetwórczego na mięso wołowe, należy się spodziewać, że liczba bydła przewidzianego do badania w kierunku BSE w 2009 r. będzie odpowiednio większa niż w 2007 i 2008 r.

Przewiduje się, iż w 2009 r. zostanie zbadanych w kierunku BSE 659 110 sztuk bydła. W 91 % będzie to bydło poddane normalnemu ubojowi, mające powyżej 30. miesiąca życia. Pozostałe 9 % będzie stanowić bydło powyżej 24. miesiąca życia poddane ubojowi z konieczności, bydło padłe oraz wszystkie zwierzęta podejrzane i kohorta, niezależnie od wieku.

Dla osiągnięcia zakładanej wielkości badań jest konieczne zakupienie większej liczby testów niż wskazuje liczba bydła przewidzianego do badań. Przyczyną tego jest fakt, iż testy ELISA – wykorzystywane w badaniach jako tzw. szybkie testy – posiadają oznaczenia, które w rutynowym badaniu służą jako tzw. próby kontrolne i nie mogą być wykorzystane bezpośrednio do prowadzenia efektywnego

oznaczenia na BSE. Szacuje się, iż z tego powodu jest konieczny zakup testów większy o ok.13% od zakładanej liczby badań. W tym celu należy zakupić 744 704 testów.

Ogólne oszacowanie kosztów programu monitoringu BSE na 2009 r. przewiduje wielkość wydatków na poziomie 14 894 080 zł, co przy przeliczeniu 1 euro = 3,59 zł, stanowi równowartość 4 148 769 euro. Do tego należy dodać koszt odszkodowań za bydło przyznawanych zgodnie z art. 49 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, który szacunkowo wyniesie 360 000 zł, co da 100 278 euro. Całkowity szacunkowy koszt programu wynosi 15 254 080 zł.

W okresie przygotowania kalkulacji koszt jednego testu wynosił około 20 zł, co stanowiło równowartość 5,57 euro.

5.2. Szczegółowa analiza kosztów programu

Przeznaczenie kosztów	Szczegóły	Liczba jednostek	Koszt jednostkowy w zł	Ogółem kwota w zł *	Finansowanie przez Wspólnotę (tak/nie)
1. Testy na BSE ⁽¹⁾					
1.1. Szybkie testy	Test. ⁽²⁾	744 704	20	14 894 080	TAK
2. Testy na trzęsawkę owiec					
2.1.	Test:	N/A			NIE
3. Badania odróżniające					
3.1. Wstępne badania molekularne	Test:	N/A			NIE
4. Określanie genotypów					
4.1. Określenie genotypu zwierząt w ramach środków ustanowionych w rozporządzeniu (WE) nr 999/2001	Metoda:	N/A			NIE
4.2. Określenie genotypu zwierząt w ramach programu hodowlanego ustanowionego zgodnie z decyzją Komisji 2003/100/WE	Metoda:	N/A			NIE
5. Obowiązkowy ubój zwierząt					
5.1. Odszkodowanie za bydło, które należy zabić zgodnie z załącznikiem VII rozdział A pkt 2.1 do rozporządzenia (WE) nr 999/2001		120	3000	360 000	TAK
5.2. Odszkodowanie za owce i kozy, które należy poddać ubojowi zgodnie z załącznikiem VII rozdział A pkt 2.3 do rozporządzenia (WE) nr 999/2001		N/A			
		Ogółem w zł:		15 254 080	

Kwota 15 254 080 zł w przeliczeniu na euro wynosi 4 249 047 euro.

(¹) Określone w pkt 4.7.1.

(²) Dowolny spośród szybkich testów wymienionych w załączniku X do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001 z dnia 22 maja 2001 r. ustanawiającego zasady dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych przenośnych gąbczastych encefalopatii w odniesieniu do bydła - Prionics Check LIA, TeSeE Test, IDEX;

* Są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2009.

PROGRAM ZWALCZANIA WŚCIEKLIZNY (RABIES)

1. Identyfikacja programu

Państwo członkowskie: Rzeczpospolita Polska

Choroba: Wścieklizna (Rabies)

2. Dane historyczne dotyczące sytuacji epizootycznej w zakresie wścieklizny

W okresie międzywojennym i w pierwszych latach po II wojnie światowej, głównym nosicielem wścieklizny na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej były psy. Wprowadzenie w 1949 r. obowiązkowego szczepienia psów przeciwko wściekliznie, pozwoliło na opanowanie problemu występowania choroby w Polsce. Liczba przypadków wścieklizny wśród zwierząt obniżyła się z ponad 3600 w 1946 r. do 73 przypadków w 1956 r. Problem wścieklizny ponownie pojawił się, kiedy zaczęto rejestrować coraz więcej przypadków tej choroby w środowisku zwierząt wolno żyjących. W latach 1946 – 1956 zgłaszano rocznie od 1 do 6 przypadków wścieklizny wśród zwierząt dzikich. W 1956 i 1957 r. nie zanotowano żadnego przypadku wścieklizny u zwierząt dzikich. W latach następnych zauważalny był wzrost zachorowań wśród zwierząt dzikich, a w szczególności u lisów. Pod koniec lat siedemdziesiątych zachorowania u zwierząt dzikich przekraczały liczbę zachorowań u zwierząt domowych.

W 1990 r. w Rzeczypospolitej Polskiej stwierdzono 2045 przypadków wścieklizny, w tym 1668 przypadków wśród zwierząt dzikich (1374 przypadki u lisów). Najwięcej przypadków wścieklizny zanotowano w woj. poznańskim (157), opolskim (139), koszalińskim (133), szczecińskim (130), bydgoskim (123), słupskim (103). Nie notowano ich w woj. białsko-podlaskim, a pojedyncze przypadki odnotowano w woj. lubelskim, łomżyńskim, łódzkim, przemyskim.

W 1991 r. stwierdzono 2287 przypadków wścieklizny, w tym 1864 u zwierząt dzikich, z czego 1513 przypadków u lisów. Wścieklizny nie odnotowano w woj. lubelskim, a pojedyncze przypadki wystąpiły w woj. przemyskim, łódzkim, łomżyńskim, krośnieńskim.

W 1992 r. stwierdzono 3084 przypadki wścieklizny, w tym u zwierząt dzikich 2549, z czego 2079 u lisów.

Z uwagi na rozprzestrzenianie się wścieklizny, w 1993 r. rozpoczęto akcję doustnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie.

W 1993 r. stwierdzono 2648 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 2166 u zwierząt dzikich, z czego 1803 u lisów.

W 1994 r. stwierdzono 2238 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym u zwierząt dzikich 1788, z czego 1506 u lisów.

W 1995 r. stwierdzono 1973 przypadki u zwierząt, w tym 1528 u zwierząt dzikich, z czego 1280 u lisów.

W 1996 r. stwierdzono 2527 przypadków u zwierząt, w tym 2064 u zwierząt dzikich, z czego 1779 u lisów.

W 1997 r. stwierdzono 1494 przypadki u zwierząt, w tym 1239 u zwierząt dzikich, z czego 1091 u lisów.

Efektem nieustającego przeprowadzania szczepień w zachodniej części Polski był spadek ilości przypadków wścieklizny, a zwłaszcza bardziej zadawalający fakt braku jej występowania od dłuższego czasu w województwach: zachodniopomorskim, lubuskim i dolnośląskim.

W 1998 r. stwierdzono 1329 przypadków u zwierząt, w tym 1120 u zwierząt dzikich, z czego 927 u lisów.

W 1999 r. stwierdzono 1148 przypadków u zwierząt, w tym 721 u lisów .

W 2000 r. stwierdzono 2224 przypadki u zwierząt, w tym u lisów 1583, a w 2001 r. stwierdzono 2964 przypadki u zwierząt, w tym u lisów 2224.

W trakcie przeprowadzanych akcji szczepień zaobserwowano „przemieszczanie się” wścieklizny na obszary wschodniej Rzeczypospolitej Polskiej, czyli obszary nieobjęte do tej pory szczepieniami oraz występowanie pojedynczych przypadków wścieklizny na terenach przygranicznych z Republiką Czeską.

W 2002 r. liczba przypadków wścieklizny u zwierząt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wyniosła 1119, z czego 1038 przypadków zanotowano u zwierząt dzikich, w tym 884 u lisów. W ciągu roku 2002 największą liczbę

przypadków wścieklizny zanotowano w województwie wielkopolskim – 339 przypadków, jednak, jak wykazują dane za lata 2003-2007, liczba przypadków wścieklizny na terytorium państwa uległa znacznemu zmniejszeniu (załączniki nr 1-6 do programu).

Obecnie największym problemem jest obszar północno-wschodniej i wschodniej Rzeczypospolitej Polskiej. Związane to jest z „przechodzeniem” wścieklizny z terenów Ukrainy oraz Federacji Rosyjskiej (obwód kaliningradzki) na terytorium naszego państwa.

W związku z tak gwałtownie narastającym problemem wścieklizny wśród zwierząt dzikich, na przełomie 1991/1992 r. opracowano założenia do programu zwalczania wścieklizny w Rzeczypospolitej Polskiej.

W pierwszym etapie wykładanie szczepionki miało objąć teren w pasie przygranicznym z Niemcami (Szczecin, Gorzów Wlkp., Zielona Góra, Jelenia Góra, Wałbrzych, Legnica, Opole, Wrocław, Poznań, Piła, Leszno, Koszalin), gdzie wścieklizna u lisów wystąpiła endemicznie i stwierdzano najczęściej przypadki tej choroby. Zaproponowano wykładanie szczepionki 2 razy w roku - wiosną i jesienią - po 16 dawek (przynęt) na km². Wykładanie szczepionki miało być przeprowadzane ręcznie. Stopniowo akcja miała być rozszerzana o kolejne województwa w kierunku wschodnim. Wraz z wykładaniem szczepionki miała być prowadzona kontrola szczepień określająca wskaźnik przyjęcia szczepionki przez lisy oraz wskaźnik nabytej odporności.

Jednak w 1992 r. zmieniono sposób rozrzucania szczepionki z ręcznego na wyrzucanie z samolotów, a liczbę województw objętych szczepieniem zmieniono z 12 do 6. Zrezygnowano z następujących województw: opolskiego, wrocławskiego, leszczyńskiego, pilskiego, poznańskiego, koszalińskiego. Ostatecznie Rzeczpospolita Polska rozpoczęła program szczepień lisów przeciwko wściekliznie w 1993 r.

W 1994 r. obszar szczepień został powiększony o 6 województw (koszalińskie, słupskie, pilskie, katowickie, bielsko-bialskie, skierniewickie).

W 1995 r. obszar szczepień został powiększony o 10 województw (gdańskie, bydgoskie, konińskie, leszczyńskie, poznańskie, kaliskie, wrocławskie, opolskie, częstochowskie, warszawskie).

W 1996 r. obszar szczepień został powiększony o 4 województwa (krośnieńskie, nowosądeckie, elbląskie, piotrkowskie).

W 1997 r. obszar szczepień został powiększony o 1 województwo (krakowskie).

W 1998 r. obszar szczepień został powiększony o 5 województw (tarnowskie, sieradzkie, radomskie, łódzkie, lubelskie -1 gmina).

W 1999 r. zmieniony został podział administracyjny państwa z 49 województw na 16 województw i wówczas szczepieniami objęto całkowicie województwa: dolnośląskie, lubuskie, zachodniopomorskie, wielkopolskie, śląskie, pomorskie, opolskie, małopolskie, natomiast częściowo woj.: kujawsko-pomorskie, lubelskie, łódzkie, warmińsko-mazurskie, mazowieckie, podkarpackie. Natomiast w woj. podlaskim i świętokrzyskim nie prowadzono szczepień.

W 2000 r. obszar szczepień nie uległ zmianie. W wyniku gwałtownego wzrostu zachorowań zwierząt na wściekliznę na terenach, gdzie nie prowadzono szczepień lisów przeciwko wściekliznie oraz na granicy „obszaru szczepionego” z „obszarem nieszczepionym”, w 2001 r. wprowadzono zmodernizowany program szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie. W akcji wiosennej zrezygnowano ze szczepień na terytorium zachodniej części Rzeczypospolitej Polskiej, gdzie od dłuższego czasu nie odnotowywano przypadków wścieklizny u zwierząt. Obszar objęty szczepieniami to:

- 1) powiat walecki w woj. zachodniopomorskim;
- 2) powiat dzierzoniowski, ząbkowicki i kłodzki w woj. dolnośląskim;
- 3) woj. pomorskie, z wyjątkiem powiatów: słupskiego, lęborskiego i bytowskiego;
- 4) woj. warmińsko-mazurskie, kujawsko-pomorskie, wielkopolskie, małopolskie, opolskie, śląskie, łódzkie, świętokrzyskie;
- 5) powiaty: warszawski zachodni, gostyński, sochaczewski, żyrardowski, grodziski, pruszkowski, piaseczyński, grójecki, białobrzegi, przysuski, radomski, szydłowiecki, zwoleński, lipski, kozienicki, sierpecki, płoński, nowodworski, ciechanowski, mławski, żuromiński, przasnyski, ostrołęcki, makowski, legionowski i pułtuski w woj. mazowieckim;
- 6) gmina Janowiec i część gminy Puławy w woj. lubelskim;

7) powiaty: bieszczadzki, brzozowski, dębicki, jasielski, kolbuszowski, krośnieński, łańcucki, mielecki, ropczycki, rzeszowski, sanocki, strzyżowski i tarnobrzesci w całości oraz powiat jarosławski, leżajski, niżański, przemyski, przeworski i stalowowolski w części na południe od linii rzeki San w woj. podkarpackim.

Natomiast w akcji jesiennej 2001 r. szczepieniami objęto większość terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, poza województwem podlaskim, częścią województw lubelskiego i podkarpackiego.

Od 2002 r. akcja szczepień obejmuje całe terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Wyniki badań monitoringowych akcji szczepień

Akcje szczepień	Obecność TC (%)	RFFIT (%)	Różnicowanie szczepów wirusa
jesień 1998 r.	67,7	68,0	0
wiosna 1999 r.	64,3	66,7	0
jesień 1999 r.	64,4	82,9	0
wiosna 2000 r.	55,3	75,3	0
jesień 2000 r.	64,4	81,7	0
wiosna i jesień 2001 r.	52,4	62,1	0
wiosna i jesień 2002 r.	66,7	72,9	0
wiosna i jesień 2003 r.	78,4	92,6	0
wiosna i jesień 2004 r.	82,5	94,0	0
wiosna i jesień 2005 r.	85,56	83,6	0
wiosna i jesień 2006 r.	87,17	82,12	43
wiosna i jesień 2007 r.*	84,06	81,02	42

* na podstawie wstępnych wyników badań

3. Opis programu:

Zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, wścieklizna należy do chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (załącznik nr 2 do ustawy).

Lisy wolno żyjące na obszarach określonych przez ministra właściwego do spraw rolnictwa, zgodnie z art. 56 ww. ustawy, podlegają obowiązkowemu szczepieniu ochronnemu przeciwko wściekliznie.

Na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie (Dz. U. Nr 142, poz. 1509), szczepienia ochronne lisów wolno żyjących przeprowadza wojewódzki lekarz weterynarii. Zgodnie z ww. rozporządzeniem szczepionka jest rozrzucana z samolotu lub wykładana ręcznie dwa razy w roku kalendarzowym na obszarach lasów oraz we wszystkich miejscach bytowania lisów wolno żyjących. Szczepionka może być podana raz w roku, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono przypadków wystąpienia wścieklizny w okresie dwóch kolejnych lat. Natomiast, szczepień ochronnych nie przeprowadza się, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono wścieklizny w okresie trzech kolejnych lat.

Liczba dawek szczepionki zależy od stopnia zalesienia i ukształtowania terenu, populacji zwierząt dzikich oraz przyjętego sposobu podania szczepionki, ale nie powinna być mniejsza niż 20 dawek na 1 km² powierzchni.

Badania monitoringowe (RFFIT, TC), wykonywane w celu określenia efektywności doustnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie, przeprowadza się na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt (Dz. U. Nr 282, poz. 2813, z późn. zm.). Zgodnie z tym rozporządzeniem, w celu kontroli wścieklizny pobiera się do badań tkankę mózgową, surowicę i zuchwę od 8 lisów odstrzelonych na każde 100 km² obszaru, na którym lisy wolno żyjące zostały objęte szczepieniem ochronnym przeciwko wściekliznie. Natomiast, w celu izolacji i określenia szczepu wirusa wścieklizny, do badań przesyła się tkankę mózgową lisów wolno żyjących, u których w badaniu laboratoryjnym potwierdzono wściekliznę.

3.1. Diagnostyka i metody badań laboratoryjnych

Rutynowa diagnostyka wścieklizny jest przeprowadzana przez 16 zakładów higieny weterynaryjnej (ZHW), tzn.: we Wrocławiu, w Bydgoszczy, w Lublinie, w Gorzowie Wlkp., w Łodzi, w Krakowie, w Warszawie, w Opolu, w Krośnie, w Białymstoku, w Gdańsku, w Katowicach, w Kielcach, w Olsztynie, w Poznaniu i w Szczecinie oraz w Krajowym Laboratorium Referencyjnym Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Państwowego Instytutu Badawczego (PIW-PIB) w Puławach, przy użyciu następujących rodzajów badań:

- 1) immunofluorescencja odcisków mózgowych z monowalentnym koniugatem antynukleokapsydowym;
- 2) izolacja wirusa na myszach;
- 3) izolacja wirusa na kulturach komórkowych neuroblastomy;
- 4) genotypizacja izolatów wirusa wścieklizny (tylko w Krajowym Laboratorium Referencyjnym);
- 5) serologicznych – test seroneutralizacji - (rapid fluorescent focus inhibition test – RFFIT).

Natomiast badania monitoringowe w celu sprawdzenia skuteczności szczepienia lisów wolno żyjących wykonują 3 ZHW (w Bydgoszczy, Ostrołęce i Opolu) przy zastosowaniu:

- 1) immunofluorescencji odcisków mózgowych – badanie w kierunku wścieklizny;
- 2) szlifów kostnych żuchwy – badania na obecność markera (TC – tetracyklin);
- 3) testu seroneutralizacji (rapid fluorescent focus inhibition test – RFFIT)– określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep z serca lub płyn z klatki piersiowej);
- 4) zbierania i analizowania danych epidemiologicznych na temat zdiagnozowanych przypadków wścieklizny na obszarze objętym szczepieniem.

4. Działania przewidziane w przedłożonym programie

4.1. Podsumowanie działań przewidzianych w przedłożonym programie

kontrola

badania laboratoryjne

zwalczanie

badania laboratoryjne

szczepienie

monitoring

4.2. Władza centralna odpowiedzialna za nadzór i koordynację działań oraz wdrażanie programu

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację programu zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, a w przypadku programu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, informuje Komisję Europejską o postępach w jego realizacji zgodnie z przepisami obowiązującymi w Unii Europejskiej.

Organem odpowiedzialnym za nadzór i koordynację działań zapewniających realizację programu monitoringu i zwalczania wścieklizny jest na poziomie krajowym, Główny Lekarz Weterynarii.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 czerwca 2008 r. w sprawie krajowych laboratoriów referencyjnych właściwych dla poszczególnych rodzajów i kierunków badań (Dz. U. Nr 118, poz. 757), wyznaczyło jako Krajowe Laboratorium Referencyjne dla wścieklizny Zakład Wirusologii PIW-PIB w Puławach.

4.3. Opis i określenie obszarów geograficznych i administracyjnych, na których będzie realizowany program

Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Województwo	Całkowita powierzchnia województwa - km ²	Powierzchnia objęta doustnym szczepieniem lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie - km ²
doñoślaskie	19 948,00	15 958,00
kujawsko -pomorskie	17 970,00	16 533,40
lubelskie	25 115,00	22 604,00
lubuskie	13 988,00	13 054,00
łódzkie	18 219,00	16 970,00
małopolskie	15 152,00	15 145,00
mazowieckie	35 579,00	32 717,00
opolskie	9 412,00	8 000,00
podkarpackie	17 926,00	16 133,00
podlaskie	20 180,00	18 162,00
pomorskie	18 293,00	18 293,00
śląskie	12 294,00	10 130,50
świętokrzyskie	11 672,00	10 500,00
warmińsko-mazurskie	24 203,00	21 483,00
wielkopolskie	29 825,60	25 359,00
zachodniopomorskie	22 901,48	20 000,00
Razem	312 678,08	281 041,90

4.4. Najważniejsze akty prawne w zakresie objętym programem

4.4.1. Regulacje prawne dotyczące powiadomienia o wściekliznie

Zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, wścieklizna należy do chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (załącznik nr 2 do ustawy).

Zgodnie z art. 42 ww. ustawy w przypadku podejrzenia wystąpienia wścieklizny posiadacz zwierzęcia jest obowiązany do niezwłocznego zawiadomienia organu Inspekcji Weterynaryjnej albo najbliższego podmiotu świadczącego usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej albo wójta (burmistrza, prezydenta miasta). Obowiązek ten dotyczy także wszystkich osób mających kontakt ze zwierzętami w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych lub zawodowych, przy czym lekarz weterynarii wezwany do zwierzęcia, w przypadku podejrzenia wystąpienia choroby zakaźnej zwierząt podlegającej obowiązkowi zwalczania, informuje posiadacza zwierzęcia o obowiązkach wynikających z ustawy i nadzoruje ich wykonanie do czasu przybycia powiatowego lekarza weterynarii lub osoby przez niego upoważnionej. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) niezwłocznie informuje organ Inspekcji Weterynaryjnej o otrzymaniu ww. zawiadomienia. Podmiot świadczący usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej niezwłocznie informuje organ Inspekcji Weterynaryjnej, jeżeli na podstawie otrzymanego zawiadomienia, podejrzewa wystąpienie choroby zakaźnej zwierząt podlegającej obowiązkowi zwalczania.

4.4.2. Regulacje prawne dotyczące działań podejmowanych w przypadku uzyskania dodatnich wyników badań

- 1) przepisy rozdz. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 stycznia 2005 r. w sprawie zwalczania wścieklizny (Dz. U. Nr 13, poz. 103).

4.4.3. Regulacje prawne stanowiące podstawę do kontroli występowania wścieklizny, w tym testy i szczepienia

- 1) art. 56 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, zgodnie z którym lisy wolno żyjące na obszarach określonych przez ministra właściwego do spraw rolnictwa podlegają obowiązkowemu ochronnemu szczepieniu przeciwko wścieklicznie. Szczepienia lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie przeprowadza wojewódzki lekarz weterynarii;
- 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie, zgodnie z którym szczepienia przeprowadza się na obszarach lasów oraz we wszystkich miejscach bytowania lisów wolno żyjących przy użyciu doustnej szczepionki zatopionej w przynęcie. Szczepionka jest rozrzucana z samolotu lub wykładana ręcznie dwa razy w roku kalendarzowym. Szczepionka może być podana raz w roku, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono przypadków wystąpienia wściekliczny w okresie dwóch kolejnych lat. Liczba dawek szczepionki zależy od stopnia zalesienia i ukształtowania terenu, populacji zwierząt dzikich oraz przyjętego sposobu podania szczepionki. Liczba ta nie powinna być mniejsza niż 20 dawek na 1 km² powierzchni;
- 3) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt, zgodnie z którym w celu kontroli występowania wściekliczny u lisów wolno żyjących do badań pobiera się tkankę mózgową, surowicę i żuchwę od 8 lisów odstrzelonych na każde 100 km² obszaru, na którym lisy zostały objęte szczepieniem ochronnym przeciw wścieklicznie. Do badań przesyła się tkankę mózgową lisów wolno żyjących, u których w badaniu laboratoryjnym potwierdzono wścieklicznię, w celu izolacji i określenia szczepu wirusa wściekliczny;
- 4) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 stycznia 2005 r. w sprawie zwalczania wściekliczny, zgodnie z którym powiatowy lekarz weterynarii, po otrzymaniu zawiadomienia o podejrzeniu wystąpienia

choroby, podejmuje niezwłocznie czynności mające na celu wykrycie lub wykluczenie tej choroby, które obejmują:

- a) przeprowadzenie dochodzenia epizootycznego,
- b) przeprowadzenie badania klinicznego zwierząt podejrzanych o chorobę lub zakażenie oraz sekcję zwłok zwierzęcych, jeżeli jej przeprowadzenie jest konieczne,
- c) pobranie próbek do badań diagnostycznych i przesłanie ich do badań,
- d) zabicie zwierzęcia wykazującego objawy choroby i pobranie próbek do badań diagnostycznych albo
- e) niezwłoczne odosobnienie zwierzęcia podejrzanego o chorobę lub zakażenie z jednoczesnym określeniem czasu trwania tego odosobnienia, w celu przeprowadzenia obserwacji.

Badania i analizy używane do diagnostyki wścieklizny i nadzoru nad programem szczepień:

- 1) badania serologiczne: test seroneutralizacji (rapid fluorescent focus inhibition test - RFFIT) zgodnie z Podręcznikiem OIE (Rozdział 2.2.5 B.2.b) – wykonywany przez ZHW w Opolu, Ostrołęce i Bydgoszczy, wyznaczone do przeprowadzania badań monitoringowych określających efektywność szczepień doustnych lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie oraz Krajowe Laboratorium Referencyjne dla wścieklizny PIW-PIB w Puławach, zgodnie z:
 - a) instrukcją Głównego Lekarza Weterynarii Nr GIWz.II.400/W-77/2004 z dnia 24 listopada 2004r. w sprawie określania poziomu przeciwciał metodą RFFIT,
 - b) instrukcją Głównego Lekarza Weterynarii Nr GIWz.II.400/W-75/2004 z dnia 24 listopada 2004r. w sprawie pobierania materiału do badań monitoringowych określających efektywność szczepień doustnych lisów wolno żyjących;
- 2) badania wirusologiczne i immunochemiczne:

- a) immunofluorescencja odcisków mózgowych z monowalentnym koniugatem antynukleokapsydowym (FAT fluorescent antibody test) zgodnie z Podręcznikiem OIE (rozdział 2.2.5 B.1.c.i) – rutynowy test w kierunku wścieklizny wykonywany przez 16 ZHW,
- b) różnicowanie szczepów wirusa wścieklizny – badanie wykonywane jedynie przez Krajowe Laboratorium Referencyjne PIW-PIB w Puławach zgodnie z instrukcją Głównego Lekarza Weterynarii Nr GIWz.II.400/W-76/2004 z dnia 24 listopada 2004 r. w sprawie różnicowania szczepów wirusa wścieklizny,
- c) izolacja wirusa:
 - izolacja wirusa na myszach - zgodnie z Podręcznikiem OIE (rozdział 2.2.5 B.1.c.i) wykonywany przez 16 ZHW zgodnie z instrukcją Głównego Lekarza Weterynarii Nr GIWz.II.400/W-74/2004 z dnia 24 listopada 2004 r. w sprawie izolacji wirusa wścieklizny w hodowli komórek mysiej neuroblastomy,
 - izolacja wirusa wścieklizny w hodowli komórek mysiej neuroblastomy zgodnie z Podręcznikiem OIE (rozdział 2.2.5 B.1.c.ii) wykonywana jedynie przez Krajowe Laboratorium Referencyjne PIW-PIB w Puławach;
- 3) inne stosowane badania - szlify kostne żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracyklin) – wykonywane przez 5 ZHW w Opolu, Ostrołęce, Bydgoszczy, Krośnie i Poznaniu wyznaczonych do przeprowadzania testów monitoringowych w celu określenia poziomu podjęcia szczepionki przez lisy wolno żyjące oraz Krajowe Laboratorium Referencyjne PIW-PIB w Puławach zgodnie z Instrukcją Głównego Lekarza Weterynarii Nr GIWz.II.400/W-78/2004 z dnia 24 listopada 2004 r. w sprawie wykrywania tetracykliny w szlifach kostnych;
- 4) stosowane szczepionki - zgodne z wytycznymi OIE, WHO oraz standardami UE (Raport Komitetu Naukowego ds. Zdrowia Zwierząt Ochrony Zwierząt przyjęty w dniu 23 października 2002 r.)

dopuszczone do stosowania w Polsce zgodnie w odrębnymi przepisami krajowymi.

Szczepionkami obecnie zarejestrowanymi w Polsce są Fuchoral (SAD B19) i Lysvulpen (SAD Bern). Dostępna jest także szczepionka Rabigen SAG2 (SAG2) zarejestrowana w EMEA.

Szczepionki używane w akcji szczepień są wybierane co roku przy zastosowaniu przetargu publicznego;

5) monitoring szczepień w Rzeczypospolitej Polskiej obejmuje przeprowadzenie następujących badań:

- a) badanie na obecność markera (TC – tetracyklin) w celu określenia poziomu podjęcia szczepionki przez lisy wolno żyjące wykonywane przez 3 wyznaczone zakłady higieny weterynaryjnej (Bydgoszcz, Ostrołęka i Opole),
- b) test seroneutralizacji (rapid fluorescent focus inhibition test – RFFIT) w celu określenia poziomu uodpornienia lisów wolno żyjących, a tym samym efektywności szczepień doustnych; wykonywany przez 5 wyznaczonych zakładów higieny weterynaryjnej (w Krośnie, Poznaniu, Bydgoszczy, Ostrołęce i Opolu),
- c) różnicowanie szczepów wirusa wścieklizny w celu rozróżnienia terenowych szczepów wirusa od szczepów szczepionkowych, wykonywane przez Krajowe Laboratorium Referencyjne PIW-PIB w Puławach.

Badania monitoringowe (RFFIT, TC) wykonywane w celu określenia efektywności doustnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie, przeprowadza się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt.

Zgodnie z ww. rozporządzeniem w celu kontroli wścieklizny pobiera się do badań tkankę mózgową, surowicę i zuchwę od 8 lisów odstrzelonych na każde 100 km² obszaru, na którym lisy zostały objęte szczepieniem ochronnym przeciwko wściekliznie. Natomiast, w celu izolacji i określenia szczepu wirusa wścieklizny do badań przesyła się tkankę mózgową lisów wolno żyjących, u których badaniem laboratoryjnym potwierdzono wściekliznę.

5. Ogólny opis kosztów i korzyści²

Jest zawarty w ust. 8.

6. Dane epidemiologiczne dotyczące rozwoju choroby w ostatnich 5 latach³

6.1. Dane dotyczące nadzoru i badań laboratoryjnych:

6.1.1. Dane dotyczące nadzoru i badań laboratoryjnych (jedna tabela/rok/chorobę/gatunek):

Rok: 2003 Choroba: Wścieklizna Gatunek zwierząt/kategoria: Lisy wolno żyjące

Opis użytych testów serologicznych: badanie serologiczne – test seroneutralizacji - RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis użytych testów mikrobiologicznych i wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych użytych testów: szlify kości zuchwy – badanie na obecność markera (tetracyklin).

Region	Badania serologiczne		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	16 578*	92,55%	18 366	235	16 578*	78,43%
Razem	16 578*	92,55%	18 366	235	16 578*	78,43%

* liczba próbek przestanych do badań

² Przedstawia się opis wszystkich kosztów dla władz i społeczeństwa i ogólne korzyści dla rolników i społeczeństwa.

³ Należy podać dane dotyczące rozwoju choroby zgodnie z podanymi niżej tabelami.

Rok: 2004 **Choroba: Wścieklizna** **Gatunek zwierząt/kategoria: Lisy wolno żyjące**

Opis użytych testów serologicznych: badanie serologiczne – test seroneutralizacji - RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis użytych testów mikrobiologicznych i wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych użytych testów: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (tetracyklin).

Region	Badania serologiczne		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek	Liczba dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	16 551*	93,99 %	17 831	86	17 831*	82,50 %
Razem	16 551*	93,99 %	17 831	86	17 831*	82,50 %

* liczba próbek przesłanych do badań

Rok: 2005 **Choroba: Wścieklizna** **Gatunek zwierząt/kategoria: Lisy wolno żyjące**

Opis użytych testów serologicznych: badanie serologiczne – test seroneutralizacji - RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis użytych testów mikrobiologicznych i wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych użytych testów: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (tetracyklin).

Region	Badania serologiczne: RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	13 936	83,60 %	20 636	84	20 038	85,56 %
Razem	13 936	83,60 %	20 636	84	20 038	85,56 %

Rok: 2006**Choroba: Wścieklizna****Gatunek zwierząt/kategoria: Lisy wolno żyjące**

Opis użytych testów serologicznych: badanie serologiczne – test seroneutralizacji - RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis użytych testów mikrobiologicznych i wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych użytych testów: szlify kości zuchwy – badanie na obecność markera (tetracyklin).

Region	Badania serologiczne: RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	14 155	82,12%	23 257	43	20 572	87,17%
Razem	14 155	82,12%	23 257	43	20 572	87,17%

Rok: 2007 **Choroba: Wścieklizna** **Gatunek zwierząt/kategoria: Lisy wolno żyjące**

Opis użytych testów serologicznych: badanie serologiczne – test seroneutralizacji - RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis użytych testów mikrobiologicznych i wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych użytych testów: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (tetracyklin).

Region	Badania serologiczne: RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	11 916*	81,02%	22 055	42	15 311*	84,06%
Razem	11 916*	81,02%	22 055	42	15 311*	84,06%

* na podstawie wstępnych wyników badań

6.2. Dane o przypadkach (jedna tabela/rok/chorobę/gatunek)

Rok: 2003 Choroba: Wścieklizna Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	235
Razem	235

Rok: 2003 Choroba: Wścieklizna Gatunek zwierząt: Inne gatunki wrażliwe

Region	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	156
Razem	156

Rok: 2004 Choroba: Wścieklizna Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	86
Razem	86

Choroba: Wścieklizna Gatunek zwierząt: Inne gatunki wrażliwe

Region	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	50
Razem	50

Rok: 2004**Choroba: Wścieklizna Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**

Region	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	84
Razem	84

Rok: 2005**Choroba: Wścieklizna Gatunek zwierząt: Inne gatunki wrażliwe**

Region	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	54
Razem	54

Rok: 2005

Rok: 2006**Choroba: Wścieklizna****Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**

Region	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	43
Razem	43

Rok: 2006**Choroba: Wścieklizna****Gatunek zwierząt: Inne gatunki wrażliwe**

Region	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	39
Razem	39

Rok: 2007**Choroba: Wścieklizna****Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**

Region	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	42
Razem	42

Rok: 2007**Choroba: Wścieklizna****Gatunek zwierząt: Inne gatunki wrażliwe**

Region	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	28
Razem	28

6.3. Dane o programach szczepień lub leczenia**Rok: 2002 Choroba: Wścieklizna Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**

Region	Całkowita liczba stad	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia				Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
			Liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek produktu leczniczego		
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	-	-	10 593 688	-	-
Razem	-	-	-	-	-	10 593 688	-	-

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**Choroba: Wścieklizna****Rok: 2003**

Region	Całkowita liczba stad	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
			Liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek produktu leczniczego	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych		
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	-	-	11 271 760	-	-	
Razem	-	-	-	-	-	11 271 760	-	-	

Rok: 2004 Choroba: Wścieklizna Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita liczba stad	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
			Liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek produktu leczniczego	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek produktu leczniczego		
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	-	-	-	11 269 876	-	-
Razem	-	-	-	-	-	-	11 269 876	-	-

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**Choroba: Wścieklizna****Rok: 2005**

Region	Całkowita liczba stad	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					
			Liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad zaszczipionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczipionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek produktu leczniczego	Liczba dorosłych zwierząt zaszczipionych	Liczba młodych zwierząt zaszczipionych
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	-	-	11 271 760	-	-
Razem	-	-	-	-	-	11 271 760	-	-

Rok: 2006 **Choroba: Wścieklizna** **Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**

Region	Całkowita liczba stad	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
			Liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek produktu leczniczego	Liczba wyłożonych dawek		
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	-	-	-	12 906 008	-	-
Razem	-	-	-	-	-	-	12 906 008	-	-

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**Choroba: Wścieklizna****Rok: 2007**

Region	Całkowita liczba stad	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					
			Liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek produktu leczniczego	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	-	-	11 734 469	-	-
Razem	-	-	-	-	-	11 734 469	-	-

Rok: 2008**Choroba: Wścieklizna****Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**

Region	Całkowita liczba stad	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
			Liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych		
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	-	-	11 714 073	-	-	
Razem	-	-	-	-	-	11 714 073	-	-	

Rok: 2009**Choroba: Wścieklizna****Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**

Opis stosowanych szczepień, działań terapeutycznych lub innych: Wiosenna i jesienna akcja szczepień w 2009 r. obejmie całe terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (281 041,90 km² – powierzchnia objęta szczepieniem). Obie akcje będą prowadzone na tych samych zasadach, co w latach poprzednich. Planuje się wyłożenie, co najmniej 20 dawek szczepionki na 1 km² powierzchni. W sumie zostanie zastosowanych 11 269 876 dawek szczepionki.

Region	Całkowita liczba stad zwierząt	Całkowita liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Informacja o programach szczepień lub leczenia					Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
			Liczba stad zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek produktu leczniczego	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych	
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	-	11 269 876	-	-	
Razem	-	-	-	-	11 269 876	-	-	

6.4. Dane o zwierzętach wolno żyjących

6.4.1. Szacunki liczebności populacji zwierząt wolno żyjących

Rok: 2003 Metoda obliczania populacji^(a): statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt wolno żyjących			
	Gatunek: Lis wolno żyjący	Gatunek: Sarna	Gatunek: Jeleń	Gatunek: Dzik
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	184 800	652 600	130 200	163 300
Razem	184 800	652 600	130 200	163 300

(a) Za standardową metodę szacowania uważa się liczenie oddzielonej zwierzyny. Jeśli zastosowano inną metodę, należy ją opisać.

Rok: 2004 **Metoda obliczania populacji^(a):** statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt wolno żyjących			
	Gatunek: Lis wolno żyjący	Gatunek: Sarna	Gatunek: Jeleń	Gatunek: Dzik
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	187 200	667 600	133 400	160 500
Razem	187 200	667 600	133 400	160 500

(a) Za standardową metodę szacowania uważa się liczenie oddzielonej zwierzyny. Jeśli zastosowano inną metodę, należy ją opisać.

Rok: 2005 **Metoda obliczania populacji^(a):** statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt wolno żyjących			
	Gatunek: Lis wolno żyjący	Gatunek: Sarna	Gatunek: Jeleń	Gatunek: Dzik
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	186 737	620 980	109 960	152 393
Razem	186 737	620 980	109 960	152 393

(a) Za standardową metodę szacowania uważa się liczenie oddzielonej zwierzyny. Jeśli zastosowano inną metodę, należy ją opisać.

Rok: 2006 **Metoda obliczania populacji^(a):** statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt wolno żyjących			
	Gatunek: Lis wolno żyjący	Gatunek: Sarna	Gatunek: Jeleń	Gatunek: Dzik
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	204 064	635 215	115 748	156 043
Razem	204 064	635 215	115 748	156 043

(a) Za standardową metodę szacowania uważa się liczenie odstrzelonej zwierzyny. Jeśli zastosowano inną metodę, należy ją opisać.

Rok: 2007 **Metoda obliczania populacji^(a):** statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt wolno żyjących			
	Gatunek: Lis wolno żyjący	Gatunek: Sarna	Gatunek: Jeleń	Gatunek: Dzik
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	202 740	646 006	123 038	159 268
Razem	202 740	646 006	123 038	159 268

(a) Za standardową metodę szacowania uważa się liczenie odstrzelonej zwierzyny. Jeśli zastosowano inną metodę, należy ją opisać.

6.4.2. Monitoring zwierząt wolno żyjących (jedna tabela/rok/chorobę/gatunek)

Rok: 2003

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Opis użytych testów serologicznych: badanie serologiczne – test RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis użytych testów mikrobiologicznych i wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych testów użytych: szlifcy kości zuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracykliny).

Region	Badania serologiczne		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	16 587*	92,55%	18 366	235	16 587*	78,43%
Razem	16 587*	92,55%	18 366	235	16 587*	78,43%

*liczba próbek wysłanych do badań

Rok: 2004

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Opis użytych testów serologicznych: badanie serologiczne – test RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis użytych testów mikrobiologicznych i wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych testów użytych: szlify kości zuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracykliny).

Region	Badania serologiczne		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC (%)	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	16 551*	93,99 %	17 831	86	17 831*	82,50 %
Razem	16 551*	93,99 %	17 831	86	17 831*	82,50 %

* liczba próbek wysłanych do badań

Rok: 2005 **Choroba: Wścieklizna** **Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**

Opis użytych testów serologicznych: badanie serologiczne – test RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis użytych testów mikrobiologicznych i wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych testów użytych: szlify kości zuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracykliny).

Region	Badania serologiczne - RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC (%)	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	13 939*	83,60 %	20 636	84	20 038	85,56 %
Razem	13 939*	83,60 %	20 636	84	20 038	85,56 %

* na podstawie wstępnych wyników badań

Rok: 2006 **Choroba: Wścieklizna** **Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**

Opis użytych testów serologicznych: badanie serologiczne – test RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis użytych testów mikrobiologicznych i wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych testów użytych: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracykliny).

Region	Badania serologiczne - RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC (%)	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	14 155*	82,12%	23 257	43	20 572	87,17%
Razem	14 155*	82,12%	23 257	43	20 572	87,17%

* na podstawie wstępnych wyników badań

Rok: 2007 **Choroba: Wścieklizna** **Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**

Opis użytych testów serologicznych: badanie serologiczne – test RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis użytych testów mikrobiologicznych i wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych testów użytych: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracykliny).

Region	Badania serologiczne - RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC (%)	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	15 272*	80,21%	22 055	42	23 310*	83,17%
Razem	11 916*	81,02%	22 055	42	15 311*	84,06%

* na podstawie wstępnych wyników badań

6.4.3. Dane na temat szczepienia lub leczenia zwierząt wolno żyjących

Rok: 2009 **Choroba: Wścieklizna** **Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**

Opis programu szczepień, leczenia lub innego schematu

Na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie, szczepienia ochronne lisów wolno żyjących przeprowadza wojewódzki lekarz weterynarii. Zgodnie z ww. rozporządzeniem szczepionka jest rozrzucana z samolotu lub wykładana ręcznie dwa razy w roku kalendarzowym na obszarach lasów oraz we wszystkich miejscach bytowania lisów wolno żyjących. Szczepionka może być podana raz w roku, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono przypadków wystąpienia wścieklizny w okresie dwóch kolejnych lat. Natomiast,

szczepeń ochronnych nie przeprowadza się, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono wścieklizny w okresie trzech kolejnych lat.

Liczba dawek szczepionki zależy od stopnia zalesienia i ukształtowania terenu, populacji zwierząt dzikich oraz przyjętego sposobu podania szczepionki, ale nie powinna być mniejsza niż 20 dawek na 1 km² powierzchni.

Region	km ²	Program szczepienia lub leczenia		
		Liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego, która zostanie wyłożona lub podana	Liczba akcji	Całkowita liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego, która zostanie wyłożona lub podana
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	312 678* (281 042)**	11 269 876	2 (wiosenna i jesienna)	11 269 876

* całkowita powierzchnia Rzeczypospolitej Polskiej

** powierzchnia objęta szczepieniem

7. Cele

7.1. Cele związane z badaniami laboratoryjnymi

7.1.1. Cele związane z badaniami laboratoryjnymi

7.1.1.1. Liczba i rodzaj badań

Choroba: Wścieklizna Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Rodzaj badania	Populacja docelowa	Rodzaj próbki	Cel	Liczba planowanych badań
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	RFFIT	Lisy wolno żyjące	surowica	Kontrola szczepień, monitoring akcji	21 393
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Test na obecność markera (TC)	Lisy wolno żyjące	zuchwa	Kontrola szczepień, monitoring akcji	21 393
Razem					42 786

7.1.1.2. Plany testów:

Badania monitoringowe (RFFIT, TC) wykonywane w celu określenia efektywności doustnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie, przeprowadza się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt. Zgodnie z tym rozporządzeniem w celu kontroli wścieklizny pobiera się do badań tkankę mózgową, surowicę i zuchwę od 8 lisów odstrzelonych na każde 100 km² obszaru, na którym lisy zostały objęte szczepieniem ochronnym przeciwko wściekliznie.

Województwo	Catkowita powierzchnia województwa – km ²	Powierzchnia objęta programem szczepień – km ²	Catkowita powierzchnia bytowania lisów wolno żyjących na terenie województwa, z którego lisy powinny zostać odstrzelone i dostarczone do badań monitoringowych	Liczba lisów, która powinna zostać odstrzelona w ramach programu monitoringu, w danym roku – 8 lisów /100km ²
1	2	3	4	5 = (4 x 8/100)
dolnośląskie	19 948,00	15 958,00	15 958,00	1 277
kujawsko-pomorskie	17 970,00	16 533,40	16 132,28	1 291
lubelskie	25 115,00	22 604,00	22 604,00	1 808
lubuskie	13 988,00	13 054,00	12 108,00	969
łódzkie	18 219,00	16 970,00	16 970,00	1 358
małopolskie	15 152,00	15 145,00	15 145,00	1 212
mazowieckie	35 579,00	32 717,00	32 717,00	2 617
opolskie	9 412,00	8 000,00	8 000,00	640
podkarpackie	17 926,00	16 133,00	14 726,21	1 178
podlaskie	20 180,00	18 162,00	18 162,00	1 453
pomorskie	18 293,00	18 293,00	11 374,85	910
śląskie	12 294,00	10 130,50	10 042,00	803
świętokrzyskie	11 672,00	10 500,00	10 500,00	840
warmińsko-mazurskie	24 203,00	21 483,00	21 483,00	1 719
wielkopolskie	29 825,60	25 359,00	25 359,00	2 029
zachodniopomorskie	22 901,48	20 000,00	16 135,80	1 291
RAZEM	312 678,08	281 041,90	267 417,14	21 393

7.2. Cele szczepienia lub leczenia zwierząt dziko żyjących

Są zawarte w ust. 6.4.3.

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita liczba stad objętych programem szczepień lub poddanych leczeniu	Całkowita liczba zwierząt objętych programem szczepień lub poddanych leczeniu	Cele programu szczepień lub leczenia					
			Liczba stad objętych programem szczepień lub poddanych leczeniu	Liczba stad zaszczerpiowanych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczerpiowanych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek produktu leczniczego	Liczba dorosłych zwierząt zaszczerpiowanych	Liczba młodych zwierząt zaszczerpiowanych
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	-	-	11 269 876	-	-
Razem	-	-	-	-	-	11 269 876	-	-

Choroba: Wścieklizna**Gatunek zwierzęcia: Lisy wolno żyjące**

Region	km ²	Cele programu szczepienia lub leczenia		
		Liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego planowana do wyłożenia lub podania w ramach akcji	Planowana liczba akcji	Całkowita liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego planowana do wyłożenia lub podania
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	312 678* (281 042)**	5 634 938	2 (wiosenna i jesienna)	11 269 876
Razem	312 678* (281 042)**	5 634 938	2 (wiosenna i jesienna)	11 269 876

* całkowita powierzchnia Rzeczypospolitej Polskiej

** powierzchnia objęta programem szczepień

8. Szczegółowa analiza kosztów programu¹⁰

Koszty związane z	Wyszczególnienie	Liczba jednostek	Koszt jednostkowy w zł	Kwota całkowita w zł*	Wniosek o dofinansowanie z funduszy Wspólnoty (tak/nie)
1. Badania laboratoryjne					
1.1. Koszty badań					
	Test: RFFIT	21 393	93,40	1 998 106,20	nie
	Test: TC	21 393	77,70	1 662 236,10	nie
	Test: różnicowanie szczepów wirusa wścieklizny	42	150,00	6 300,00	tak
	Test: jakość szczepionki (kontrola serii)	32	233,61	7 475,52	tak
1.2 Koszty pobierania próbek	Dostarczenie lisów do badań	21 393	25,00	534 825,00	nie
	RAZEM			4 208 942,82	
2. Szczepienie					
2.1. Zakup szczepionki					
		11 357 906	1,83	20 784 967,98	tak
2.2. Koszty zastosowania					
		11 357 906	0,98	11 130 747,88	tak
	RAZEM			31 915 715,86	tak
	RAZEM			36 124 658,68	tak

¹⁰ Nie wlicza się kosztów stałych. Wszystkie wartości podane bez VAT.

Koszt jednostkowy zakupu 1 dawki szczepionki = 1,83 zł / 3,5725 zł = 0,51 euro;

Koszt jednostkowy zastosowania 1 dawki szczepionki = 0,98 zł / 3,5725 zł = 0,27 euro

1 euro = 3,5725 zł

* są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków zaplanowanych na zwalczanie chorób zakaźnych przewidzianych w ustawie budżetowej na rok 2009

I - IV 2003

Okres sprawozdawczy(kwartał/rok):

Polska(POL)

Kraj:

Przypadki wścieklizny

Obszar	Przypadki wścieklizny										Zwierzęta wolno żyjące													
	Zwierzęta domowe					inne					Zwierzęta domowe					inne								
	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdomy pies	inne	lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne fasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jelen	daniel	inne	nietoperz	
Województwo																								
dolnośląskie		1								12	3			1										
kujawsko-pomorskie	1		1							7	1													
lubelskie	3	7								25	1				3									
lubuskie										1														
łódzkie																								
małopolskie		2								5					1									2
mazowieckie										2														
opolskie																								
podkarpackie	1	4								13					2									
podlaskie	2		14							19	5													
pomorskie			1							2	1													
śląskie															1									
świętokrzyskie	1	1								4	1													
warmińsko-mazurskie	2	4	10							23	22			1	3	2			2				1	
wielkopolskie	9	10								120	20			2	1				1					3
zachodniopomorskie																								1
Razem	19	29	26	0						233	54			4	11	2		3				1	6	

Zwierzęta domowe	74
Zwierzęta wolno żyjące	314
RAZEM	388

Przypadki wścieklizny Kraj: **Polska(POL)** Okres sprawozdawczy(kwartał/rok): **I - IV 2004**

Obszar	Przypadki wścieklizny										Zwierzęta wolno żyjące														
	Zwierzęta domowe																								
	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdomy pies	inne		lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jeleń	daniel	inne	netoperz	
Województwo																									
dolnośląskie											3	1													1
kujawsko-pomorskie										3	1														
lubelskie		5								19						2									
lubuskie										3															
łódzkie																									
małopolskie																									
mazowieckie		1																							4
opolskie										4															1
podkarpackie	2	2								4			1												
podlaskie			2							3	1														
pomorskie										4															
śląskie																									2
świętokrzyskie										2															
warmińsko-mazurskie	2	1	6							12	3														
wielkopolskie		1								31	5				1					1					2
zachodniopomorskie										1															
Razem	4	10	8	0						86	13		1	1	1	2			1						10

Zwierzęta domowe	22
Zwierzęta wolno żyjące	114
RAZEM	136

Przypadki wścieklizny Kraj: Polska(POL) Okres sprawozdawczy(kwartal/rok): I - IV 2005

Obszar	Przypadki wścieklizny										Zwierzęta wolno żyjące														
	Zwierzęta domowe																								
	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdomy pies	inne		lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jeleń	daniel	inne	netoperz	
Województwo																									
dolnośląskie											2				1										
kujawsko-pomorskie											2					1									
lubelskie																									
lubuskie	1																								
łódzkie																									2
małopolskie																									
mazowieckie																									
opolskie		2									7	1			1										
podkarpackie	1	2									15														
podlaskie											1														
pomorskie																									
śląskie																									
świętokrzyskie											1														
warmińsko-mazurskie	2	3	23	1							39	8												2	
wielkopolskie	1										17	1			1										
zachodniopomorskie																									
Razem	5	7	23	1						84	10		0	3	1					0				4	

Zwierzęta domowe	36
Zwierzęta wolno żyjące	102
RAZEM	138

Przypadki wścieklizny	Kraj: Polska(POL)	Okres sprawozdawczy(kwartał/rok):	I - IV	2006
-----------------------	-------------------	-----------------------------------	--------	------

Obszar	Przypadki wścieklizny										Zwierzęta wolno żyjące														
	Zwierzęta domowe																								
	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdomy pies	inne		lis	jęnot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jeleń	daniel	inne	netoperz	
Województwo																									
dolnośląskie																									1
kujawsko-pomorskie																									
lubelskie											11	1													
lubuskie																									
łódzkie																									
małopolskie																									
mazowieckie																									1
opolskie		1									3														
podkarpackie			1								6														
podlaskie		1	6								7	1													
pomorskie																									
śląskie																									1
świętokrzyskie																									
warmińsko-mazurskie	1	4	2								10	13				1									
wielkopolskie	3										6														
zachodniopomorskie																									1
Razem	4	6	9	0	0	0	0	0	0	0	43	15	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	4

Zwierzęta domowe	19
Zwierzęta wolno żyjące	63
RAZEM	82

I - IV 2007

Okres sprawozdawczy(kwartał/rok):

Kraj: Polska(POL)

Przypadki wścieklizny

Obszar	Przypadki wścieklizny										Zwierzęta wolno żyjące													
	Zwierzęta domowe					Zwierzęta wolno żyjące					Zwierzęta wolno żyjące					Zwierzęta wolno żyjące								
	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdomy pies	inne	lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jeleń	daniel	inne	netoperz	
Województwo																								
dolnośląskie																								
kujawsko-pomorskie										6	2					1								
lubelskie																								
lubuskie																								
łódzkie																								
małopolskie																								
mazowieckie																								
opolskie										1														
podkarpackie		1								12														1
podlaskie	1		1							9	1													2
pomorskie																								
śląskie																								
świętokrzyskie										1														
warmińsko-mazurskie			2	5						7	4													
wielkopolskie	2	3								6				1	1									
zachodniopomorskie																								
Razem	3	6	6	0						42	7	0	0	1	1	1		0					3	

Zwierzęta domowe	15
Zwierzęta wolno żyjące	55
RAZEM	70

PROGRAM MAJĄCY NA CELU WYKRYCIE WYSTĘPOWANIA ZAKAŻEŃ WIRUSAMI WYWOŁUJĄCYMI
GRYPĘ PTAKÓW (AVIAN INFLUENZA) ORAZ POSZERZENIE WIEDZY NA TEMAT RYZYKA
WYSTĄPIENIA TEJ CHOROBY

1. Identyfikacja programu

Państwo członkowskie: **Rzeczpospolita Polska**

Choroba: **grypa ptaków**

2. Realizacja programu u drobiu

2.1. Cele, ogólne wymogi i kryteria nadzoru

2.1.1. Cele

Obowiązek prowadzenia nadzoru w celu wykrycia występowania zakażeń wirusami grypy ptaków podtypami H5 i H7 u różnych gatunków drobiu wynika z art. 4 dyrektywy Rady 2005/94/WE z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie wspólnotowych środków zwalczania grypy ptaków i uchylającej dyrektywę 92/40/EWG (Dz. Urz. UE L 10 z 14.01.2006, str. 16). Szczegółowe wytyczne w zakresie wdrażania tego nadzoru zostały określone w decyzji Komisji 2007/268/WE z dnia 13 kwietnia 2007 r. w sprawie wdrażania programów nadzoru nad ptasią grypą u drobiu i dzikiego ptactwa w państwach członkowskich i zmieniającej decyzję 2004/450/WE (Dz. Urz. UE L 115 z 03.05.2007, str. 3).

Ponadto program ma na celu wykonanie obowiązku określonego w § 12 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt (Dz. U. Nr 282, poz. 2813, z późn. zm.).

Nadzorem u drobiu objęto występowanie nisko zjadliwej grypy ptaków podtypów H5 lub H7.

Nadzór serologiczny nad nisko zjadliwą grypą ptaków podtypów H5 lub H7 u drobiu ma na celu:

- 1) wykrywanie bezobjawowych zakażeń nisko zjadliwą grypą ptaków podtypów H5 i H7, mając na uwadze wspomaganie systemów wczesnego wykrywania, a następnie zapobieganie możliwej mutacji tych wirusów w wysoce zjadliwą grypę ptaków;

- 2) wykrywanie zakażeń nisko zjadliwą grypą ptaków podtypów H5 i H7 u specjalnie wybranych populacji drobiu szczególnie narażonych na zakażenie z powodu systemu hodowli lub podatności konkretnych gatunków;
- 3) przyczynianie się do wykazania, że dane państwo, region, lub dane gospodarstwo mają status wolny od grypy ptaków, który podlega zgłoszeniu w ramach międzynarodowego obrotu handlowego zgodnie z zasadami OIE.

2.1.2. Ogólne wymogi i kryteria

1. Pobieranie próbek potrwa od dnia wejścia w życie rozporządzenia do dnia 31 grudnia 2009 r.
W odniesieniu do drobiu pobieranie próbek dla każdej kategorii drobiu obejmie okres odpowiadający okresom produkcyjnym.
2. Próbki do badań pobiera powiatowy lekarz weterynarii oraz przesyła je do Krajowego Laboratorium Referencyjnego ds. Grypy Ptaków w Państwowym Instytucie Weterynaryjnym – Państwowym Instytucie Badawczym (PIW-PIB) w Puławach.
3. Krajowe Laboratorium Referencyjne ds. Grypy Ptaków w PIW-PIB w Puławach przeprowadza badania próbek, a wyniki tych badań przekazuje właściwemu miejscowo powiatowemu lekarzowi weterynarii, Głównemu Lekarzowi Weterynarii oraz Wspólnotowemu Laboratorium Referencyjnemu ds. Grypy Ptaków.
4. Wykryte izolaty wirusów grypy ptaków Krajowe Laboratorium Referencyjne ds. Grypy Ptaków w PIW-PIB w Puławach przekazuje Wspólnotowemu Laboratorium Referencyjnemu ds. Grypy Ptaków zgodnie z prawodawstwem wspólnotowym, chyba że przyznane zostanie odstępstwo zgodnie z rozdziałem V ust. 4 podręcznika diagnostycznego ustanowionego w decyzji Komisji 2006/437/WE z dnia 4 sierpnia 2006 r. zatwierdzającej podręcznik diagnostyczny dotyczący grypy ptaków, przewidziany w dyrektywie Rady 2005/94/WE (Dz. Urz. UE L 231 z 31.08.2006, str. 1). Wirusy podtypu H5/H7 zostaną niezwłocznie przesłane i poddane standardowym charakterystykom (sekwencjonowanie nukleotydów/IVPI) zgodnie z podręcznikiem diagnostycznym.

2.2. Koncepcja i wdrożenie programu u drobiu

1. W gospodarstwach, gdzie stwierdzono pozytywne wyniki zostaną przeprowadzone badania retrospektywne, a wnioski z tych badań Krajowe Laboratorium Referencyjne ds. Grypy Ptaków w PIW-PIB w Puławach przedstawia Głównemu Lekarzowi Weterynarii, Komisji Europejskiej i Wspólnotowemu Laboratorium Referencyjnemu ds. Grypy Ptaków.
2. Dane dotyczące liczby próbek, które należy pobrać do badań na obszarze każdego z województw oraz w każdym gospodarstwie, określono w tabelach 1 - 6, na podstawie analizy ryzyka, przeprowadzonej zgodnie z lit. B załącznika I do decyzji Komisji 2007/268/WE. Gospodarstwa zajmujące się hodowlą zwierzyny łownej lub ptaków bezgrzebieniowych zostały również uwzględnione w programie.
W przypadku gdy w gospodarstwie znajduje się kilka kurników, odpowiednio zwiększa się liczbę próbek do badań serologicznych z takiego gospodarstwa i pobiera próbki co najmniej od pięciu ptaków z jednego kurnika.
Stada przyzagrodowe nie zostały uwzględnione w programie, z uwagi na bardzo wysoką liczbę tych stad w stosunku do liczby próbek planowanych do pobrania.
3. Na podstawie oceny ryzyka, podczas planowania pobierania próbek, na obszarze województwa, wojewódzki lekarz weterynarii uwzględnia następujące elementy:
 - 1) ukierunkowanie na rodzaje produkcji (np. chów na wybiegu) i specyficzne dla nich ryzyko oraz uwzględnienie innych czynników, takich jak zróżnicowany wiek, wykorzystanie wód powierzchniowych, stosunkowo dłuższy okres życia, obecność więcej niż jednego gatunku w gospodarstwie;
 - 2) uzgodnienie okresu pobierania próbek z produkcją sezonową, jednakże w niektórych przypadkach pobieranie próbek może być dostosowane do innych określonych na poziomie lokalnym okresów, w których obecność innych żywicieli drobiowych w danym gospodarstwie mogłaby stwarzać większe ryzyko wprowadzenia choroby.
4. Próbki krwi do badań serologicznych od kaczek i gęsi powiatowy lekarz weterynarii pobiera, w miarę możliwości, od ptaków trzymanyh na wybiegach.

Dane dotyczące liczby próbek, które należy pobrać z gospodarstw hodujących drób, oprócz gospodarstw hodujących kaczki i gęsi, określono w tabelach 1 - 5.

Tabela 1.

Fermy kur niosek reprodukcyjnych

Kod NUTS(2) ^{*(b)}	Łączna liczba gospodarstw ^(c)	Łączna liczba gospodarstw, z których należy pobrać próbki	Szacunkowa liczba próbek na gospodarstwo	Szacunkowa łączna liczba wykonanych testów według danej metody	Metody badania laboratoryjnego
PL11	28	3	10	60	HI (H5/H7)
PL12	133	13	10	260	HI (H5/H7)
PL21	17	2	10	40	HI (H5/H7)
PL22	41	5	10	100	HI (H5/H7)
PL31	12	2	10	40	HI (H5/H7)
PL32	9	1	10	20	HI (H5/H7)
PL33	15	2	10	40	HI (H5/H7)
PL34	34	4	10	80	HI (H5/H7)
PL41	73	8	10	160	HI (H5/H7)
PL42	66	7	10	140	HI (H5/H7)
PL43	8	1	10	20	HI (H5/H7)
PL51	44	5	10	100	HI (H5/H7)
PL52	9	1	10	20	HI (H5/H7)
PL61	25	3	10	60	HI (H5/H7)
PL62	9	1	10	20	HI (H5/H7)
PL63	23	2	10	40	HI (H5/H7)
SUMA	546	60		1200	

Tabela 2.

Fermy kur niosek towarowych

Kod NUTS(2) ^{*(b)}	Łączna liczba gospodarstw ^(c)	Łączna liczba gospodarstw, z których należy pobrać próbki	Szacunkowa liczba próbek na gospodarstwo	Szacunkowa łączna liczba wykonanych testów według danej metody	Metody badania laboratoryjnego
PL11	51	3	10	60	HI (H5/H7)
PL12	185	9	10	180	HI (H5/H7)
PL21	90	5	10	100	HI (H5/H7)
PL22	120	7	10	140	HI (H5/H7)
PL31	38	2	10	40	HI (H5/H7)
PL32	33	2	10	40	HI (H5/H7)
PL33	28	2	10	40	HI (H5/H7)
PL34	26	2	10	40	HI (H5/H7)
PL41	173	9	10	180	HI (H5/H7)
PL42	33	2	10	40	HI (H5/H7)
PL43	42	2	10	40	HI (H5/H7)
PL51	129	7	10	140	HI (H5/H7)
PL52	21	1	10	20	HI (H5/H7)
PL61	43	2	10	40	HI (H5/H7)
PL62	30	2	10	40	HI (H5/H7)
PL63	61	3	10	60	HI (H5/H7)
SUMA	1103	60		1200	

Tabela 3.

Fermy indyków

Kod NUTS(2) ^{*(b)}	Łączna liczba gospodarstw ^(c)	Łączna liczba gospodarstw, z których należy pobrać próbki	Szacunkowa liczba próbek na gospodarstwo	Szacunkowa łączna liczba wykonanych testów według danej metody	Metody badania laboratoryjnego
PL11	21	2	10	40	HI (H5/H7)
PL12	60	4	10	80	HI (H5/H7)
PL21	6	1	10	20	HI (H5/H7)
PL22	7	1	10	20	HI (H5/H7)
PL31	32	2	10	40	HI (H5/H7)
PL32	9	1	10	20	HI (H5/H7)
PL33	3	1	10	20	HI (H5/H7)
PL34	18	2	10	40	HI (H5/H7)
PL41	82	6	10	120	HI (H5/H7)
PL42	25	2	10	40	HI (H5/H7)
PL43	103	7	10	140	HI (H5/H7)
PL51	49	3	10	60	HI (H5/H7)
PL52	9	1	10	20	HI (H5/H7)
PL61	27	2	10	40	HI (H5/H7)
PL62	367	23	10	460	HI (H5/H7)
PL63	12	2	10	40	HI (H5/H7)
SUMA	820	60		1200	

Tabela 4.

Fermy strusi

Kod NUTS(2) ^{*(b)}	Łączna liczba gospodarstw ^(c)	Łączna liczba gospodarstw, z których należy pobrać próbki	Szacunkowa liczba próbek na gospodarstwo	Szacunkowa łączna liczba wykonanych testów według danej metody	Metody badania laboratoryjnego
PL11	9	3	5	30	HI (H5/H7)
PL12	24	7	5	70	HI (H5/H7)
PL21	7	2	5	20	HI (H5/H7)
PL22	15	4	5	40	HI (H5/H7)
PL31	10	3	5	30	HI (H5/H7)

PL32	3	1	5	10	HI (H5/H7)
PL33	3	1	5	10	HI (H5/H7)
PL34	10	3	5	30	HI (H5/H7)
PL41	41	12	5	120	HI (H5/H7)
PL42	10	3	5	30	HI (H5/H7)
PL43	15	4	5	40	HI (H5/H7)
PL51	7	2	5	20	HI (H5/H7)
PL52	4	1	5	10	HI (H5/H7)
PL61	12	3	5	30	HI (H5/H7)
PL62	8	2	5	20	HI (H5/H7)
PL63	6	2	5	20	HI (H5/H7)
SUMA	184	53		530	

Tabela 5.

Fermy ptaków łownych

Kod NUTS(2) ^{*(b)}	Łączna liczba gospodarstw ^(c)	Łączna liczba gospodarstw, z których należy pobrać próbki	Szacunkowa liczba próbek na gospodarstwo	Szacunkowa łączna liczba wykonanych testów według danej metody	Metody badania laboratoryjnego
PL11	4	3	10	60	HI (H5/H7)
PL12	5	4	10	80	HI (H5/H7)
PL21	2	2	10	40	HI (H5/H7)
PL22	3	2	10	40	HI (H5/H7)
PL31	3	2	10	40	HI (H5/H7)
PL32	0	0	10	0	HI (H5/H7)
PL33	2	1	10	20	HI (H5/H7)
PL34	1	1	10	20	HI (H5/H7)
PL41	7	5	10	100	HI (H5/H7)

PL42	0	0	0	0	HI (H5/H7)
PL43	14	11	10	220	HI (H5/H7)
PL51	1	1	10	20	HI (H5/H7)
PL52	3	2	10	40	HI (H5/H7)
PL61	8	6	10	120	HI (H5/H7)
PL62	0	0	0	0	HI (H5/H7)
PL63	2	2	10	40	HI (H5/H7)
SUMA	55	42		840	

Dane dotyczące liczby próbek, które należy pobrać z gospodarstw hodujących kaczki i gęsi, określono w tabeli 6.

Tabela 6.

Kod NUTS(2) ^{*(b)}	Łączna liczba gospodarstw hodujących kaczki i gęsi	Łączna liczba gospodarstw hodujących kaczki i gęsi, z których należy pobrać próbki	Liczba próbek na gospodarstwo	Łączna liczba wykonanych testów według danej metody	Metody badania laboratoryjnego
PL11	167	11	40	880	HI (H5/H7)
PL12	90	6	40	480	HI (H5/H7)
PL21	12	2	40	160	HI (H5/H7)
PL22	11	2	40	160	HI (H5/H7)
PL31	208	12	40	960	HI (H5/H7)
PL32	47	3	40	240	HI (H5/H7)
PL33	56	4	40	320	HI (H5/H7)
PL34	99	6	40	480	HI (H5/H7)
PL41	434	24	40	1920	HI (H5/H7)
PL42	22	1	40	80	HI (H5/H7)
PL43	59	4	40	320	HI (H5/H7)

PL51	27	2	40	160	HI (H5/H7)
PL52	7	1	40	80	HI (H5/H7)
PL61	94	6	40	480	HI (H5/H7)
PL62	63	4	40	320	HI (H5/H7)
PL63	20	2	40	160	HI (H5/H7)
SUMA	1416	90		7200	

Objaśnienia do tabel 1-6:

* kod NUTS(2) – ang. Nomenclature of Units for Territorial Statistics- standard geokodowania przyjęty w Unii Europejskiej na potrzeby identyfikowania statystycznych jednostek terytorialnych, gdzie poszczególne kody oznaczają odpowiednio: PL51-woj. dolnośląskie, PL61-woj. kujawsko-pomorskie, PL31-woj. lubelskie, PL43-woj. lubuskie, PL11-woj. łódzkie, PL21-woj. małopolskie, PL12-woj. mazowieckie, PL52-woj. opolskie, PL32- woj. podkarpackie, PL34-woj. podlaskie, PL63-woj. pomorskie, PL22-woj. śląskie, PL33-woj. świętokrzyskie, PL62- woj. warmińsko-mazurskie, PL41- woj. wielkopolskie, PL42-woj. zachodniopomorskie.

(b) Położenie gospodarstwa pochodzenia. Jeżeli nie można użyć kodu NUTS(2) należy określić położenie w stopniach długości i szerokości geograficznej.

(c) Łączna liczba gospodarstw jednej kategorii drobiu w danym regionie NUTS(2).

2.3. Opis zastosowanych badań laboratoryjnych

1. Procedury pobierania próbek oraz badania laboratoryjne zostaną przeprowadzone zgodnie z podręcznikiem diagnostycznym dotyczącym grypy ptaków (decyzja Komisji 2006/437/WE z dnia 4 sierpnia 2006 r. zatwierdzająca podręcznik diagnostyczny dotyczący grypy ptaków, przewidziany w dyrektywie Rady 2005/94/WE) ustanawiającym procedury diagnostyczne mające na celu potwierdzenie choroby oraz rozpoznanie różnicowe grypy ptaków (łącznie z badaniem surowicy z kaczek i gęsi poprzez test hamowania hemaglutynacji HI). Badania w kierunku grypy ptaków przeprowadzone zostaną w Krajowym Laboratorium Referencyjnym ds. Grypy Ptaków w PIW - PIB w Puławach.
2. Wszystkie pozytywne wyniki serologiczne zostaną potwierdzone w Krajowym Laboratorium Referencyjnym ds. Grypy Ptaków w PIW - PIB w Puławach metodą hamowania hemaglutynacji, z użyciem wyznaczonych szczepów dostarczonych przez Wspólnotowe Laboratorium Referencyjne ds. Grypy Ptaków, przy czym wykonuje się:
 - 1) dla H5:
 - a) wstępne badanie z użyciem Ostrich/Denmark/72420/96 (H5N2),
 - b) badanie wszystkich próbek pozytywnych za pomocą Duck/Denmark/64650/03 (H5N7) celem wyeliminowania wpływu krzyżowej reakcji przeciwciała N2;

2) dla H7:

a) wstępne badanie z użyciem szczepu Turkey/England/647/77 (H7N7),

b) badanie wszystkich próbek pozytywnych za pomocą African Starling/983/79 (H7N1) celem wyeliminowania wpływu krzyżowej reakcji przeciwciała N7.

3. Realizacja programu w zakresie dzikiego ptactwa

- **Cele, ogólne wymogi i kryteria nadzoru**

3.1.1. Cele

Obowiązek prowadzenia nadzoru w celu poszerzenia wiedzy na temat zagrożeń pochodzących od dzikich ptaków związanych z wszelkimi występującymi u ptaków wirusami grypy ptaków pochodzącymi od ptaków wynika z art. 4 dyrektywy Rady 2005/94/WE z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie wspólnotowych środków zwalczania grypy ptaków i uchylającej dyrektywę 92/40/EWG. Szczegółowe wytyczne w zakresie wdrażania tego nadzoru zostały określone w decyzji Komisji 2007/268/WE z dnia 13 kwietnia 2007 r. w sprawie wdrażania programów nadzoru nad ptasią grypą u drobiu i dzikiego ptactwa w państwach członkowskich i zmieniającej decyzję 2004/450/WE.

Ponadto, program ma na celu wykonanie obowiązku określonego w § 12 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt.

Nadzorem u dzikiego ptactwa objęto występowanie wirusów wysoce zjadliwej grypy ptaków oraz nisko zjadliwej grypy ptaków.

Nadzór wirusologiczny nad grypą ptaków u dzikiego ptactwa służy określeniu ryzyka wprowadzenia wirusów grypy ptaków (nisko i wysoce zjadliwej) do drobiu domowego, przez:

- 1) zapewnienie wczesnego wykrywania wysoce zjadliwej grypy ptaków podtypu H5N1, dzięki badaniu wzrostu zachorowalności lub śmiertelności wśród dzikiego ptactwa;
- 2) zwiększenie nadzoru nad żywym i padłym dzikim ptactwem w przypadku wykrycia u niego wysoce zjadliwej grypy ptaków podtypu H5N1;
- 3) kontynuację „podstawowego” nadzoru nad różnymi gatunkami ptaków wędrownych żyjących na wolności, jako części ciągłego monitorowania wirusów nisko zjadliwej grypy ptaków. Próbki pobiera się głównie od ptactwa z rzędu

blaszkodziobych (ptactwo wodne) i siewkowych (ptactwo brzegowe i mewy), aby ocenić czy są one nosicielami wirusa nisko zjadliwej grypy ptaków podtypu H5 i H7 (badanie to również wykryłoby, jeżeli występują, wirusy wysoce zjadliwej grypy ptaków podtypu H5N1 i inne wirusy wysoce zjadliwej grypy ptaków). Badaniu należy poddać zwłaszcza gatunki o podwyższonym ryzyku związanym z grypą ptaków, wymienione w tabeli 8 przedstawionej w ust. 3.4.

Do badań nad grypą ptaków u dzikiego ptactwa nie stosuje się nadzoru serologicznego, ponieważ przy pomocy metod serologicznych nie można rozróżnić wysoce i nisko zjadliwych szczepów, a obecność przeciwciał nie umożliwia stwierdzenia, w jakim miejscu dzikie ptactwo mogło się zarazić. Nadzór serologiczny może być jednak ważny podczas badania, u jakich gatunków ptaków osiadłych lub wędrownych występowanie wirusów H5/H7 jest lub było rozpowszechnione (lub endemiczne).

3.1.2. Ogólne wymogi i kryteria

1. Pobieranie próbek potrwa od dnia wejścia w życie rozporządzenia do dnia 31 grudnia 2009 r.
2. Próbkę do badań pobiera powiatowy lekarz weterynarii oraz przesyła je do Krajowego Laboratorium Referencyjnego ds. Grypy Ptaków w PIW-PIB w Puławach.
3. Krajowe Laboratorium Referencyjne ds. Grypy Ptaków w PIW-PIB w Puławach przeprowadza badania próbek, a wyniki tych badań przekazuje właściwemu miejscowo powiatowemu lekarzowi weterynarii, Głównemu Lekarzowi Weterynarii oraz Wspólnotowemu Laboratorium Referencyjnemu ds. Grypy Ptaków.
4. Wykryte izolaty wirusów grypy ptaków występujące u dzikiego ptactwa Krajowe Laboratorium Referencyjne ds. Grypy Ptaków w PIW-PIB w Puławach przekazuje do Wspólnotowego Laboratorium Referencyjnego ds. Grypy Ptaków zgodnie z prawodawstwem wspólnotowym, chyba że przyznane zostanie odstępstwo zgodnie z rozdziałem V ust. 4 podręcznika diagnostycznego ustanowionego w decyzji Komisji 2006/437/WE z dnia 4 sierpnia 2006 r. zatwierdzającej podręcznik diagnostyczny dotyczący grypy ptaków, przewidziany w dyrektywie Rady 2005/94/WE. Wirusy podtypu H5/H7 zostaną niezwłocznie przesłane i poddane standardowym charakterystykom (sekwencjonowanie nukleotydów/IVPI) zgodnie z podręcznikiem diagnostycznym.

3.2. Koncepcja i wdrożenie programu u dzikiego ptactwa

3.2.1. W celu efektywnego sprawowania nadzoru, właściwego określenia gatunków ptaków i optymalizacji pobierania próbek organy Inspekcji Weterynaryjnej współpracują z epidemiologami oraz ornitologami i organami właściwymi do spraw ochrony przyrody, a także z instytucjami zajmującymi się ochroną lub obserwacją ptaków i ze stacjami obrączkowania.

Pobieranie próbek od żywych ptaków dzikich objętych ochroną gatunkową ścisłą lub częściową wymaga uzyskania zezwolenia Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska lub właściwego miejscowo Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska.

Przy wyborze badanych gatunków na obszarze powiatu powiatowy lekarz weterynarii uwzględnia sytuację pod względem dominacji gatunków oraz wielkości populacji ptaków. Podczas pobierania próbek uwzględnia się sezonowość i trasy wędrówek, główne siedliska, instynkt stadny i mieszanie się podczas przelotu, a także wyniki wcześniejszych programów nadzoru realizowanych w latach 2003-2007.

W odniesieniu do wysoce zjadliwej grypy ptaków H5N1 uwzględnia się wszystkie ww. czynniki, aby móc określić prawdopodobieństwo narażenia dzikiego ptactwa na zarażenie się od zakażonego drobiu i dzikich ptaków na obszarach wystąpienia tej choroby oraz prawdopodobieństwo kontaktu dzikiego ptactwa z drobiem domowym w wybiegowych systemach hodowli drobiu.

1. Nadzór bierny nad chorym i padłym dzikim ptactwem koncentruje się przede wszystkim na:

- 1) obszarach, na których występuje wzrost zachorowalności lub śmiertelności wśród dzikiego ptactwa;
- 2) obszarach w pobliżu morza, jezior i wód, gdzie znaleziono padłe ptaki, zwłaszcza jeżeli obszary te znajdują się w pobliżu ferm drobiu;
- 3) ptakach należących do gatunków o podwyższonym ryzyku związanym z gripą ptaków oraz na innym dzikim ptactwie żyjącym w ich bezpośrednim sąsiedztwie.

2. Nadzór czynny nad żywymi i klinicznie zdrowymi lub chorymi, zranionymi lub upolowanymi ptakami koncentruje się na:

- 1) ptakach wędrownych z rzędu blaszkodziobych (ptactwo wodne) i siewkowych (ptactwo brzegowe i mewy);

- 2) obszarach zidentyfikowanych pod względem występowania dużej liczby ptaków wędrownych, na których dochodzi do mieszania się różnych gatunków tych ptaków, zwłaszcza na obszarach w pobliżu ferm drobiu;
- 3) wyborze gatunków o podwyższonym ryzyku związanym z grypą ptaków.
3. Badania żywego i padłego dzikiego ptactwa na obszarach, gdzie wykryto przypadki H5N1 (nadzór czynny i bierny), koncentrują się na:
- 1) dzikim ptactwie w celu wykrycia nosicieli bezobjawowych;
 - 2) ptakach na obszarach, na których istnieją związki epidemiologiczne z wykrytymi przypadkami;
 - 3) ptakach, które mogą mieć bezpośredni kontakt z hodowlą drobiu (obszar zapowietrzony, obszar zagrożony i obszar B) i które mogą stanowić potencjalne źródło zakażenia.

Liczba próbek, które należy pobrać od dzikiego ptactwa, została określona w tabeli 7.

Tabela 7.

KOD NUTS (2) ^(a)	Dzikie ptaki, od których należy pobrać próbki	Liczba próbek, które należy pobrać w ramach czynnego nadzoru	Liczba próbek, które należy pobrać w ramach biernego nadzoru
PL11	gatunki dzikich ptaków o podwyższonym ryzyku związanym z grypą ptaków (zgodnie z wykazem)	30	300 z całego terytorium Rzeczypospolitej Polskiej
PL12		110	
PL21		30	
PL22		30	
PL31		40	
PL32		30	
PL33		30	
PL34		110	
PL41		80	
PL42		230	
PL43		230	
PL51		170	
PL52		50	
PL61		50	

PL62		150	
PL63		230	
SUMA		1600	co najmniej 300

(a) Odesłanie do miejsca znalezienia ptaków lub pobrania próbek. Jeżeli nie można użyć kodu NUTS 2 należy określić położenie w stopniach długości i szerokości geograficznej.

3.2.2. Procedury pobierania próbek

1. Do badań wirusologicznych pobiera się wymazy z jamy ustno-gardłowej i z kloaki od ptaków niewykazujących klinicznych objawów choroby żyjących na wolności. Jeśli z jakiegokolwiek powodu pobranie wymazów z kloaki od żywych ptaków jest niemożliwe, można je zastąpić zebranych próbkami świeżego kału. Niemniej należy zapewnić spójność pomiarową w przypadku miejsc mieszania się różnych gatunków ptaków.
2. W celu wyodrębnienia wirusa i wykrycia molekularnego (PCR) pobiera się próbki z kloaki i tchawicy lub jamy ustno-gardłowej, lub próbki tkanek (z mózgu, serca, płuc nerek i jelit) dzikich ptaków padłych lub odstrzelonych.
3. Należy zwrócić uwagę na przechowywanie i transport próbek. Wymazy są natychmiast schładzane lodem lub żelowymi wkładami chłodzącymi i dostarczane do laboratorium w jak najkrótszym czasie. próbki nie powinny być zamrażane, chyba że jest to bezwzględnie konieczne.

Jeżeli jest to możliwe, wymazy umieszcza się (zanurzone całkowicie) w płynie z antybiotykami lub specjalnym podłożu do transportu wirusów. Umieszczenie próbek w takim podłożu podczas transportu nie zastępuje schłodzenia.

Jeżeli nie ma takiego podłoża wymazy umieszcza się w pojemnikach i dostarcza się w postaci suchej.

Jeżeli niemożliwe jest szybkie przewiezienie do laboratorium przed upływem 48 godzin, w temperaturze 4°C, próbki niezwłocznie zamraża się, a następnie przewozi w suchym lodzie. Na przechowywanie i transport mogą wpływać różnorodne czynniki. Wybór sposobu postępowania dostosowuje się do zaistniałych okoliczności.

4. Pobieranie próbek przeprowadza się zgodnie z podręcznikiem diagnostycznym dotyczącym grypy ptaków (decyzja Komisji 2006/437/WE z dnia 4 sierpnia 2006 r. zatwierdzająca podręcznik diagnostyczny dotyczący grypy ptaków, przewidziany w dyrektywie Rady 2005/94/WE) ustanawiającym procedury diagnostyczne służące do stwierdzenia oraz rozpoznania różnicowego grypy ptaków.

3.3. Opis zastosowanych badań laboratoryjnych

1. Procedury pobierania próbek oraz badania laboratoryjne przeprowadza się zgodnie z podręcznikiem diagnostycznym dotyczącym grypy ptaków (decyzja Komisji 2006/437/WE z dnia 4 sierpnia 2006 r. zatwierdzająca podręcznik diagnostyczny dotyczący grypy ptaków, przewidziany w dyrektywie Rady 2005/94/WE) ustanawiającym procedury diagnostyczne służące do stwierdzenia oraz rozpoznania różnicowego grypy ptaków.
2. Wszystkie próbki pobrane podczas nadzorowania grypy ptaków u ptaków dzikich są możliwie najszybciej poddawane badaniu przy zastosowaniu technik molekularnych, jeżeli są dostępne i zgodnie z podręcznikiem diagnostycznym. Badania w kierunku grypy ptaków są przeprowadzone w Krajowym Laboratorium Referencyjnym ds. Grypy Ptaków w PIW-PIB w Puławach. Zaleca się wstępne badanie przesiewowe metodą PCR dla genu M z szybkim przeprowadzeniem badań próbek pozytywnych na identyfikację podtypu H5 i H7 (w terminie 2 tygodni); w przypadku pozytywnego wyniku badania jak najszybciej przeprowadza się analizę miejsca cięcia hemaglutyniny w celu ustalenia, czy mamy do czynienia z wirusem wysoce zjadliwej grypy ptaków, czy nisko zjadliwej grypy ptaków. Jeżeli zostanie potwierdzona obecność wysoce zjadliwej grypy ptaków podtyp H5, przeprowadza się dodatkowe badania na określenie podtypu N (nawet jeżeli w ten sposób można jedynie wykluczyć N1).
3. W laboratorium można pulować do pięciu próbek pobranych od tego samego gatunku ptaków, w tym samym miejscu i czasie, jeżeli jest zapewniona możliwość powtórnego zidentyfikowania i zbadania pojedynczych próbek w przypadku uzyskania pozytywnego wyniku.

3.4. Wykaz gatunków dzikiego ptactwa o podwyższonym ryzyku związanym z grypą ptaków¹⁾

Tabela 8.

Nazwa zwyczajowa	Nazwa naukowa
Łabędź czarnodzioby	Cygnus columbianus
Łabędź krzykliwy	Cygnus cygnus

Łabędź niemy	Cygnus olor
Gęsi	
Gęś krótkodzioba	Anser brachyrhynchus
Gęś zbożowa	Anser fabalis
Gęś białoczelna (europejska rasa)	Anser albifrons albifrons
Gęś mała	Anser erythropus
Gęś gęgawa	Anser anser
Bernikla białolica	Branta leucopsis
Bernikla obrożna	Branta bernicla
Bernikla rdzawoszyja	Branta ruficollis
Bernikla kanadyjska	Branta canadensis
Kaczki	
Świstun	Anas penelope
Cyraneczka	Anas crecca
Krzyżówka	Anas platyrhynchos
Rożeniec	Anas acuta
Cyranka	Anas querquedula
Płaskonos	Anas clypeata
Marmurka	Marmaronetta angustirostris
Helmiatka	Netta rufina
Głowienka	Aythya ferina
Czernica	Aythya fuligula
Ptaki brodzące	
Czajka	Vanellus vanellus

Siewka złota	Pluvialis apricaria
Rycyk	Limosa limosa
Batalion	Philomachus pugnax
Mewy	
Mewa śmieszka	Larus ridibundus
Mewa pospolita	Larus canus

^{*)} Wykaz nie jest wyczerpujący i służy jedynie wskazaniu gatunków wędrownych, które mogą stanowić wysokie ryzyko wprowadzenia grypy ptaków do Wspólnoty, na podstawie ich tras wędrówek obejmujących obszary, na których u dzikiego ptactwa lub drobiu wystąpiła wysoce zjadliwa grypa ptaków H5N1. Wykaz ten opracowano na podstawie opinii naukowej na temat ptaków wędrownych i ich prawdopodobnej roli w rozprzestrzenianiu wysoce zjadliwej grypy ptaków przyjętej dnia 12 maja 2006 r. przez panel ds. zdrowia i dobrostanu zwierząt Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA), a także na podstawie prac przeprowadzonych przez Komitet ORNIS i wykonawców usług zleconych przez Dyрекcyję Generalną ds. Środowiska Komisji Europejskiej. Aktualizacja tego wykazu jest możliwa po udostępnieniu wyników dalszych badań naukowych i na podstawie oceny ryzyka przeprowadzonej przez organy krajowe z uwzględnieniem konkretnej sytuacji ornitologicznej.

4. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie wysoce zjadliwej grypy ptaków u drobiu w ostatnich pięciu latach

4.1. Podejmowane działania w zakresie grypy ptaków

W 2007 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wykryto 9 ognisk wysoce zjadliwej grypy ptaków podtypu H5N1 u drobiu hodowlanego. W latach wcześniejszych choroba nie występowała u drobiu hodowlanego. Program nadzoru prowadzony w latach 2003-2007 obejmował fermy kur niosek reprodukcyjnych, kur niosek towarowych, indyków, gęsi i kaczek, strusi, ptaków łownych oraz ptaki dzikie. Próbkę były pobierane i badane przez cały rok.

4.1.1. Wyznaczenie organu centralnego odpowiedzialnego za nadzór i koordynację wdrażania programu

Organem centralnym odpowiedzialnym za nadzór nad wdrażaniem niniejszego programu realizowanego w 2009 r. jest Główny Lekarz Weterynarii. Na poziomie województw organami

odpowiedzialnymi za nadzór nad wdrażaniem programu są wojewódzcy lekarze weterynarii. Za właściwe pobieranie i przesyłanie próbek są odpowiedzialni powiatowi lekarze weterynarii.

4.1.2. Regulacje prawne w zakresie rejestracji gospodarstw

Zgodnie z art. 11 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt powiatowy lekarz weterynarii prowadzi rejestr podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną.

Rejestr ten zawiera w szczególności:

- 1) imię, nazwisko, miejsce zamieszkania i adres albo nazwę, siedzibę i adres podmiotu;
- 2) weterynaryjny numer identyfikacyjny, jeżeli został nadany;
- 3) określenie rodzaju i zakresu prowadzonej działalności nadzorowanej;
- 4) informacje o decyzjach administracyjnych wydanych w stosunku do podmiotu,
- 5) datę wpisu i wykreślenia z rejestru.

Powiatowy lekarz weterynarii przekazuje, za pośrednictwem wojewódzkiego lekarza weterynarii, Głównemu Lekarzowi Weterynarii dane zawarte w rejestrze, a także informacje o każdej zmianie stanu faktycznego lub prawnego ujawnionego w tym rejestrze.

Sposób prowadzenia rejestru przez powiatowego lekarza weterynarii określa rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 31 grudnia 2008 r. w sprawie rejestru podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną (Dz. U. z 2009 r. Nr 14, poz. 81).

Ponadto, powiatowy lekarz weterynarii rejestruje podmioty prowadzące produkcję podstawową. Obowiązek ten wynika z rozporządzenia (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiającego szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego (Dz. Urz. WE L 139 z 30.04.2004, str. 55, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 45, str. 14) oraz z ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. z 2006 r. Nr 17, poz. 127, z późn. zm.).

4.1.3. Regulacje prawne w zakresie przeprowadzania szczepień

Zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt grypa ptaków należy do chorób zakaźnych zwierząt podlegających zakazowi szczepień.

5. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie choroby u dzikiego ptactwa w ostatnich pięciu latach

5.1. Środki objęte programem nadzoru nad dzikim ptactwem

W 2006 r. wykryto 9 ognisk wysoce zjadliwej grypy ptaków u ptaków dzikich podtyp H5N1. W 2007 roku wykryto 1 ognisko choroby. W latach wcześniejszych wysoce zjadliwa grypa ptaków nie występowała na terytorium Polski. Program nadzoru nad dzikim ptactwem w kierunku grypy ptaków w latach 2003 - 2007 obejmował monitoring czynny oraz bierny. Monitoring czynny był prowadzony na obszarze wybranych województw w okresie luty - maj (wiosenne migracje ptaków) oraz wrzesień – grudzień (jesienne migracje ptaków), natomiast monitoring bierny był prowadzony na terytorium całego państwa przez cały rok.

5.1.1. Wyznaczenie organu centralnego odpowiedzialnego za nadzór i koordynację wdrażania programu

Określony w pkt 4.1.1.

5.1.2. Opis i określenie obszarów geograficznych i administracyjnych, na których będzie realizowany program

Program nadzoru nad grypą ptaków w 2009 r. będzie realizowany na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z uwagi na fakt, iż na całym terytorium państwa występuje duże zagęszczenie gospodarstw hodujących drób. Przeprowadzona analiza potwierdziła, iż ryzyko wystąpienia grypy ptaków jest wysokie na terytorium całego państwa. Monitoring u ptaków dzikich zostanie podzielony na czynny oraz bierny.

6. Regulacje prawne w zakresie powiadamiania o grypie ptaków

Zgodnie z art. 42 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt w przypadku podejrzenia wystąpienia grypy ptaków posiadacz zwierzęcia zobowiązany jest do:

- 1) niezwłocznego zawiadomienia o tym organu Inspekcji Weterynaryjnej lub najbliższego podmiotu świadczącego usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej lub wójta (burmistrza, prezydenta miasta);
- 2) pozostawienia ptaków w miejscu ich przebywania i niewprowadzania tam innych zwierząt;
- 3) uniemożliwienia osobom postronnym dostępu do pomieszczeń lub miejsc, w których znajdują się ptaki podejrzane o zakażenie lub o grypę ptaków, lub zwłoki ptaków;

- 4) wstrzymania się od wywożenia, wynoszenia i zbywania produktów w szczególności mięsa, zwłok zwierzęcych, środków żywienia zwierząt, wody, ściółki i nawozów naturalnych;
- 5) udostępnienia organom Inspekcji Weterynaryjnej zwierząt i zwłok zwierzęcych do badań i zabiegów weterynaryjnych, a także udzielenia pomocy przy ich wykonywaniu;
- 6) udzielenia organom Inspekcji Weterynaryjnej oraz osobom działającym w imieniu tych organów wyjaśnień i podawania informacji, które mogą mieć znaczenie dla wykrycia grypy ptaków i źródeł zakażenia lub zapobiegania jej szerzeniu.

Wójt (burmistrz, prezydent miasta) niezwłocznie informuje organ Inspekcji Weterynaryjnej o otrzymaniu zawiadomienia.

Podmiot świadczący usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej niezwłocznie informuje organ Inspekcji Weterynaryjnej, jeżeli na podstawie zawiadomienia podejrzewa wystąpienie grypy ptaków.

Powiatowy lekarz weterynarii po otrzymaniu zawiadomienia podejmuje niezwłocznie czynności w celu wykrycia lub wykluczenia grypy ptaków.

Powiatowy lekarz weterynarii niezwłocznie informuje wojewódzkiego lekarza weterynarii, w tym w formie elektronicznej, o podejrzeniu lub wystąpieniu grypy ptaków oraz o czynnościach podjętych w celu wykrycia lub wykluczenia tej choroby.

Wojewódzki lekarz weterynarii przekazuje niezwłocznie Głównemu Lekarzowi Weterynarii, w tym w formie elektronicznej, informacje o podejrzeniu lub wystąpieniu grypy ptaków oraz o czynnościach podjętych w celu wykrycia lub wykluczenia tej choroby.

Zgodnie z art. 51 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt podmioty świadczące usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej oraz laboratoria przekazują powiatowemu lekarzowi weterynarii informacje o podejrzeniu wystąpienia choroby zakaźnej zwierząt podlegającej notyfikacji w Unii Europejskiej niezwłocznie po powzięciu takiego podejrzenia.

Powiatowy lekarz weterynarii przekazuje wojewódzkiemu lekarzowi weterynarii informacje o powzięciu podejrzenia lub o stwierdzeniu choroby zakaźnej zwierząt podlegającej obowiązkowi zwalczania lub notyfikacji w Unii Europejskiej niezwłocznie po powzięciu tego podejrzenia lub stwierdzeniu choroby.

Wojewódzki lekarz weterynarii przekazuje informacje uzyskane od powiatowego lekarza weterynarii Głównemu Lekarzowi Weterynarii.

Główny Lekarz Weterynarii:

- 1) informuje, wykonując postanowienia umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, właściwe organizacje międzynarodowe o wystąpieniu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej grypy ptaków;
- 2) powiadamia Komisję Europejską oraz inne państwa członkowskie Unii Europejskiej o przypadku wystąpienia grypy ptaków.

7. Koszty**7.1. Nadzór nad drobiem**

Tabela 9.

<i>Środki kwalifikujące się do współfinansowania nadzoru nad drobiem</i>			
Metody badania laboratoryjnego	Liczba testów do wykonania według danej metody	Koszt jednostkowy testów (według danej metody)	Koszt całkowity
Wstępne serologiczne badanie przesiewowe ^(a)	-	-	-
Test zahamowania hemaglutynacji HI na obecność H5/H7 ^(b)	12170 + 1217 (powtórne badanie) = 13387	7,5 euro	100 402 euro
Test izolacji wirusa	-	-	-
Badanie PCR	-	-	-
Inne środki, jakie należy uwzględnić			
Kontrola wrywkowa	-	-	-
Pozostałe (np. pobieranie i przesyłanie próbek do laboratorium)		1euro/próbkę x 6085 próbek	6085 euro
Razem			106 487euro (381 968 zł*)

^(a) określić badanie laboratoryjne, które należy zastosować.

^(b) określić liczbę testów na obecność H5 i H7.

* Wg średniego kursu NBP na dzień 14 lutego 2008 r.: 1 euro = 3,5870 zł

Są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2009.

7.2. Nadzór nad dzikim ptactwem

Tabela 10.

<i>Środki kwalifikujące się do współfinansowania nadzoru nad dzikim ptactwem</i>			
Metody badania laboratoryjnego	Liczba testów do wykonania według danej metody	Koszt jednostkowy testów (według danej metody)	Koszt całkowity
Wstępne serologiczne badanie przesiewowe	-	-	-
Test zahamowania hemaglutynacji HI na obecność H5/H7	-	-	-
Test izolacji wirusa	20	80 euro	1600 euro
Badanie PCR	410 (RT-PCR/M) 20 (RT-PCR/H5) 20 (RT-PCR/H7)	77 euro (RT-PCR/M) 38euro(RTPCR/H5/H7) 38euro(RT-PCR/H7)	33090 euro
Inne środki, jakie należy uwzględnić			
Kontrola wrywkowa	-	-	-
Pozostałe (np. pobieranie i przesyłanie próbek do laboratorium)		2euro/próbkę x 1900 próbek	3800 euro
Razem			38490 euro (138 063 zł*)

* Wg średniego kursu NBP na dzień 14 lutego 2008 r.: 1 euro = 3,5870 zł

Szacunkowe koszty łącznie (badanie drobiu i ptaków dzikich):

106 487 euro + 38490 euro = 144 977 euro (520 031 zł*)

* Wg średniego kursu NBP na dzień 14 lutego 2008 r.: 1 euro = 3,5870 zł

Są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2009.